శ్రీ సాయినాధాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

మొదటి రోజు పారాయణము

గురువారము

ఉపోద్ఘాతము, శ్రీ సాయిబాబా ఎవరు, శ్రీ సాయిబాబా సర్వాంతర్యామి

ఉపోద్ఘాతము

మహారాష్ట్ర దేశములోని వారందరికి శ్రీ గురుచరిత్ర సుప్రసిద్ధము. ఆ దేశమంతట దత్తాత్రేయ భక్తులు దీనిని చదివెదరు. కొందరు దీనిని నిత్యపారాయణము చేసెదరు. దీనిని రచించినవారు సరస్వతీ గంగాధరుడు. ఇందులో శ్రీపాద శ్రీవల్లభస్వామి యొక్కయు, శ్రీ నరసింహ సరస్వతి స్వామి యొక్కయు లీలలును విచిత్ర చర్యలును వర్ణింపబడియున్నవి. వీరిద్దరు దత్తాత్రేయుని ముఖ్యావతారములు. ప్రముఖ మరాటీ గ్రంథకర్తయగు శ్రీ ఎల్.ఆర్. పాంగార్కర్ అభిప్రాయము ప్రకార మీ రెండవతారములు 14, 15 శతాబ్దములలో వెలసెను. దత్తాత్రేయుని తదుపరి యవతారములు కూడా గలవు. ఇందులో ముఖ్యమైనవి నైజాము ఇలాఖాలో శ్రీ మాణిక్య ప్రభువును, షోలాపూరు జిల్లాలో శ్రీ అక్కల్‌కోటకర్ మహరాజ్‌గారు, తుట్టతుదకు అహమదునగరు జిల్లాలోని షిరిడీలో శ్రీ సాయిబాబాయును. బాబా 1918వ సంవత్సరములో మహాసమాధి చెందిరి. శ్రీ అక్కల్‌కోటకర్ మహరాజ్ అవతార పరంపరయే శ్రీ సాయిబాబాయని కొందరి భక్తుల నమ్మకము.

అయిదవ యధ్యాయములో వేపచెట్టు క్రింద పాదుకలు ప్రతిష్ఠించిన కథయు, ఇరువదియారవ యధ్యాయములో చెప్పబడిన హరిశ్చంద్రపితళే అనుభవమును ఈ నమ్మకమును దృఢపరచుచున్నవి.

పైన వివరించిన రెండు అవతారముల విచిత్ర లీలలను శ్రీ గురుచరిత్రమను గ్రంథమందు 53 అధ్యాయములలో సరస్వతీ గంగాధరుడెట్లు వర్ణించెనో, యటులనే శ్రీ గోవింద రఘునాథ్ ఉరఫ్ అన్నాసాహెబు దాభోళ్కరు ('హేమాడ్‌పంతు') అనువారు శ్రీసాయిలీలలను 53 అధ్యాయములలో శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రమను గ్రంథమున వర్ణించి యున్నారు. కనుక ఈ శ్రీసాయి సచ్చరిత్రము యీనాటి 'గురుచరిత్ర'యని చెప్పవచ్చును !

పై చరిత్రల గూర్చి ఈ దిగువ అంశములు గమనార్హములు :

1. శ్రీ గురు చరిత్రను వ్రాసినవారు కన్నడము వారు కాబట్టి, వారికి మరాఠీ భాష బాగుగా తెలియకుండెను. అయినప్పటికి వారి ఇష్టదైవము యొక్క ఆశీర్వాదము వల్ల మరాఠీ భాషలో ప్రసిద్ధికెక్కిన గొప్ప గ్రంథమును వారు వ్రాయగలిగిరి. శ్రీసాయి సచ్చరిత్రము యొక్క గ్రంథకర్త సుప్రసిద్ధ మరాఠీవారు. వారు మహారాష్ట్ర దేశములోని యనేక యోగుల చరిత్రలను చదివియున్నారు. ప్రసిద్ధి చెందిన ఏకనాథ భాగవతము వారి నిత్యపారాయణ గ్రంథము. శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రమును జాగ్రత్తగా చదివినచో, ఏకనాథ భాగవతములోని పెక్కు విషయములు శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రములో పొందుపరచబడియుండుట చూడగలరు.

2. శ్రీ గురుచరిత్రము ముఖ్యముగా కర్మకాండపై నాధారపడి యుండుటచే దానిని బోధపరచుకొనుట బహుకష్టము. దాని నాచరణలో బెట్టుట మతింత కష్టము. దత్తాత్రేయుని ముఖ్య శిష్యులు గూడ దాని నాచరణలో పెట్టలేకున్నారు. శ్రీ సాయి సచ్చరిత్ర

విషయము అట్టిది కాదు. అందులోని విషయములు తేటతెల్లములు, మిక్కిలి సామాన్యమైనవి. ఇందులో చెప్పినవానిని అందరు సులభముగా గ్రహించి ఆచరణలో పెట్టగలరు.

3. శ్రీ గురుచరిత్రలో వర్ణించిన విషయములు అవి జరిగిపోయిన నూరేండ్లకు వ్రాయబడెను. కాని శ్రీసాయి సచ్చరిత్రములోని కొన్ని లీలలను రచయిత స్వయముగా చూచెను. శ్రీ సాయిబాబా యొక్క యనుమతి పొంది, వారి యాశీర్వాదముతో ఈ గ్రంథమును ప్రారంభించెను. వారి యాజ్ఞానుసారము అక్కడక్కడ ముఖ్యమైన విషయములు, లీలలు టూకీగా వ్రాసియుంచుకొనెను. 1918వ సంవత్సరములో సాయిబాబా సమాధి చెందిన తరువాత, శ్రీ సాయిలీల మాసపత్రికలో శ్రీసాయిచరిత్రమును కొంచెము కొంచెముగా ప్రకటించెను. శ్రీసాయి సచ్చరిత్ర మీవిధముగ 1923 నుండి 1929 వరకు శ్రీసాయిలీలలో ధారావాహికముగ ప్రచురింపబడి, 1930లో పూర్తి గ్రంథ రూపముగ ముద్రింపబడినది. కనుక శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రమను ప్రస్తుత గ్రంథముఅధికారికమైనది. షిరిడీలో

శ్రీ సాయిబాబా సశరీరులుగ యుండగా దర్శించుకొను భాగ్యము లభించని సాయిభక్తులకు యీ గ్రంథము నిజముగా యొక వరము.

శ్రీ సాయిసచ్చరిత్రమును అన్నాసాహెబు దాభోళ్కరు కూర్చెను. కాని, ప్రతి అధ్యాయము చివరను శ్రీ సాయి ప్రేరేపణచే 'హేమాడ్‌పంత్'చే వ్రాయబడి నట్లున్నది. కావున ఈ హేమాడ్‌పంతు ఎవరని పాఠకులడుగవచ్చును. అన్నాసాహెబు దాభోళ్కరు మొట్టమొదటిసారి శ్రీ సాయిబాబాను సందర్శించినప్పుడు, వారీ బిరుదును దాభోళ్కరుకు కరుణించిరి. ఎప్పుడు ఏ సందర్భములో నీ బిరుదు నతనికి నొసంగిరో యను విషయము రెండవ అధ్యాయములో రచయిత చెప్పియున్నారు. అన్నాసాహెబు జీవిత చరిత్ర యీ దిగువ క్లుప్తముగా చెప్పబడినది.

గ్రంథరచయిత యగు దాభోళ్కరు 1859వ సంవత్సరములో ఠాణా జిల్లాలోని కేళ్వేమాహిమునందు యొక పేద ఆద్యగౌడ బ్రాహ్మణ కుటుంబములో జన్మించిరి. వారి తాతతండ్రులు దైవభక్తి గలవారు. దాభోళ్కరు తమ ప్రాథమిక విద్యను స్వగ్రామమందే పూర్తిచేసి, పూనాలో 5వ స్టాండర్డు వరకు ఆంగ్ల విద్య నభ్యసించిరి. కుటుంబ ఆర్థిక పరిస్థితులంత బాగుగా నుండకుండుటచే వారు పై క్లాసులు చదువుట మానుకొనిరి. అప్పట్లో నున్న సర్కారు నవుకరి పరీక్షలో నుత్తీర్ణులై తన ఊరిలోనే బడిపంతులు ఉద్యోగములో ప్రవేశించిరి. ఆ సమయమందు కులాబా జిల్లాలో మామల్తదారుగా నున్న సాబాజీ చింతామణి చిట్‌ణీస్ అనువారు వీరి సచ్ఛీలతను, బుద్ధికుశలతను, సేవానిరతిని చూచి మెచ్చుకొని తలాఠీయను గ్రామోద్యోగిగా నియమించిరి. తరువాత ఇంగ్లీషు గుమస్తాగా వేసిరి. పిమ్మట మామల్తదారు కచేరిలో హెడ్ గుమస్తాగా నియమించిరి. కొంతకాలము జరిగిన పిమ్మట అటవీశాఖలో ఉద్యోగిగా నుంచిరి. కొన్నాళ్ళకు కరువు సంబంధపు పనులందు ప్రత్యేకోద్యోగిగా గుజరాత్‌లోని బ్రోచ్‌లో నియమితులైరి. ఆయా ఉద్యోగములలో తన బాధ్యతలను అత్యంత సమర్థవంతముగ నెరవేర్చుట వలన 1901వ సం.లో ఠాణా జిల్లాలోని శాహాపూరులో మామల్తదారుగా నియమింపబడిరి. 1903వ సం.లో ఫస్టుక్లాసు రెసిడెంటు మెజిస్ట్రేటుగా బాంద్రాలో నియమింపబడిరి. వారచ్చట 1907 వరకు ఉద్యోగము చేసిరి. తరువాత ఆయన ముర్బాడు, ఆనంద్, బోర్సదులలో పనిచేసి, 1910వ సం.లో తిరిగి బాంద్రాలో రెసిడెంటు మెజిస్ట్రేటుగా నియమితులైరి. ఈ సంవత్సరమందే వారికి షిరిడీకి పోయి శ్రీ సాయి సందర్శనము చేయు భాగ్యము కలిగెను.

1916వ సం.లో వారు ఉద్యోగ విరమణ చేసిన పిమ్మట కొన్ని నెలల వరకు తాత్కాలిక ఉద్యోగిగా పనిచేసిరి. అదియును విరమించిన తరువాత సాయిబాబా మహాసమాధి చెందువరకు శ్రీ సాయి సేవలోనే పూర్తిగా నిమగ్నులయిరి. బాబా మహాసమాధి పిమ్మట షిరిడీ శ్రీ సాయిబాబా సంస్థానమును, 1929వ సం.లో తాను మరణించువరకును, ఎంతో చాకచక్యముగ నడిపిరి. వారికి భార్య, ఒక కుమారుడు, అయిదుగురు

కుమార్తెలుండిరి. బిడ్డలకు తగిన సంబంధములు దొరికినవి. అందరు క్షేమముగా నున్నారు.

శ్రీ సాయిబాబా యెవరు ?

సాయిబాబా యెవరు ? ... అను ప్రశ్నకు మూడు విధములుగా సమాధానము చెప్పవచ్చును :

1. దీర్ఘాలోచన చేయకయే, విషయముల గూర్చి గాని, మనుష్యులను గూర్చి గాని యభిప్రాయము చెప్పు అభ్యాసము గలవారు సాయిబాబా నొక పిచ్చి ఫకీరనియు, వారు షిరిడీలో శిథిలమై పాడుపడిన మసీదులో ననేక సంవత్సరములు నివసించిరనియు, ఇష్టము వచ్చినట్లుగా మాట్లాడుచు, తమను దర్శింప వచ్చినవారి నుంచి దక్షిణ రూపముగా ధనము వసూలు చేయుచుండిరనియు చెప్పుదురు.

   ఈ అభిప్రాయము తప్పు ! ఆర్.ఏ. తర్ఖడ్ గారి స్నేహితుడు ఒకసారి బాబా దర్శనానంతరము, బాబా వద్ద సెలవు పుచ్చుకొని బొంబాయి తిరిగి పోవునపుడు కంటతడి పెట్టుకొనెను. అతనితో బాబా యిట్లనెను, ***"పిచ్చివానివలె ప్రవర్తించుచున్నావేమి ? నేను బొంబాయిలో మాత్రము నీతో లేనా ?"*** దానికి తర్ఖడ్ గారి మిత్రుడిట్లు జవాబిచ్చెను: **"నాకా విషయము తెలియదు. ఎందుకనగా, మీరు బొంబాయిలో నాతో నున్నట్లు నా కనుభవము లేదుగదా !"** అందులకు బాబా యిట్లనియెను : ***"ఎవర యితే బాబా షిరిడీలో మాత్రమే యున్నాడని యనుకొందురో వారు బాబాను నిజముగా గ్రహింపలేదని తెలుసుకో!".***

2. కొందరు సాయిబాబాను మహాసిద్ధ పురుషుడనిరి. మహమ్మదీయులు బాబాను తమ పీరులలో నొకనిగా భావించిరి. హిందువులు బాబాను తమ మహాత్ములలో నొకనిగా గ్రహించిరి. ప్రతి సంవత్సరము షిరిడీలో జరుగు ఉత్సవముల నిర్వాహకులు తమ ప్రకటనలలో బాబాను **'సంత చూడామణి'**గా పేర్కొనెదరు.

ఈ యభిప్రాయము కూడా సరియైనది కాదు !

3. శ్రీ సాయిబాబాను సన్నిహితముగాను, వాస్తవముగాను సేవించిన వారు మాత్రము బాబాను భగవదవతారముగా నిప్పటికిని భావించుచున్నారు. దీనికి దిగువ కొన్ని దృష్టాంతముల నిచ్చెదము.

శ్రీసాయిబాబా సర్వాంతర్యామి :

1. బి.వి. నరసింహస్వామిగారు రచించిన "బాబా సూత్రములు - పలుకులు" అను గ్రంథమునకు పీఠికలో ఇండోరు హైకోర్టు జడ్జిగారగు యమ్. బి. రేగేగారు ఇట్లు వ్రాసియున్నారు : "బాబా సశరీరులుగా యున్నప్పుడు, వారొక రూపుదాల్చిన భగత్స్వరూపముగ తమ భక్తులకు భాసిల్లుతూ, తమ లీలా ప్రబోధాల ద్వారా సాధకుల మార్గమును ప్రకాశింపచేయు చుండెడివారు. వారి నశ్వరమైన దేహము మాయమైపోయినది గాని, దానిలో అప్పుడుండిన 'బాబా' మాత్రము నిప్పటికిని అనంతశక్తివలె నిలిచి, వారు సమాధి చెందకముందు భక్తులకు తోడ్పడినట్లే ఇప్పటికిని వారి నాశ్రయించు యసంఖ్యాక భక్తులకు నిశ్శబ్దముగా సహాయపడుచున్నారు".

2. శ్రీ బి.వి. నరసింహస్వామి గారు రచించిన 'భక్తుల యనుభవములు' అను పుస్తకములోని మొదటి పేజీలో ఉత్తర భారతదేశములో నున్న ఒక హైకోర్టు జడ్జిగారిట్లు వ్రాసియున్నారు :

"నేను సాయిబాబాను సృష్టి, స్థితి లయకారకుడుగా భావించెదను. 1918వ సం.లో వారు సమాధి చెందకముందు నేనట్లు భావించితిని. ఇప్పటికి నేనట్లే భావించుచున్నాను. నాకు మాత్రము వారు సమాధి చెందినట్లు లేదు. నా దృష్టిలో, వారు అన్ని పరిమితులకు అతీతులు. వారు మా మధ్య యున్నప్పుడు వారి మానవ శరీరము మా కనుల ముందు సంచరించు చుండెను. ఒక్కొక్కప్పుడది మా దృష్టిని విశేషముగ నాకర్షించెడిది. కాని, ఎక్కువ భాగము మా ఎరుకలో నిలచినది మాత్రము వారి అనంత తత్త్వమే. శాశ్వతము - అశాశ్వతముల అద్భుత సమ్మేళన రూపమైన

యొక మానసిక ప్రతిబింబమువలే వారు మాకు భాసించేవారు. అశాశ్వతమైన తమ మానవదేహము నొక్కొక్కప్పుడు మా ముందర తళుకుమని మెరిపించేవారు. ఇప్పుడు అశాశ్వతమైన ఆ దేహము మాయమై, 'సాయిబాబా' యను శాశ్వతమైన అనంతశక్తి మాత్రము నిలిచియున్నది".

3. బి.వి. నరసింహస్వామి గారిచే రచింపబడిన 'భక్తుల యనుభవములు' అను గ్రంథములో 19-20 పుటలలో ఆచార్య జి.జి. నార్కే, (యం.ఏ., యం.యస్.సి., పూనా ఇంజనీరింగు కాలేజీ) యిట్లు చెప్పియున్నారు:

"ఇంటివద్ద నిత్యము నేను పూజించు గృహదేవతల మధ్య సాయిబాబా నొకరిగా నుంచితిని. సాయిబాబా భగవంతుడు. ఆయన సామాన్య సత్పురుషుడు కాడు. మా మామగారగు శ్రీమాన్ బూటీ, నా భార్య, నా తల్లి గొప్ప సాయిభక్తులు. వారు సాయిబాబాను భగవంతునివలె పూజించువారు. నేను క్రొత్తగా షిరిడీకి పోయినప్పుడొకనాడు హారతి సమయములో సాయిబాబా మిక్కిలి కోపోద్దీపితుడై యుండెను. అకారణముగా వారు కోపించుచు, శపించుచు భయపెట్టుచుండిరి. ఆయన పిచ్చివాడా యేమను సంశయము నా మనస్సులో మెదిలెను. మామూలుగనే హారతి పూర్తియాయెను. ఆనాటి సాయంకాలము నేను బాబా పాదములను ఒత్తుచుంటిని. అప్పుడు బాబా ప్రేమగా నా తలను నిమురుచు, 'నేను పిచ్చివాడను కాను !' అనెను. ఎంత యాశ్చర్యము! నా హృదయగత భావమును గ్రహించుచున్నారు. వారికి తెలియకుండ మనము ఏ రహస్యములను దాచజాలము. వారు యంతర్యామి, నా యాత్మ యొక్క అంతర్యామి. వారి యంతర్యామిత్వమును గూర్చి నాకనేక నిదర్శనములు కలిగెను. వారు నాతో మాట్లాడునప్పుడు నా హృదయములో కూర్చుండి, మాట్లాడువానివలె మాట్లాడువారు. నా హృదయములో గల యాలోచనలను, కోరికలను గ్రహించు చుండెడివారు. వారు నాలో

నున్న భగవంతుడు. వారే భగవంతుడని నిశ్చయించుటలో నాకెట్టి సంకోచము లేకుండెను. ఒక్కొక్కప్పుడు వారిని నేను పరీక్షించుచుంటిని. ప్రతి పరీక్షలో వారు సర్వజ్ఞులనియు, వారి యిచ్ఛానుసారము సర్వమును నడిపించెదరను ఒకే నమ్మకము కలుగుచుండెను".

4. రావుబహద్దూర్ యమ్.డబ్ల్యు. ప్రధాన్ వ్రాసిన **'షిరిడీ సాయిబాబా'** యను గ్రంథమునకు ఉపోద్ఘాతములో గౌరవనీయులును, అమరావతిలో ప్రసిద్ధి కెక్కిన వకీలును నగు దాదాసాహెబు ఖాపర్డే యిట్లు చెప్పియున్నారు :

   "శ్రీ సాయిబాబా ప్రతివారి యంతరంగమందు మెదలు ఆలోచనలన్నియు తెలిసిన వానివలె వుండి, వారి కోరికలు తీర్చుచు సుఖసంతోషములు కలుగజేయు చుండెడివారు. ఆయన భూమిపై నడయాడు దైవమనే భావము కలుగుచుండెను"

5. దాసగణు మహారాజు తమ **'స్తవన మంజరి'** యను స్తోత్రము నందు సాయిబాబాను జగత్తు యొక్క సృష్టికర్తగాను, నిర్మలమైన యంతరాత్మగాను నిత్య శాంతమూర్తిగాను వర్ణించి యున్నారు.

6. హేమాడ్‌పంతు శ్రీ సాయిసచ్చరిత్రము యొక్క మొదటి అధ్యాయములో సాయిబాబాను గోధుమలు విసరుచుండిన యొక వింతయోగిగా వర్ణించెను. కాని రాను రాను బాబాతో సంబంధము పెరిగిన కొలది, బాబాను భగవంతుడనియు, సాక్షాత్పరబ్రహ్మ స్వరూపుడనియు చెప్పియున్నారు.

7. షిరిడీ భక్తులందరు, ముఖ్యముగా మాధవరావు దేశపాండే వురఫ్ శ్యామా యనువారు బాబాకు మిక్కిలి భక్తులు; వచ్చిన భక్తులందరితో కలిసి మెలసి తిరుగుతాడు. ఆయనెల్లప్పుడు బాబాను 'దేవా' యని సంబోధించువాడు.

ఈ భక్తులందరి యభిప్రాయములను అవధరించి, వారు చెప్పిన దానిలోని యదార్థమును గ్రహించి శ్రీ సాయి యవతారపురుషుడని భావించెదము గాక !

ఉపనిషద్ ద్రష్టలైన మన పూర్వ ఋషులు భగవంతుడు సర్వాంతర్యామి యను సత్యమును దర్శించిరి. బృహదారణ్యక, ఛాందోగ్య, కఠ, శ్వేతాశ్వతర ఉపనిషత్తులు జీవకోటితో సహ సర్వవస్తు సముదాయమైన ప్రకృతి యంతయు భగవంతుని రచనమనియు, అది యంతయు నంతర్యామిచే, అనగా సర్వమును సృష్టించి పాలించెడి భగవంతునిచే, వ్యాపింపబడియున్నదనియు వక్కాణించు చున్నది. ఈ సిద్ధాంతమును నిరూపణ చేయుటకు తగిన యుదాహరణము శ్రీ సాయియే ! ఈ శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రమును, సాయిబాబాకు సంబంధించిన ఇతర గ్రంథములను చదివినవారు తప్పక యీ సత్యమును గ్రహించి, యదార్థమయిన శ్రీ సాయిని దర్శించగలరు !

ఉపోద్ఘాతము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

మొదటి అధ్యాయము

గురుదేవతా స్తుతి ; తిరగలి విసరుట - దాని వేదాంత తత్త్వము

గురుదేవతాస్తుతి :

పూర్వ సంప్రదాయానుసారము హేమాడ్‌పంతు **శ్రీ సాయి సచ్చరిత్ర** గ్రంథమును గురుదేవతాస్తుతితో ప్రారంభించుచున్నారు.

1. ప్రప్రథమమున విఘ్నేశ్వరుని స్మరించుచు ఆటంకములను తొలగించి యీ గ్రంథము జయప్రదముగా సాగునట్లు వేడుకొనుచు శ్రీ సాయినాథుడే సాక్షాత్తు శ్రీ గణేశుడని చెప్పుచున్నారు.
2. పిమ్మట శ్రీ సరస్వతీదేవిని స్మరించి యామె తననీ గ్రంథ రచనకు పురికొల్పినందులకు నమస్కరించుచు, శ్రీ సాయియే సరస్వతీ స్వరూపులై తమ కథను తామే గానము చేయుచున్నారని చెప్పుచున్నారు.
3. తదుపరి సృష్టి, స్థితి, లయ కారకులగు బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులను ప్రార్థించి శ్రీ సాయియే త్రిమూర్త్యాత్మక స్వరూపులనియు, సమర్థ సద్గురువులనియు, వారు మనలను సంసారమను నదిని దాటించగలరనియు చెప్పుచున్నారు.

4. తరువాత తమ గృహదేవతయగు నారాయణ ఆదినాథునకు నమస్కరించి, వారు కొంకణ దేశములో వెలసిరనియు, ఆ భూమి పరశురాముడు సముద్రము నుండి సంపాదించినదనియు చెప్పుచు, వారి వంశ మూలపురుషుని స్తోత్రము చేసిరి.
5. అటు పిమ్మట వారి గోత్ర ఋషియగు భరద్వాజమునిని స్మరించెను. అంతేగాక, యాజ్ఞవల్క్యుడు, భృగుడు, పరాశరుడు, నారదుడు, సనక సనందనాదులు, సనత్కుమారుడు, శుకుడు, శౌనకుడు, విశ్వామిత్రుడు, వశిష్ఠుడు, వాల్మీకి, వాసుదేవుడు, జైమిని, వైశంపాయనుడు, నవయోగీంద్రులు మున్నగు పలువురు మునులను, నివృత్తి, జ్ఞానదేవు, సోపాను, ముక్తాబాయి, జనార్ధనుడు, ఏకనాథుడు, నామదేవుడు, తుకారామ్, కాన్హా, నరహరి తదితర అర్వాచీన యోగీశ్వరులను కూడా ప్రార్థించెను.
6. తరువాత తన పితామహుడైన సదాశివునకు, తండ్రి రఘునాథునకు, కన్నతల్లికి, చిన్నతనము నుండి పెంచి పెద్దచేసిన మేనత్తకు, తన జ్యేష్ఠ సోదరునకు నమస్కరించెను.
7. అటుపైన పాఠకులకు నమస్కరించి, తన గ్రంథమును ఏకాగ్రచిత్తముతో పారాయణ చేయుడని ప్రార్థించెను.
8. చివరగా తన గురువు, దత్తావతారమును అగు శ్రీ సాయిబాబాకు నమస్కరించి, తాను వారిపై పూర్తిగా నాధారపడి యున్నానని చెప్పుచు, ఈ ప్రపంచము మిథ్యయనియు, బ్రహ్మమే సత్యమనే అనుభవమును తనకు కలిగించు శక్తి వారికే కలదని చెప్పుచు, నీ ప్రపంచములో నేయే జీవులందు పరమాత్ముడు నివసించుచున్నాడో వారలందరికి నమస్కరించెను.

పరాశరుడు, వ్యాసుడు, శాండిల్యుడు మొదలుగా గలవారలు చెప్పిన భక్తి మార్గములను పొగడి వర్ణించిన పిమ్మట, హేమాడ్‌పంతు ఈ క్రింది కథను చెప్పుటకు ప్రారంభించెను.

1910 సం. తదుపరి యొకనాటి ఉదయమున నేను శిరిడీ మసీదులో నున్న శ్రీ సాయిబాబా దర్శనము కొరకు వెళ్ళితిని. అప్పుడు జరిగిన ఈ క్రింది విషయమును గమనించి మిక్కిలి యాశ్చర్యపడితిని. బాబా ముఖ ప్రక్షాళనము గావించుకొని గోధుమలు విసరుటకు సంసిద్ధుడగుచుండెను. వారు నేలపై గోనె పరచి, దానిపై తిరుగలి యుంచిరి. చేటలో కొన్ని గోధుమలు పోసికొని, కఫనీ (చొక్కా) చేతులు పైకి మడచి, పిడికెడు చొప్పున గోధుమలు వేయుచు విసరసాగిరి. అది చూచి నాలో నేను, **"ఈ గోధుమపిండిని బాబా యేమిచేయును ?" ఆయనెందులకు గోధుమలు విసరుచుండెను ? వారు భిక్షాటనముచే జీవించువారే ! వారికి గోధుమపిండితో నేమి నిమిత్తము ? వారికి పిండి నిల్వ చేయవలసిన అగత్యము లేదే !"** యని చింతించితిని. అచ్చటకు వచ్చిన మరికొంతమంది కూడ నిట్లే యాశ్చర్యమగ్నులయిరి. కాని మాలో నెవరికి గూడ బాబాను ప్రశ్నించుటకు ధైర్యము చాలకుండెను. ఈ సంగతి వెంటనే గ్రామములో వ్యాపించెను. ఆబాల గోపాలము ఈ వింత చర్యను చూచుటకై బాబా వద్ద గుమిగూడిరి. నలుగురు స్త్రీలు ఎటులనో సాహసించి మసీదు మెట్లెక్కి బాబాను ప్రక్కకు జరిపి, వారే విసరుట ప్రారంభించిరి. వారు తిరుగలి పిడిని చేతపట్టుకొని, బాబా లీలలను పాడుచు విసురుట సాగించిరి. ఈ చర్యలను చూచి బాబాకు కోపము వచ్చెను. కాని, వారి ప్రేమకు భక్తికి మిగుల సంతసించి చిఱునవ్వునవ్విరి. విసరునప్పుడు స్త్రీలు తమలో తామిట్లనుకొనిరి. **"బాబాకు ఇల్లు పిల్లలు లేరు. ఆస్తిపాస్తులు లేవు. వారిపై ఆధారపడినవారు, ఆయన పోషించవలసిన వారెవరును లేరు. వారు భిక్షాటనముచే జీవించువారు కనుక వారికి రొట్టె చేసికొనుటకు గోధుమపిండితో నిమిత్తము లేదు. అట్టి పరిస్థితులలో బాబాకు గోధుమపిండితో నేమిపని ? బాబా మిగుల దయార్ద్ర హృదయుడగుటచే మనకీ పిండిని పంచిపెట్టును కాబోలు"** ఈవిధముగా మనమున వేర్వేరు విధముల చింతించుచు పాడుచు విసరుట ముగించి, పిండిని నాలుగు భాగములుగా చేసి యొక్కొక్కరు ఒక్కొక్క

భాగమును తీసికొనుచుండిరి. అంతవరకు శాంతముగా గమనించుచున్న బాబా లేచి కోపముతో వారిని తిట్టుచు నిట్లనెను.

"ఓ వనితలారా ! మీకు పిచ్చిపట్టినదా యేమి ? ఎవరబ్బ సొమ్మనుకొని లూటీ చేయుచుంటిరి ? మీ వద్ద నుండి గోధుమలు వాడుకొంటినాయేమి ? ఏ కారణము చేత పిండిని గొంపోవుటకు యత్నించుచున్నారు ? సరే, యిట్లు చేయుడు. పిండిని తీసికొనిపోయి గ్రామపు సరిహద్దులపైని చల్లుడు". అది విని యా వనిత లాశ్చర్యమగ్నులయిరి, సిగ్గుపడిరి, గుసగుసలాడుకొనుచు ఊరు సరిహద్దుల వద్దకు పోయి బాబా యాజ్ఞానుసారము ఆ పిండిని చల్లిరి.

నేనిదంతయు జూచి, షిరిడీ ప్రజలను బాబా చర్యను గూర్చి ప్రశ్నించితిని. ఊరిలో కలరా జాడ్యము గలదనియు దానిని శాంతింపచేయుటకది బాబా సాధనమనియు చెప్పిరి. అప్పుడు వారు విసిరినవి గోధుమలు కావనియు, వారు కలరా జాడ్యమును విసరి ఊరికవతల పారద్రోలిరనియు చెప్పిరి. అప్పటి నుండి కలరా తగ్గెను. గ్రామములోని ప్రజలందరు ఆనందించిరి. ఇదంతయు వినిన నాకు మిక్కిలి సంతసము కలిగెను. దీని గూఢార్థమును తెలిసికొన కుతూహలము కలిగెను. గోధుమపిండికి కలరా జాడ్యమునకు సంబంధమేమి? ఈ రెండింటికి గల కార్యకారణ సంబంధమేమి ? ఒకటి యింకొక దానినెట్లు శాంతింపజేసెను ? ఇదంతయు అగోచరముగా తోచెను. అందుచే నేను తప్పక యీ విషయమును గూర్చి వ్రాసి బాబా లీలలను మనసారా పాడుకొన వలయునని నిశ్చయించుకొంటిని. ఈ లీలను జూచి యిట్లు భావించుకొని హృదయానంద పూరితుడనయితిని. ఈ ప్రకారముగా బాబా సచ్చరిత్రను వ్రాయుటకు ప్రేరేపింపబడితిని. అట్లే బాబా కృపాకటాక్షములచే ఆశీర్వాదములచే గ్రంథము నిర్విఘ్నముగను, జయప్రదముగను పూర్తియైనది.

తిరగలి విసరుట - దాని వేదాంత తత్త్వము :

తిరుగలి విసరుటను గూర్చి షిరిడీ ప్రజలనుకొనురీతియే కాక దానిలో వేదాంత భావము కూడా కలదు. సాయిబాబా షిరిడీ యందు సుమారు 60

ఏండ్లు నివసించెను. ఈ కాలమంతయు వారు తిరుగలి విసరుచునే యుండిరి! నిత్యము వారు విసరునది గోధుమలు కావు, భక్తుల యొక్క పాపములు, మనో విచారములు మొదలగునవి. తిరుగలి యొక్క క్రిందిరాయి కర్మ; మీది రాయి భక్తి; చేతితో పట్టుకొనిన పిడి జ్ఞానము. జ్ఞానోదయమునకు గాని, ఆత్మ సాక్షాత్కారమునకు గాని మొట్టమొదట పాపములను, కోరికలను తుడిచి వేయవలయును. అటు పిమ్మట త్రిగుణ రాహిత్యము పొందవలెను. అహంకారమును చంపుకొనవలయును.

ఇది వినగనే కబీరు కథ జ్ఞప్తికి వచ్చును. ఒకనాడు స్త్రీ యొకతె తిరుగలిలో ధాన్యమును వేసి విసరుచుండెను. దానిని చూచి కబీరు యేడ్వసాగెను. నిపతి నిరంజనుడను యొక సాధుపుంగవుడది చూచి కారణమడుగగా కబీరు యిట్లు జవాబిచ్చెను; "నేను కూడా ఆ ధాన్యము వలె ప్రపంచమను తిరుగలిలో విసరబడెదను కదా ?" దానికి నిపతినిరంజనుడిట్లు బదులు చెప్పెను :

"భయము లేదు ! తిరుగలి పిడిని గట్టిగా పట్టుకొనుము. అనగా జ్ఞానమును విడువకుము. నేనెట్లు గట్టిగా పట్టియున్నానో నీవును అట్లే చేయుము. మనస్సును కేంద్రీకరించుము. దూరముగా పోనీయకుము. అంతరాత్మను జూచుటకు దృష్టిని అంతర్ముఖము గానిమ్ము. నీవు తప్పక రక్షింపబడెదవు".

మొదటి అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

రెండవ అధ్యాయము

ఈ గ్రంథ రచనకు ముఖ్య కారణము; గ్రంథ రచనకు పూనుకొనుటకు అసమర్థత-బాబా అభయము; వాడాలో తీవ్ర వాగ్వివాదము; 'హేమాడ్‌పంతు' అను బిరుదునకు మూలకారణము, గురువు యొక్క ఆవశ్యకత

ఈ గ్రంథ రచనకు ముఖ్యకారణము

మొదటి యధ్యాయములో గోధుమలు విసరి యా పిండిని ఊరిబయట చల్లి కలరా జాడ్యమును తరిమివేసిన బాబా వింత చర్యను వర్ణించితిని. ఇదేగాక శ్రీ సాయి యొక్క యితర మహిమలు విని సంతోషించితిని. ఆ సంతోషమే నన్నీ గ్రంథము వ్రాయుటకు పురికొల్పినది. అదేగాక బాబాగారి వింత లీలలును చర్యలును మనస్సున కానందము కలుగజేయును; అవి భక్తులకు బోధనలుగా ఉపకరించును; తుదకు పాపములు బోగొట్టును గదా యని భావించి బాబా యొక్క పవిత్ర జీవితమును, వారి బోధనలను వ్రాయ మొదలిడితిని. యోగీశ్వరుని జీవిత చరిత్ర తర్కమును న్యాయమును కాదు. అది మనకు సత్యమును, ఆధ్యాత్మికమునునైన మార్గమును జూపును.

గ్రంథ రచనకు పూనుకొనుటకు అసమర్థత - బాబా అభయము :

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్ర గ్రంథ రచనకు తగిన సమర్థత గలవాడను కానని హేమాడ్‌పంతు భయపడెను. అతడిట్లనుకొనెను : **"నా యొక్క సన్నిహిత స్నేహితుని జీవితచరిత్రయే నాకు తెలియదు. నా మనస్సే నాకు గోచరము కాకున్నది. ఇట్టి స్థితిలో ఒక యోగీశ్వరుని చరిత్రను నేనెట్లు వ్రాయగలుగుదును? అవతార పురుషుల లక్షణముల నెట్లు వర్ణించగలను? వేదములే వారిని పొగడలేకుండెను. తాను యోగియయిన గాని యోగి యొక్క జీవితమును గ్రహింపజాలడు. అట్టిచో వారి మహిమలను నేనెట్లు కీర్తించగలను ? సప్త సముద్రముల లోతును గొలువ వచ్చును. ఆకాశమును గుడ్డలో వేసి మూయవచ్చును. కాని యోగీశ్వరుని చరిత్ర వ్రాయుట బహుకష్టము. ఇది గొప్ప సాహస కృత్యమని కూడా నాకు తెలియును"** అందువలన నలుగురిలో నవ్వులపాలగుదునేమోనని భయపడి శ్రీ సాయీశ్వరుని అనుగ్రహము కొరకు ప్రార్థించెను.

మహారాష్ట్ర దేశములోని ప్రథమ కవియు, యోగీశ్వరుడునగు జ్ఞానేశ్వర మహారాజు యోగుల చరిత్ర వ్రాసిన వారిని భగవంతుడు ప్రేమించునని చెప్పియున్నారు. ఏ భక్తులు యోగుల చరిత్రలను వ్రాయ కుతూహల పడెదరో వారి కోరికలు నెరవేరునట్లు, వారి గ్రంథములు కొనసాగునట్లు చేయుటకు యోగులనేక మార్గముల నవలంబించెదరు. యోగులే యట్టిపనికి ప్రేరేపింతురు. దానిని నెరవేర్చుటకు భక్తుని కారణమాత్రునిగా నుంచి వారి వారి కార్యములను వారే కొనసాగించుకొనెదరు. 1700 శక సంవత్సరములో మహీపతి పండితుడు యోగీశ్వరుల చరిత్రలను వ్రాయుటకు కాంక్షించెను. యోగులు ఆతనిని ప్రోత్సహించి ఆ కార్యమును కొనసాగించిరి. అట్లే 1800 శక సంవత్సరములో దాసగణు యొక్క సేవను ఆమోదించిరి. మహీపతి నాలుగు గ్రంథములను వ్రాసెను. అవి **భక్త విజయము, సంత విజయము, భక్త లీలామృతము, సంత లీలామృతము** అనునవి. దాసగణు వ్రాసినవి **భక్తలీలామృతము, సంతకథా మృతమును** మాత్రమే. ఆధునిక

యోగుల చరిత్రలు వీనియందు గలవు. భక్త లీలామృతములోని 31, 32, 33 అధ్యాయములందును, సంతకథామృతములోని 57వ అధ్యాయమందును సాయిబాబా జీవిత చరిత్రయు, వారి బోధనలు చక్కగా విశదీకరింపబడినవి. ఇవి సాయిలీలా మాసపత్రిక, సంపుటము 17, సంచికలు 11, 12 నందు ప్రచురితములు. చదువరులు ఈ యధ్యాయములు కూడా పఠించవలెను. శ్రీ సాయిబాబా అద్భుతలీలలు బాంద్రా నివాసినియగు శ్రీమతి సావిత్రీబాయి రఘునాథ్ తెండూల్కర్‌చే చిన్న పుస్తకములో చక్కగా వర్ణింపబడినవి. దాసగణు మహారాజుగారు కూడ శ్రీసాయి పాటలు మధురముగా వ్రాసియున్నారు. గుజరాతీ భాషలో అమీదాస్ భవాని మెహతా యను భక్తుడు శ్రీ సాయి కథలను ముద్రించినారు. సాయినాథప్రభ అను మాసపత్రిక షిరిడీలోని దక్షిణభిక్ష సంస్థ వారు ప్రచురించి యున్నారు. ఇన్ని గ్రంథములుండగా ప్రస్తుత సచ్చరిత్ర వ్రాయుటకు కారణమేమి ? దాని యవసరమేమి ? యని ఎవరైనను ప్రశ్నింప వచ్చును.

దీనికి జవాబు మిక్కిలి తేలిక ! సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర సముద్రము వలె విశాలమైనది, లోతైనది. అందరు దీనియందు మునిగి భక్తిజ్ఞానములను మణులను వెలికితీసి కావలసినవారికి పంచి పెట్టవచ్చును. శ్రీ సాయిబాబా నీతి బోధకమగు కథలు, లీలలు మిక్కిలి యాశ్చర్యమును కలుగజేయును. అవి మనోవికలత చెందినవారికి, విచారగ్రస్తులకు శాంతి సమకూర్చి యానందము కలుగజేయును. ఇహపరములకు కావలసిన జ్ఞానమును బుద్ధిని ఇచ్చును. వేదములవలె రంజకములును ఉపదేశకములునునగు బాబా ప్రబోధములు విని, వానిని మననము చేసినచో భక్తులు వాంఛించునవి, అనగా బ్రహ్మైక్యయోగము, అష్టాంగయోగ ప్రావీణ్యము, ధ్యానానందము పొందెదరు. అందుచే బాబా లీలలను పుస్తక రూపమున వ్రాయ నిశ్చయించితిని. బాబాను సమాధికి ముందు చూడని భక్తులకు ఈ లీలలు మిగుల ఆనందము కలుగజేయును. అందుచేత బాబాగారి యాత్మ సాక్షాత్కార ఫలితమగు పలుకులు, బోధలు సమకూర్చుటకు పూనుకొంటిని. సాయిబాబాయే యీ

కార్యమునకు నన్ను ప్రోత్సహించెను. నా యహంకారమును వారి పాదములపై నుంచి శరణంటిని. కావున నా మార్గము సవ్యమైనదనియు బాబా యిహపర సౌఖ్యములు తప్పక దయచేయుననియు నమ్మియుంటిని.

నా యంతట నేను ఈ గ్రంథ రచనకు బాబా యొక్క యనుమతిని పొందలేకుంటిని. మాధవరావు దేశపాండే ఉరఫ్ శ్యామా అనువారు బాబాకు ముఖ్యభక్తుడు. వారిని నా తరపున బాబాను ప్రార్థించమంటిని. నా తరుపున వారు బాబాతో నిట్లనిరి. **"ఈ అన్నాసాహెబు మీ జీవిత చరిత్రను వ్రాయ కాంక్షించుచున్నాడు. 'నేను భిక్షాటనముచే జీవించు ఫకీరును. నా జీవిత చరిత్ర వ్రాయనవసరము లేద'ని యనవద్దు ! మీరు సమ్మతించి సహాయపడినచో వారు వ్రాసెదరు. లేదా మీ కృపయే దానిని సిద్ధింపజేయును. మీ యొక్క యనుమతి యాశీర్వాదము లేనిదే యేదియు జయప్రదముగా చేయలేము".** అది వినినంతనే శ్రీ సాయిబాబా మనస్సు కరిగి, నాకు ఊదీ ప్రసాదము పెట్టి యాశీర్వదించెను. మరియు (శ్యామాతో) నిట్లు చెప్ప దొడంగెను. *"కథలను, అనుభవములను ప్రోగు చేయమనుము. అక్కడక్కడ కొన్ని ముఖ్య విషయములను టూకీగా వ్రాయమను. నేను సహాయము చేసెదను. వాడు నిమిత్తమాత్రుడే. నా జీవిత చరిత్ర నేనే వ్రాసి నా భక్తుల కోరికలు నెరవేర్చవలెను. వాడు తన యహంకారమును విడువవలెను. దానిని నా పాదములపైన బెట్టవలెను. ఎవరయితే వారి జీవితములో నిట్లు చేసెదరో వారికి నేను మిక్కిలి సహాయపడెదను. నా జీవిత చర్యలకొరకే కాదు. సాధ్యమైనంత వరకు వారి గృహకృత్యములందును తోడ్పడెదను. వాని యహంకారము పూర్తిగా పడిపోయిన పిమ్మట అది మచ్చునకు కూడ లేకుండునప్పుడు నేను వాని మనస్సులో ప్రవేశించి నా చరిత్రను నేనే వ్రాసికొందును. నా కథలు బోధలు విన్న భక్తులకు భక్తి విశ్వాసములు కుదురును. వారు ఆత్మ సాక్షాత్కారమును బ్రహ్మానందమును పొందెదరు. నీకు తోచిన దానినే నీవు నిర్ధారణ చేయుటకు ప్రయత్నించకుము. ఇతరుల అభిప్రాయములను కొట్టివేయుటకు ప్రయత్నించకుము. ఏ విషయము పైనను కీడు మేలు ఎంచు వివాదము కూడదు".*

వివాదమనగనే నన్ను 'హేమాడ్‌పంతు' అని పిల్చుటకు కారణమేమో మీకు చెప్పెదనను వాగ్దానము జ్ఞప్తికి వచ్చినది. ఇప్పుడు దానినే మీకు చెప్పబోవుచున్నాను. కాకాసాహెబు దీక్షిత్, నానాసాహెబు చాందోర్కరులతో నేనెక్కువ స్నేహముతో నుంటిని. వారు నన్ను షిరిడీ పోయి బాబా దర్శనము చేయుమని బలవంతము చేసిరి. అట్లే చేసెదనని వారికి నేను వాగ్దానము చేసితిని. ఈ మధ్యలోనేదో జరిగినది. అది నా షిరిడీ ప్రయాణమున కడ్డుపడినది. లోనావాలాలో నున్న నా స్నేహితుని కొడుకు జబ్బుపడెను. నా స్నేహితుడు మందులు, మంత్రము లన్నియు నుపయోగించెను గాని నిష్ఫలమయ్యెను. జబ్బు తగ్గలేదు. తుదకు వాని గురువును పిలిపించుకొని ప్రక్కన కూర్చుండబెట్టుకొనెను. కాని ప్రయోజనము లేకుండెను. ఈ సంగతి విని, **"నా స్నేహితుని కుమారుని రక్షించలేనట్టి గురువు యొక్క ప్రయోజనవేమి ? గురువు మనకు ఏమియు సహాయము చేయలేనప్పుడు నేను షిరిడీ యేల పోవలెను ?"** అని భావించి, షిరిడీ ప్రయాణమును మానుకొంటిని. కాని కానున్నది కాకమానదు. అది యీ క్రింది విధముగా జరిగెను.

నానాసాహెబు చాందోర్కర్ ప్రాంతీయ రెవెన్యూ అధికారి. ఉద్యోగరీత్యా యొకనాడాయన వసయీకి పర్యటనకై పోవుచుండెను. ఠాణానుండి దాదరుకు వచ్చి యచ్చట వసయీ పోవు బండికొరకు కనిపెట్టుకొని యుండెను. ఈలోగా బాంద్రా లోకల్ బండి వచ్చెను. దానిలో కూర్చొని బాంద్రా వచ్చి, నన్ను పిలిపించి షిరిడీ ప్రయాణమును వాయిదా వేసినందులకు నాపై కోపించెను. నానా చెప్పినది సంతోష దాయకముగను సమ్మతముగాను ఉండెను. అందుచే నా రాత్రియే షిరిడీకి పోవ నిశ్చయించితిని. సామానులు కట్టుకొని షిరిడీ బయలుదేరితిని. బాంద్రా నుండి దాదరు వెళ్ళి అచ్చట మన్మాడ్ వెళ్ళు రైలు ఎక్కవలెనని అనుకొంటిని. అటులనే దాదరుకు టిక్కట్టు కొని, రైలు రాగానే ఎక్కి కూర్చుంటిని. బండి ఇక బయలుదేరుననగా, మహమ్మదీయుడొకడు నేను కూర్చొనిన పెట్టెలోనికి

హడావిడిగా వచ్చి, నా సరంజామానంతయు జూచి, యెక్కడకు పోవుచుంటివని నన్ను ప్రశ్నించెను. నా యాలోచన వారికి చెప్పితిని, వెంటనే ఆతడు దాదరు స్టేషనులో దిగవద్దనీ, ఎందుకనగా మన్మాడు మెయిలు దాదరులో ఆగదనీ, అదే రైలులో ఇంకనూ ముందుకుబోయి బోరీబందరు స్టేషనులో దిగమని నాకు సలహా చెప్పెను. ఈ చిన్న లీలయే జరగకుండినచో నేననుకొనిన ప్రకారము ఆ మరుసటి ఉదయము షిరిడీ చేరలేకపోయెడివాడను. అనేక సందేహములు కూడా కలిగి యుండెడివి. కాని నా యదృష్టవశాత్తు యది యట్లు జరుగలేదు. మరుసటి దినము సుమారు 9-10 గంటలలోగా నేను షిరిడీ చేరితిని. షిరడీలో నా కొరకు కాకాసాహెబు దీక్షిత్ కనిపెట్టుకొని యుండెను.

ఇది 1910 ప్రాంతములో జరిగినది. అప్పటికి సాఠేవాడా యొక్కటియే షిరిడీ వచ్చు భక్తుల కొరకు నిర్మింపబడి యుండెను. టాంగా దిగిన వెంటనే బాబాను దర్శించవలెనని నాకు ఆత్రము కలిగెను. అంతలో, అప్పుడే మసీదు నుండి వచ్చుచున్న తాత్యాసాహెబు నూల్కరు బాబా వాడా చివరన ఉన్నారనియూ, మొట్టమొదట ధూళిదర్శనము చేసుకొనమని నాకు సలహా యిచ్చెను. స్నానానంతరము ఓపికగా మరల చూడవచ్చుననెను. ఇది వినిన తోడనే నేను పోయి బాబా పాదములకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసితిని. నాలో ఆనందము పొంగిపొరలినది. నానాసాహెబు చాందోర్కరు చెప్పిన దానికన్ననూ ఎన్నో రెట్లు అనుభవమైనది. నా సర్వేంద్రియములు తృప్తి చెంది యాకలి దప్పికలు మరచితిని. మనస్సుకు సంతుష్టి కలిగెను. బాబా పాదములు పట్టిన వెంటనే నా జీవితములో గొప్ప మార్పు కలిగెను. నాకు షిరిడీ పోవలసినదని ప్రోత్సహించిన వారందరికి నేనెంతో ఋణపడినట్లుగా భావించితిని. వారిని నా నిజమైన స్నేహితులుగా భావించితిని. వారి ఋణమును నేను తీర్చుకొనలేను. వారిని జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని, వారికి నా మనసులో సాష్టాంగ ప్రమాణము చేసితిని. నాకు తెలిసినంతవరకు సాయిబాబా దర్శనము వల్ల కలుగు చిత్రమేమన మనలోనున్న యాలోచనలు

మారిపోవును. వెనుకటి కర్మల బలము తగ్గును. క్రమముగా ప్రపంచమందు విరక్తి కలుగును. నా పూర్వజన్మ సుకృతముచే నాకీ దర్శనము లభించిన దనుకొంటిని. సాయిబాబాను చూచినంత మాత్రముననే నీ ప్రపంచమంతయు సాయిబాబా రూపము వహించెను.

వాడాలో తీవ్ర వాగ్వివాదము :

నేను షిరిడీ చేరిన మొదటి దినముననే నాకును బాలాసాహెబు భాటేకును గురువు యొక్క యావశ్యకతను గూర్చి గొప్ప వాగ్వివాదము జరిగెను. మన స్వేచ్ఛను విడిచి యింకొకరికి ఎందుకు లొంగియుండవలెనని నేను వాదించితిని. **“మన కర్మలను మనమే చేయుటకు గురువు యొక్క యావశ్యకత ఏమి ? తనంతట తానే కృషి చేసి, మిక్కిలి యత్నముతో యీ జన్మదుఃఖము నుండి తప్పించుకొన వలెను. ఏమియు చేయక సోమరిగా కూర్చొనువానికి గురువేమి చేయగలడు ?”** అని నేను స్వేచ్ఛ పక్షమును ఆశ్రయించితిని. భాటే యింకొక వాదమును బట్టుకొని, ప్రారబ్ధము తరపున వాదించుచు, **“కాకున్నది కాక మానదు. మహనీయులు కూడ నీ విషయములో నోడిపోయిరి. మనుజుడొకటి తలంచిన భగవంతుడు వేరొకటి తలంచును. నీ తెలివితేటలను అటుండనిమ్ము. గర్వముగాని యహంకారము కాని మీకు తోడ్పడవు”** అనెను. ఈ వాదన యొక గంట వరకు జరిగెను. కాని యిదమిత్థమని యేమియూ తేలలేదు. అలసిపోవుటచే ఘర్షణ మానుకొంటిమి. ఈ ఘర్షణవల్ల నా మనఃశ్శాంతి తప్పినది. దేహాత్మబుద్ధి, అహంకారము లేకున్నచో వివాదమునకు తావులేదని గ్రహించితిని. వేయేల, వివాదమునకు మూల కారణ మహంకారము.

ఇతరులతో కూడ మేము మసీదునకు పోగా, బాబా కాకాను బిలిచి యిట్లడిగెను : ***“వాడాలో నేమి జరిగినది ? ఏమిటా వివాదము ? అది దేనిని గూర్చి? ఈ హేమాడ్‌పంతు ఏమనుచున్నాడు ?”***

ఈ మాటలు విని నేను ఆశ్చర్యపడితిని. సాఠేవాడా మసీదునకు చాలా దూరముగా నున్నది. మా వివాదము గూర్చి బాబాకెట్లు తెలిసెను ?

అతడు సర్వజ్ఞుడై యుండవలెను. లేనిచో మా వాదన నెట్లు గ్రహించును ? బాబా మన యంతరాత్మపై నధికారియై యుండవచ్చును.

హేమాడ్‌పంతు అను బిరుదునకు మూలకారణము :

సాయిబాబా నన్నెందులకు **'హేమాడ్‌పంత'**ని పిలిచెనని ఆలోచింప సాగితిని? ఇది 'హేమాద్రిపంతు' అను నామమునకు రూపాంతరము. దేవగిరికి చెందిన యాదవ వంశ రాజులకు హేమాద్రిపంతు ప్రధానామాత్యుడు. అతడు గొప్ప పండితుడు, మంచి స్వభావము గలవాడు; చతుర్వర్గ చింతామణి, రాజ ప్రశస్తి యను గొప్ప గ్రంథములను రచించినవాడు; మోడీ భాషను, ఒక నూతన గణిత విధానమును కనిపెట్టినవాడు. ఇక నేనా ? వానికి వ్యతిరేకబుద్ధి గలవాడను, మేధాశక్తి యంతగా లేనివాడను. మరి, సాయిబాబా నాకెందుకీ **'బిరుదు'** నొసంగిరో తెలియకుండెను. ఆలోచన చేయగా నిది నా యహంకారమును చంపుటకొక యమ్మనియు, నేనెప్పుడును అణకువ నమ్రతలు కలిగి యుండవలెనని బాబా కోరికయయి యుండవచ్చుననియు గ్రహించితిని. అంతకుముందు వాడాలో జరిగిన చర్చలో నే చూపిన తెలివితేటలకు బాబా యీ రీతిగా అభినందించి యుండవచ్చని యనుకొంటిని.

భవిష్యచ్చరిత్రను బట్టి చూడగా బాబా పలుకులకు (దాభోళ్కరును 'హేమాడ్‌పంతు' అనుట) గొప్ప ప్రాముఖ్యము కలదనియు, భవిష్యత్తు తెలిసియే బాబా యట్లనెననియు భావించవచ్చును. ఏలయనగా హేమాడ్‌పంతు శ్రీ సాయిబాబా సంస్థానమును చక్కని చాకచక్యముతో నడిపెను. సంస్థానము యొక్క లెక్కలను బాగుగా నుంచెను. అదేకాక భక్తి, జ్ఞానము, నిర్వ్యామోహము, ఆత్మ శరణాగతి, ఆత్మ సాక్షాత్కారము మొదలగు విషయములతో శ్రీ సాయి సచ్చరిత్ర యను గొప్ప గ్రంథమును రచించెను.

గురువు యొక్క యావశ్యకత :

ఈ విషయమై బాబా యేమనెనో హేమాడ్‌పంతు వ్రాసియుండలేదు. కానీ, కాకాసాహెబు దీక్షిత్ ఈ విషయమును గూర్చి తాను వ్రాసికొనిన

దానిని ప్రచురించెను. హేమాడ్‌పంతు బాబాను కలిసిన రెండవ దినము కాకాసాహెబు దీక్షిత్ బాబా వద్దకు వచ్చి **"షిరిడీ నుండి వెళ్ళవచ్చునా"** యని యడిగెను. బాబా యట్లే యని జవాబిచ్చెను. **"ఎక్కడకు"** అని ఎవరో యడుగగా, **"చాలా పైకి"** అని బాబా చెప్పెను. **"మార్గమేది"** యని దీక్షిత్ యడిగెను. **"అక్కడకు పోవుటకు అనేక మార్గములు కలవు. షిరిడీ నుంచి కూడ నొక మార్గము కలదు. మార్గము ప్రయాసకరమైనది. మార్గమధ్యమున నున్న యడవిలో పులులు, తోడేళ్ళు కల"**వని బాబా బదులిడెను. **"మార్గదర్శకుని వెంట దీసికొని పోయినచో"** నని కాకాసాహెబు యడుగగా, **"అట్లయినచో కష్టమే లేద"**ని బాబా జవాబిచ్చెను. మార్గదర్శకుడు తిన్నగా గమ్యస్థానము చేర్చును. మార్గమధ్యమున నున్న తోడేళ్ళు, పులులు గోతుల నుండి తప్పించును. మార్గదర్శకుడే లేనిచో అడవి మృగములచే చంపబడవచ్చును. లేదా దారితప్పి గుంటలలో పడిపోవచ్చుననెను. మసీదులో అప్పుడచ్చటనే యున్న దాభోళ్కరు తన ప్రశ్న కదియే తగిన సమాధానమని గుర్తించెను. వేదాంత విషయములలో మానవుడు స్వేచ్ఛాపరుడా కాడా ? యను వివాదము వలన ప్రయోజనము లేదని గ్రహించెను. పరమార్థము నిజముగా గురుబోధవల్లనే చిక్కుననియు, రామకృష్ణులు తమ గురువులైన వసిష్ఠ సాందీపులకు లొంగి యణకువతో నుండి యాత్మ సాక్షాత్కారము పొందిరనియు, దానికి దృఢమైన నమ్మకము (నిష్ఠ), ఓపిక (సబూరి) యను రెండు గుణములు ఆవశ్యకమనియు గ్రహించెను.

రెండవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

మూడవ అధ్యాయము

సాయిబాబా యనుమతి - వాగ్దానము; భక్తులకు వేర్వేరు పనులునియమించుట; బాబా కథలు దీపస్తంభములు; సాయిబాబా మాతృ ప్రేమ - రోహిల్లా కథ; బాబా యొక్క అమృత తుల్యమగు పలుకులు

సాయిబాబా యొక్కయనుమతి, వాగ్దానము :

వెనుకటి యధ్యాయములో వర్ణించిన ప్రకారము శ్రీ సాయి సచ్చరిత్ర వ్రాయుటకు బాబా పూర్తి యనుమతి నొసంగుచు ఇట్లు నుడివిరి : *"సచ్చరిత్ర వ్రాయు విషయములో నా పూర్తి సమ్మతి గలదు. నీ పనిని నీవు నిర్వర్తించుము. భయపడకుము. మనస్సు నిలకడగా నుంచుము. నా మాటలయందు విశ్వాసముంచుము. నా లీలలు వ్రాసినచో నవిద్య అంతరించి పోవును. శ్రద్ధాభక్తులతో వానిని వినిన వారికి ప్రపంచమందు వ్యామోహము క్షీణించును. బలమైన ప్రేమ భక్తి కెరటములు లేచును. ఎవరయితే నా లీలలలో మునిగెదరో వారికి జ్ఞానరత్నములు లభించును".*

ఇది విని రచయిత మిక్కిలి సంతసించెను. వెంటనే నిర్భయుడయ్యెను. కార్యము జయప్రదముగా సాగునను ధైర్యము కలిగెను. అటుపైని మాధవరావు దేశపాండే (శ్యామా) వైపు తిరిగి బాబా యిట్లనెను :

"ప్రేమతో నా నామమునుచ్చరించిన వారి కోరికలన్నియు నెరవేర్చెదను. వారి భక్తిని హెచ్చించెదను. వారినన్ని దిశలందు కాపాడెదను. ఎవరైతే మనః పూర్వకముగా నాపై పూర్తిగా నాధారపడియున్నారో వారి కథలు వినునప్పుడు అమితా నందమును పొందెదరు. నా లీలలను గానము చేయువారికంతులేని యానందమును, శాశ్వతమైన తృప్తిని ఇచ్చెదనని నమ్ముము. ఎవరయితే నన్ను శరణు వేడెదరో, భక్తి విశ్వాసములతో నన్ను పూజించెదరో, నన్నే స్మరించెదరో, నా రూపమును తమ మనస్సున నిలుపుకొనెదరో, వారిని దుఃఖ బంధనముల నుండి తప్పింతును. ప్రాపంచిక విషయములనన్నింటినీ మరచి, నా నామమునే జపించుచు, నా పూజనే సల్పుచు, నా లీలలను, చరిత్రమును మననము చేయుచు, ఎల్లప్పుడు నన్ను జ్ఞప్తియందుంచుకొనువారు ప్రపంచ విషయములందెట్లు తగులుకొందురు? వారిని మరణము నుండి బయటకు లాగెదను. నా కథలు వినినచో సకల రోగములు నివారింపబడును. కావున భక్తి శ్రద్ధలతో నా కథలను వినుము. వానిని మననమున నిలుపుము. ఆనందమునకు తృప్తికి నిదియే మార్గము. నా భక్తుల యొక్క గర్వాహంకారములు నిష్క్రమించును. నా లీలలు వినువారికి శాంతి కలుగును. మనఃపూర్వకమైన నమ్మకము గలవారికి శుద్ధ చైతన్యముతో తాదాత్మ్యము కలుగును. 'సాయి సాయి' యను నామమును జ్ఞప్తి యందుంచుకొన్నంత మాత్రమున, చెడు పలుకుట వలన, వినుట వలన కలుగు పాపములు తొలగిపోవును".

భక్తులకు వేర్వేరు పనులు నియమించుట :

భగవంతుడు వేర్వేరు భక్తులను వేర్వేరు పనులకు నియమించును. కొందరు దేవాలయములు, మఠములు, తీర్థములలో నది ఒడ్డున మెట్లు మొదలగునవి నిర్మించుటకు నియమితులగుదురు. భగవంతుని లీలలను పాడుటకు కొందరు నియుక్తులగుదురు. కొందరు తీర్థయాత్రలకు పోవుదురు. సచ్చరిత్ర రచన నాకు నియమింపబడినది. విషయ జ్ఞానము శూన్యమగుటచే నీ పని నా అర్హతకు మించినది. అయినచో, యింత కఠినమైన పని నేనెందుకు

ఆమోదించవలెను ? సాయిబాబా జీవితచరిత్రను వర్ణించగల వారెవ్వరు ? సాయి యొక్క కరుణయే యింత కఠిన కార్యమును నెరవేర్చు శక్తిని నాకు ప్రసాదించినది. నేను చేత కలము పట్టుకొనగనే సాయిబాబా నా యహంకారమును పరిహరించి, వారి కథలను వారే వ్రాసికొనిరి కనుక ఈ గ్రంథము రచించిన గౌరవము సాయిబాబాకే చెందునుగాని నాకు గాదు. బ్రాహ్మణుడనై పుట్టినప్పటికిని శ్రుతి స్మృతి యను రెండు కండ్లు లేకుండుటచే సాయి సచ్చరిత్రను నేను వ్రాయలేకుంటిని. కాని భగవంతుని అనుగ్రహము మూగవానిని మాట్లాడునట్లు చేయును; కుంటివానిని పర్వతము దాటునట్లు చేయును. తన యిచ్ఛానుసారము పనులు నెరవేర్చుకొను చాతుర్యము ఆ భగవంతునికే గలదు. హార్మోనియమునకు గాని వేణువునకు గాని ధ్వనులు ఎట్లు వచ్చుచున్నవో తెలియదు. అది వాయించువానికే తెలియును. చంద్రకాంతము ద్రవించుట, సముద్రముప్పొంగుట వాని వాని వల్ల జరుగవు. అవి చంద్రోదయము వల్ల జరుగును.

బాబా కథలు దీపస్తంభములు :

సముద్ర మధ్యమందు దీపస్తంభములుండును. పడవల వైపు పోవువారు ఆ వెలుతురులో రాళ్ళు రప్పల వల్ల కలుగు హానులను తప్పించుకొని సురక్షితముగా ప్రయాణింతురు. ప్రపంచమను మహాసముద్రములో బాబా కథలను దీపములు దారి చూపును. అవి అమృతము కంటె తియ్యగా నుండి ప్రపంచ యాత్ర చేయు మార్గమును సులభముగను, సుగమముగను చేయును. యోగీశ్వరుల కథలు పవిత్రములు. అవి మన చెవుల ద్వారా హృదయమందు ప్రవేశించునప్పుడు శరీర స్పృహయును, అహంకారమును, ద్వంద్వ స్వభావములును నిష్క్రమించును. మన హృదయమందు నిల్వయుండిన సందేహములు పటాపంచలయిపోవును. శరీర గర్వము మాయమైపోయి కావలసినంత జ్ఞానము నిల్వచేయబడును. శ్రీ సాయిబాబా కీర్తి, వర్ణనలు ప్రేమతో పాడినగాని, వినినగాని భక్తుని పాపములు పటాపంచలగును. కాబట్టి యివియే మోక్షమునకు సులభ సాధనములు. కృత యుగములో

శమదమములు (అనగా నిశ్చల మనస్సు, శరీరము), త్రేతాయుగములో యాగము, ద్వాపర యుగములో పూజ, కలియుగములో భగవన్మహిమలను నామములను పాడుట మోక్ష మార్గములు. నాలుగు వర్ణములవారు ఈ చివరి సాధనమును అవలంబించవచ్చును. తక్కిన సాధనములు అనగా యోగము, యాగము, ధ్యానము, ధారణము అవలంబించుట కష్టతరము. కాని భగవంతుని కీర్తిని, మహిమను పాడుట యతి సులభము. మన మనస్సును మాత్రము అటువైపు త్రిప్పవలెను. భగవత్కథలను వినుట వలన పాడుట వలన మనకు దేహాభిమానము తొలగిపోవును. అది భక్తులను నిర్మోహులుగ జేసి, తుదకు ఆత్మ సాక్షాత్కారము పొందునట్లు చేయును. ఈ కారణము చేతనే సాయిబాబా నాకు సహాయపడి నాచే ఈ సచ్చరితామృతమును వ్రాయించెను. భక్తులు దానిని సులభముగ చదువ గలరు, వినగలరు. చదువునప్పుడు వినునప్పుడు బాబాను ధ్యానించవచ్చును. వారి స్వరూపమును మనస్సునందు మననము చేసికొనవచ్చును. ఈ ప్రకారముగా గురువునందు తదుపరి భగవంతుని యందు భక్తి కలుగును. తుదకు ప్రపంచమందు విరక్తి పొంది యాత్మ సాక్షాత్కారము సంపాదించగలుగుదుము. సచ్చరితామృతము వ్రాయుట, తయారుచేయుట బాబా యొక్క కటాక్షము చేతనే సిద్ధించినవి. నేను నిమిత్తమాత్రుడుగనే యుంటిని.

సాయిబాబా యొక్క మాతృప్రేమ :

ఆవు తన దూడనెట్లు ప్రేమించునో యందరికి తెలిసిన విషయమే. దాని పొదుగెల్లప్పుడు నిండియే యుండును. దూడకు కావలసినప్పుడెల్ల కుడిచినచో పాలు ధారగా కారును. అలాగుననే బిడ్డకు ఎప్పుడు పాలు కావలెనో తల్లి గ్రహించి సకాలమందు పాలిచ్చును. బిడ్డకు గుడ్డలు తొడుగుట యందును, అలంకరించుట యందును తల్లి తగిన శ్రద్ధ తీసికొని సరిగా చేయును. బిడ్డకు ఈ విషయ మేమియు తెలియదు గాని, తల్లి తన బిడ్డలు చక్కగా దుస్తులు ధరించి యలంకరింప బడుట చూచి యమితానందము

పొందును. తల్లి ప్రేమకు సరిపోల్చ దగిన దేదియు లేదు. అది యసామాన్యము; నిర్వ్యాజము. సద్గురువులు కూడా నీ మాతృప్రేమ వారి శిష్యులందు చూపుదురు. సాయిబాబాకు గూడ నా యందట్టి ప్రేమ యుండెను. దానికీ క్రింది యుదాహరణ యొకటి.

1916వ సంవత్సరములో నేను సర్కారు ఉద్యోగము నుండి విరమించితిని. నాకీయ నిశ్చయించిన పింఛను కుటుంబమును గౌరవముగా సాకుటకు చాలదు. గురుపౌర్ణమినాడు ఇతర భక్తులతో నేను కూడ షిరిడీకి పోయితిని. అణ్ణా చించణీకర్ నాగురించి బాబాతో నిట్లనెను : "దయచేసి **యీ అన్నాసాహెబ్ యందు దాక్షిణ్యము చూపుము. వానికి వచ్చు పింఛను సరిపోదు, వాని కుటుంబము పెరుగుచున్నది. వాని కింకేదైన ఉద్యోగ మిప్పించుము. వాని యాతురతను తీసి, నిశ్చింతను గలుగ చేయుము"** అందులకు బాబా యిట్లు జవాబిచ్చెను : *"వాని కింకొక ఉద్యోగము దొరుకును. కాని వాడిప్పుడు నా సేవతో తృప్తిపడవలెను. వాని భోజన పాత్రలు ఎప్పుడూ పూర్ణముగనే యుండును. అవి ఎన్నటికిని నిండుకొనవు. వాని దృష్టినంతటిని నావైపు త్రిప్పవలెను. నాస్తికుల దుర్మార్గుల సహవాసము విడువవలెను. అందరి యెడల అణుకువ నమ్రతలుండవలెను. నన్ను హృదయపూర్వకముగ పూజించవలెను. వాడిట్లు చేసినచో శాశ్వతానందము పొందును".*

నన్ను పూజింపుడను దానిలోని ఈ 'నన్ను' అనగా ఎవరు ? అను ప్రశ్నకు సమాధానము యీ గ్రంథము యొక్క **ఉపోద్ఘాతములో** 'సాయిబాబా ఎవరు' అను శీర్షిక క్రింద చెప్పిన దానిలో విశదీకరింపబడి యున్నది. చూడుడు !

రోహిల్లా కథ :

రోహిల్లా కథ విన్నచో బాబా ప్రేమ యెట్టిదో బోధపడును. పొడుగాటి వాడును, పొడుగైన చొక్కా తొడిగినవాడును, బలవంతుడునగు రోహిల్లా యొకడు బాబా కీర్తి విని ఆకర్షితుడై షిరిడీలో స్థిరనివాసము ఏర్పరచుకొనెను. రాత్రింబవళ్ళు **ఖురానులోని** కల్మాను చదువుచు, **"అల్లాహు అక్బర్"** యని

యాబోతు రంకె వేయునట్లు బిగ్గరగా నరచుచుండెను. అందువలన పగలంతయు పొలములో కష్టపడి పనిచేసి యింటికి వచ్చిన షిరిడీ ప్రజలకు రాత్రి నిద్రాభంగమును అసౌకర్యమును కలుగుచుండెను. కొన్నాళ్ళవరకు వారు దీని నోర్చుకొనిరి. తుదకు ఆ బాధ నోర్వలేక బాబా వద్దకేగి రోహిలా అరపుల నాపుమని బతిమాలిరి. బాబా వారి ఫిర్యాదును వినకపోవుటయే కాక వారిపై కోపించి వారి పనులు వారు చూచుకొనవలసినదే కాని రోహిల్లా జోలికి పోవద్దని మందలించిరి. *"రోహిల్లాకు ఒక దౌర్భాగ్యపు భార్య గలదనియు, ఆమె గయ్యాళి యనియు, ఆమె వచ్చి రోహిల్లాను తనను బాధ పెట్టుచున్నదనియు, రోహిల్లా ప్రార్థనలు విని ఆమె ఏమి చేయలేక ఊరకయుండు"* ననియు బాబా చెప్పెను. నిజముగా రోహిల్లాకు భార్యయే లేదు. భార్య యనగా దుర్బుద్ధియని బాబా భావము. బాబాకు అన్నిటికంటె దైవ ప్రార్థనలందు మిక్కుటమగు ప్రేమ, అందుచే రోహిల్లా తరపున వాదించి, ఊరిలోని వారి నోపికతో నోర్చుకొని ఆ అసౌకర్యమును సహింపవలసిన దనియు, నది త్వరలో తగ్గుననియు బాబా బుద్ధి చెప్పెను.

బాబా యొక్క యమృత తుల్యమగు పలుకులు :

ఒకనాడు మధ్యాహ్న హారతి యయిన పిమ్మట భక్తులందరు తమ తమ బసలకు పోవుచుండిరి. అప్పుడు వారికి బాబా యీ క్రింది చక్కని యుపదేశ మిచ్చిరి :

"మీరెక్కడ నున్ననూ, ఏమి చేయుచున్ననూ నాకు తెలియునని బాగుగా జ్ఞాపకముంచుకొనుడు. నేనందరి హృదయముల పాలించువాడను. అందరి హృదయములలో నివసించువాడను. నేను ప్రపంచమందుగల చరాచర జీవకోటి నావరించియున్నాను. ఈ జగత్తును నడిపించువాడను, సూత్రధారిని నేనే. నేనే జగన్మాతను, త్రిగుణముల సామరస్యమును నేనే, ఇంద్రియ చాలకుడను నేనే. సృష్టి స్థితి లయ కారకుడను నేనే. ఎవరయితే తమ దృష్టిని నావైపు త్రిప్పెదరో వారికేహాని గాని బాధ గాని కలుగదు. నన్ను మరచిన వారిని మాయ శిక్షించును. పురుగులు, చీమలు తదితర దృశ్యమాన చరాచర జీవకోటి యంతయు నాశరీరమే, నా రూపమే !".

ఈ చక్కని యమూల్యమైన మాటలు విని వెంటనే నా మనస్సులో యే నౌకరీ కొరకు యత్నించక, గురుసేవలోనే నిమగ్నమగుటకు నిశ్చయించుకొంటిని. కాని, అణ్ణా చించణీకరు ప్రశ్నకు బాబా చెప్పిన సమాధానము నా మనస్సు నందుండెను. అది జరుగునా లేదా యని సందేహము కలుగుచుండెను. భవిష్యత్తులో బాబా పలికిన పలుకులు సత్యములైనవి. నాకొక సర్కారు ఉద్యోగము దొరకెను. కాని అది కొద్దికాలము వరకే. అటు పిమ్మట వేరే పని యేదియు చేయక శ్రీ సాయి సేవకు నా జీవితమంతయు సమర్పించితిని.

ఈ యధ్యాయమును ముగించబోవుముందు చదువరులకు నేను చెప్పున దేమన, బద్ధకము, నిద్ర, చంచల మనస్సు దేహాభిమానము మొదలగు వానిని విడిచి, వారు తమ యావత్తు దృష్టిని సాయిబాబా కథలవైపు త్రిప్పవలెను. వారి ప్రేమ సహజముగా నుండవలెను. వారు భక్తి యొక్క రహస్యమును తెలిసికొందురుగాక. ఇతర మార్గము లవలంబించి అనవసరముగా నలసిపోవద్దు. అందరు నొకే మార్గమును త్రొక్కుదురు గాక ! అనగా శ్రీ సాయి కథలను విందురు గాక ! ఇది వారి యజ్ఞానమును నశింపజేయును. మోక్షమును సంపాదించి పెట్టును. లోభి యెక్కడ నున్నప్పటికిని వాని మనస్సు తాను పాతి పెట్టిన సొత్తునందే యుండునట్లు, బాబాను కూడ నెల్లరు తమ హృదయములందు స్థాపించుకొందురుగాక !

మూడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

నాలుగవ అధ్యాయము

యోగీశ్వరుల కర్తవ్యము; పవిత్ర షిరిడీ క్షేత్రము ; సాయిబాబా రూపురేఖలు; గౌలిబువా అభిప్రాయము; విఠల దేవుడు దర్శనమిచ్చుట; భగవంతరావు క్షీరసాగరుని కథ; ప్రయాగ క్షేత్రములో దాసగణు స్నానము; బాబా అయోనిసంభవుడు- షిరిడీ మొట్టమొదట ప్రవేశించుట; మూడు వసతి గృహములు

యోగీశ్వరుల కర్తవ్యము :

భగవద్గీత చతుర్థాధ్యాయమున 7-8 శ్లోకములందు శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడు ఇట్లు సెలవిచ్చియున్నారు. *"ధర్మము నశించునపుడు అధర్మము వృద్ధి పొందునపుడు నేను అవతరించెదను. సన్మార్గులను రక్షించుటకు, దుర్మార్గులను శిక్షించుటకు, ధర్మస్థాపన కొరకు, యుగయుగములందు అవతరించెదను"*. ఇదియే భగవంతుని కర్తవ్య కర్మ. భగవంతుని ప్రతినిధులగు యోగులు సన్యాసులు అవసరము వచ్చినపుడెల్ల అవతరించి ఆ కర్తవ్యమును నిర్వర్తించెదరు. ద్విజులగు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య జాతులవారు తమ కర్మలను మానునప్పుడు, శూద్రులు పై జాతులవారి హక్కులను అపహరించునప్పుడు, మత గురువులను గౌరవించక యవమానించునప్పుడు, ఎవరును మత బోధలను లక్ష్యపెట్టనప్పుడు, ప్రతివాడును గొప్ప పండితుడనని యనుకొనునప్పుడు, జనులు

నిషిద్ధాహారములు మద్యపానముల కలవాటు పడినప్పుడు, మతము పేరుతో కాని పనులు చేయునప్పుడు, వేర్వేరు మతముల వారు తమలో తాము కలహించునప్పుడు, బ్రాహ్మణులు సంధ్యావందనము మానునప్పుడు, సనాతనులు తమ మతాచారములు పాటించనప్పుడు, ప్రజలు ధనదారా సంతానములే జీవిత పరమార్థముగా భావించి మోక్షమార్గమును మరచునప్పుడు, యోగీశ్వరులుద్భవించి వారి వాక్కాయ కర్మలచే ప్రజలను సవ్యమార్గమున బెట్టి వ్యవహారములను చక్కదిద్దుదురు. వారు దీపస్తంభములవలె సహాయపడి, మనము నడుపవలసిన సన్మార్గమును సత్ప్రవర్తనమును నిర్దేశించెదరు. ఈ విధముగనే నివృత్తి, జ్ఞానదేవు, ముక్తాబాయి, నామదేవు, జానాబాయి, గోరా, గోణాయి, ఏకనాథుడు, తుకారం, నరహరి, నర్సిబాయి, సజన్‌కసాయి, సాంవతమాలి, రామదాసు మొదలుగాగల యోగులును, తదితరులు వేర్వేరు సమయములందుద్భవించి మనకు సవ్యమైన మార్గమును జూపిరి. అట్లే సాయిబాబాగూడ సకాలమందు షిరిడీ చేరిరి.

పవిత్ర షిరిడీ క్షేత్రము :

అహమదునగరు జిల్లాలోని గోదావరి నది ప్రాంతములు చాలా పుణ్యతమములు. ఏలయన నచ్చట ననేక యోగులుద్భవించిరి, నివసించిరి. అట్టివారిలో ముఖ్యులు శ్రీ జ్ఞానేశ్వర్ మహరాజ్. షిరిడీ గ్రామము అహమదునగరు జిల్లాలోని కోపర్‌గాం తాలూకాకు చెందినది. కోపర్‌గాం వద్ద గోదావరి దాటి షిరిడీకి పోవలెను. నది దాటి 3 కోసులు పోయినచో నీమ్‌గాంవ్ వచ్చును. అచ్చటికి షిరిడీ కనిపించును. కృష్ణా తీరమందుగల గాణగాపురము, నరసింహవాడి, ఔదుంబర్ మొదలుగా గల పుణ్యక్షేత్రములవలె షిరిడీకూడ గొప్పగా పేరు గాంచినది. పండరీపురమునకు సమీపమున గల మంగళవేఢ యందు భక్తుడగు దామాజీ, సజ్జనగఢ మందు సమర్థ రామదాసు, నర్సోబాచీవాడీయందు శ్రీ నరసింహ సరస్వతీస్వామివార్లు వర్ధిల్లినట్లే శ్రీ సాయినాథుడు షిరిడీలో వర్ధిల్లి దానిని పవిత్ర మొనర్చెను.

సాయిబాబా రూపురేఖలు :

సాయిబాబా వలననే షిరిడీ ప్రాముఖ్యము వహించినది. సాయిబాబా యెట్టి వ్యక్తియో పరిశీలింతము. వారు కష్టతరమైన సంసారమును జయించినవారు. శాంతియే వారి భూషణము. వారు జ్ఞానమూర్తులు, వైష్ణవభక్తుల కిల్లువంటివారు; ఉదార స్వభావులు; సారములోని సారాంశమువంటివారు; నశించు వస్తువులందభిమానము లేనివారు; ఎల్లప్పుడు ఆత్మ సాక్షాత్కారమందే మునిగియుండెడివారు; భూలోకమందుగాని, స్వర్గలోకమందుగాని గల వస్తువుల యందభిమానము లేనివారు. వారి యంతరంగము అద్దమువలె స్వచ్ఛమైనది. వారి వాక్కుల నుండి యమృతము స్రవించుచుండెను. గొప్పవారు, బీదవారు వారికి సమానమే. వారు మానావమానాలను లెక్కించినవారు కారు. అందరికి వారు ప్రభువు. అందిరతో కలిసి మెలసి యుండెడివారు. ఆటలు గావించెడివారు; పాటలను వినుచుండెడివారు. కానీ సమాధి స్థితి నుండి మరలువారు కారు. ఎల్లప్పుడు అల్లా నామము నుచ్చరించుచుండెడివారు. ప్రపంచమంతా మేలుకొనునప్పుడు వారు యోగనిద్ర యందుండెడివారు. లోకము నిద్రించినప్పుడు వారు మెలకువతో నుండెడివారు. వారి యంతరంగము లోతయిన సముద్రమువలె ప్రశాంతము. వారి యాశ్రమము, వారి చర్యలు ఇదమిత్థముగా నిశ్చయించుటకు వీలుకానివి. ఒకచోటనే కూర్చుండియున్నప్పటికిని ప్రపంచమందు జరుగు సంగతులన్నియు వారికి తెలియును. వారి దర్బారు ఘనమైనది. నిత్యము వందల కొలది కథలు చెప్పునప్పటికిని మౌనము తప్పెడివారు కారు. ఎల్లప్పుడు మసీదు గోడకు ఆనుకుని నిలుచువారు. లేదా, ఉదయము మధ్యాహ్నము సాయంత్రము లెండీ తోటవైపుగాని చావడివైపుగాని పచార్లు చేయుచుండెడివారు. ఎల్లప్పుడు ఆత్మధ్యానమునందే మునిగి యుండెడివారు. సిద్ధపురుషుడైనప్పటికిని సాధకునివలె నటించువారు. అణకువ నమ్రత కలిగి, యహంకారము లేక యందరిని ఆనందింప జేయువారు. అట్టివారు సాయిబాబా. షిరిడీ నేల వారి పాదస్పర్శచే గొప్ప

ప్రాముఖ్యము పొందినది. జ్ఞానేశ్వర్ మహరాజ్ ఆళందిని వృద్ధి చేసినట్లు, ఏకనాథుడు పైఠానును వృద్ధి చేసినట్లు శ్రీ సాయిబాబా షిరిడీని వృద్ధి చేసెను. షిరిడీలోని గడ్డిరాళ్ళు పుణ్యము చేసికొన్నవి. ఏలయన బాబా పవిత్ర పాదములను ముద్దు పెట్టుకొని వారి పాదధూళి తలపైని వేసికొనగలిగినవి. షిరిడీ మా వంటి భక్తులకు పండరీపురము, జగన్నాథము, ద్వారక, కాశి, రామేశ్వరము, బదరీ, కేదార్, నాసిక్, త్ర్యంబకేశ్వరము, ఉజ్జయిని, మహాబలేశ్వరము, గోకర్ణముల వంటిదయినది. షిరిడీ సాయిబాబా స్పర్శయే మాకు వేదపారాయణ తంత్రము. అది మాకు సంసార బంధముల సన్నగిలచేసి యాత్మ సాక్షాత్కారమును సులభ సాధ్యము చేయును. శ్రీ సాయి దర్శనమే మాకు యోగసాధనముగా నుండెను. వారితో సంభాషణ మా పాపములను తొలగించుచుండెను. త్రివేణీ ప్రయాగల స్నానఫలము వారి పాదసేవ వలననే కలుగుచుండెడిది. వారి పాదోదకము మా కోరికలను నశింపజేయు చుండెడిది. వారి యాజ్ఞ మాకు వేదవాక్కుగా నుండెడిది. వారి ఊదీ ప్రసాదము మమ్ము పావనము చేయుచుండెను. వారు మా పాలిట శ్రీకృష్ణుడుగ, శ్రీరాముడుగా నుండి ఉపశమనము కలుగజేయుచుండిరి. వారు మాకు పరబ్రహ్మ స్వరూపమే. వారు ద్వంద్వాతీతులు; నిరుత్సాహముగాని ఉల్లాసముగాని యెరుగరు. వారు ఎల్లప్పుడు సచ్చిదానంద స్వరూపులుగా నుండెడివారు. షిరిడీ వారి కేంద్రమైనను వారి లీలలు పంజాబు, కలకత్తా, ఉత్తర హిందూస్థానము, గుజరాతు, దక్కను, కన్నడ దేశములలో చూపుచుండిరి. ఇట్లు వారి కీర్తి దూర దేశములకు వ్యాపించగా, భక్తులన్నిదేశముల నుండి షిరిడీ చేరి వారిని దర్శించి వారి యాశీర్వాదమును పొందుచుండిరి. వారి దర్శన మాత్రముననే భక్తుల మనములు వెంటనే శాంతి వహించుచుండెడివి. పండరీపురమందు విఠల్ రఖుమాయిాలను దర్శించినచో భక్తులకు కలిగెడి యానందము షిరిడీలో దొరుకుచుండెను. ఇది యతిశయోక్తి కాదు. ఈ విషయమును గూర్చి భక్తుడొకడు చెప్పినది గమనింపుడు.

గౌలిబువా అభిప్రాయము :

95 సంవత్సరముల వయస్సు గల గౌలిబువా యను వృద్ధభక్తుడు ఒకడు పండరీయాత్ర ప్రతి సంవత్సరము చేయువాడు. ఎనిమిది మాసములు పండరీ పురమందు, మిగత నాలుగు మాసములు - ఆషాఢము మొదలు కార్తీకము వరకు (జులై - నవంబరు) గంగానది యొడ్డునను ఉండెడివాడు. సామాను మోయుట కొక గాడిదను, తోడుగా నొక శిష్యుని తీసుకొని పోవువాడు. ప్రతి సంవత్సరము పండరీయాత్ర చేసికొని షిరిడీ సాయిబాబా దర్శనమునకై వచ్చెడివాడు. అతడు బాబాను మిగుల ప్రేమించువాడు. అతడు బాబా వైపు చూచుచూ యిట్లనెడివాడు: **"వీరు పండరీనాథుని యవతారమే ! అనాథల కొరకు, బీదల కొరకు వెలసిన కారుణ్యమూర్తి !"** గౌలిబువా విఠోబాదేవుని ముసలిభక్తుడు. పండరీయాత్ర యెన్ని సారులో చేసెను. వీరు సాయిబాబా పండరీనాథుని యవతారమని నిర్ధారణ పరచిరి.

విఠల దేవుడు దర్శనమిచ్చుట :

సాయిబాబాకు భగవన్నామస్మరణయందును, సంకీర్తనమందును మిక్కిలి ప్రీతి. వారెప్పుడు **'అల్లామాలిక్'** -- అనగా, 'అల్లాయే యజమాని' అని యనుచుండెడివారు. ఏడు రాత్రింబవళ్ళు భగవన్నామస్మరణ చేయించు చుండెడివారు. దీనినే నామసప్తాసమందురు. బాబా ఒకప్పుడు దాసగణు మహరాజును నామసప్తాహము చేయుమనిరి. సప్తాహము ముగియునాడు విఠల్ దర్శనము కలుగునని వాగ్దానమిచ్చినచో నామసప్తాహమును సలిపెదనని దాసగణు జవాబిచ్చెను. బాబా తన గుండెపై చేయి వేసి, **"తప్పనిసరిగ దర్శనమిచ్చును గాని, భక్తుడు భక్తి ప్రేమలతో నుండవలెను. డాకూరునాథ్ యొక్క డాకూరు పట్టణము, విఠల్ యొక్క పండరీపురము, శ్రీకృష్ణుని ద్వారకా పట్టణము, ఇక్కడనే యనగా షిరిడీలోనే యున్నవి. ఎవరును ద్వారకకు పోవలసిన అవసరము లేదు. విఠలుడు ఇక్కడనే యున్నాడు. భక్తుడు భక్తి ప్రేమలతో కీర్తించునపుడు విఠలుడిక్కడనే యవతరించును"** అన్నారు.

సప్తాహము ముగిసిన పిమ్మట విఠలుడీ క్రింది విధముగా దర్శనమిచ్చెను. స్నానానంతరము కాకాసాహెబు దీక్షిత్ ధ్యానములో మునిగినప్పుడు విఠలుడు వారికి గాన్పించెను. కాకా మధ్యాహ్న హారతి కొరకు బాబా యొద్దకు పోగా తేటతెల్లముగా కాకాను బాబా యిట్లడిగెను. *"విఠల్ పాటిల్ వచ్చినాడా ? నీవు వానిని జూచితివా ? వాడు మిక్కిలి పారుబోతు. వానిని దృఢముగా పట్టుకొనుము. ఏ మాత్రము అజాగ్రత్తగనున్నను తప్పించుకొని పారిపోవును."* ఇది ఉదయము జరిగెను. మధ్యాహ్నము ఎవడో పటముల నమ్మువాడు 25, 30 విఠోబా చిత్ర పటములను అమ్మకమునకు తెచ్చెను. ఆ పటము సరిగా కాకాసాహెబు ధ్యానములో చూచిన దృశ్యముతో పోలియుండెను. దీనిని జూచి బాబా మాటలు జ్ఞాపకమునకు దెచ్చుకొని, కాకాసాహెబు ఆశ్చర్యానందములలో మునిగెను. విఠోబా పటము నొకటి కొని పూజామందిరములో నుంచుకొనెను.

భగవంతరావు క్షీరసాగరుని కథ :

విఠల పూజయందు బాబా కెంత ప్రీతియో భగవంతరావు క్షీరసాగరుని కథలో విశదీకరింపబడినది. భగవంతరావు తండ్రి విఠోబా భక్తుడు. పండరీ పురమునకు నియమముగ యాత్ర చేయుచుండెడివాడు. ఇంటివద్ద కూడ విఠోబా ప్రతిమ నుంచి దానిని పూజించువాడు. అతడు మరణించిన పిమ్మట వారి కొడుకు పూజను, యాత్రను, శ్రాద్ధమును మానెను. భగవంతరావు షిరిడీ వచ్చినప్పుడు, బాబా వాని తండ్రిని జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని : *"వీని తండ్రి నా స్నేహితుడు గాన వీని నిచ్చటకు ఈడ్చుకొని వచ్చితిని. వీడు నైవేద్యము ఎన్నడు పెట్టలేదు. కావున నన్నును విఠలుని కూడ ఆకలితో మాడ్చినాడు. అందుచేత వీని నిక్కడకు తెచ్చితిని. వీడు చేయునది తప్పని బోధించి చివాట్లు పెట్టి తిరిగి పూజ ప్రారంభించునట్లు చేసెదను"* అనిరి.

ప్రయాగ క్షేత్రములో దాసగణు స్నానము :

గంగానది యమునానది కలియుచోటునకు ప్రయాగయని పేరు. ఇందులో స్నానమాచరించిన ప్రతివానికి గొప్ప పుణ్యము ప్రాప్తించునని

హిందువుల నమ్మకము. అందుచేతనే వేలకొలది భక్తులు అప్పుడప్పుడచటికి పోయి స్నానమాడుదురు. దాసగణు కూడా ప్రయాగపోయి అచ్చట సంగమములో స్నానము చేయవలెనని మనస్సున దలచెను. బాబా వద్దకేగి యనుమతించమనెను. అందుకు బాబా యిట్లు జవాబిచ్చెను. *"అంతదూరము పోవలసిన అవసమే లేదు. మన ప్రయాగ యిచ్చటనే కలదు. నా మాటలు విశ్వసింపుము".* ఇట్లనునంతలో నాశ్చర్యములన్నిటికంటె నాశ్చర్యకరమైన వింత జరిగినది. దాసగణు మహరాజ్ బాబా పాదములపై శిరస్సు నుంచిన వెంటనే బాబా రెండు పాదముల బొటన వ్రేళ్ళ నుండి గంగా యమునా జలములు కాలువలుగా పారెను. ఈ చమత్కారమును చూచి దాసగణు ఆశ్చర్యచకితుడయ్యాడు. భక్త్యావేశాలతో మైమరచాడు. కన్నులు ఆనందాశ్రువులతో నిండాయి. అతని హృదయంలో వుప్పొంగిన కవితావేశం శ్రీ సాయిలీలాగానరూపంలో పెల్లుబికింది.

బాబా అయోనిసంభవుడు - షిరిడీ మొట్టమొదట ప్రవేశించుట :

సాయిబాబా తల్లిదండ్రులను గూర్చిగాని, జన్మము గూర్చి గాని జన్మస్థానమును గూర్చి గాని యెవరికి ఏమియు తెలియదు. ఎందరో పెక్కుసారులీ విషయములు కనుగొనుటకు ప్రయత్నించిరి. పలుసార్లీ విషయముగ బాబాను ప్రశ్నించిరి గాని, యెట్టి సమాధానము గాని, సమాచారము గాని పొందకుండిరి. నామదేవు, కబీరు సామాన్యమానవులవలె జన్మించి యుండలేదు. ముత్యపుచిప్పలలో చిన్న పాపలవలె లభించిరి. నామదేవుడు భీమారథి నదీతటమున గోణాయికి కనిపించెను. కబీరు భాగీరథీ నదీతటమున తమాలుకు కనిపించెను. అట్టిదే సాయి జన్మ వృత్తాంతము. భక్తుల కొరకు బాబా పదునారేళ్ళ బాలుడుగా షిరిడీలోని వేపచెట్టు క్రింద నవతరించెను. బాబా అప్పటికే బ్రహ్మజ్ఞానిగా గాన్పించెను. బాబా స్వప్నావస్థ యందయినను ప్రపంచ వస్తువులను కాంక్షించెడివారు కాదు. ఆయన మాయను తన్నెను. ముక్తి బాబా పాదములను సేవించుచుండెను. నానాచోప్దారు తల్లి మిక్కిలి ముసలిది. ఆమె బాబా నిట్లు వర్ణించినది.

“ఈ చక్కని చురుకైన కుఱ్ఱవాడు వేపచెట్టు క్రింద ఆసనములో నుండెను. శీతోష్ణములను లెక్కింపక యంతటి చిన్న కుఱ్ఱవాడు కఠిన తప మాచరించుట సమాధిలో మునుగుట చూచి గ్రామస్థులు ఆశ్చర్యపడిరి. ఆ బాలుడు పగలు ఎవరితో కలిసెడివాడు కాదు. రాత్రియందెవరికి భయపడువాడు కాడు. చూచినవారాశ్చర్య నిమగ్నులై యీ చిన్న కుఱ్ఱవాడెక్కడ నుండి వచ్చినాడని యడుగసాగిరి. అతని రూపు, ముఖ లక్షణములు చాలా అందముగ నుండెను. చూచిన వారెల్లరు ఒక్కసారిగ ముగ్ధులగుచుండిరి. ఆయన ఎవరి యింటికి పోకుండెను, ఎల్లప్పుడు వేపచెట్టు క్రిందనే కూర్చొనువాడు. పైకి చిన్న బాలుని వలె గాన్పించినప్పటికిని చేతలను బట్టి చూడగా నిజముగా మహానుభావుడే. నిర్వ్యామోహము రూపుదాల్చిన యాతని గూర్చి యెవరికి నేమి తెలియ కుండెను”. ఒకనాడు ఖండోబా దేవుడొకని నావేశించగా నీ బాలుడెవడయి యుండునని ప్రశ్నించిరి. వాని తల్లిదండ్రులెవరని, ఎచ్చటినుండి వచ్చినాడని యడిగిరి. ఆ ఖండోబా గణము ఒక స్థలమును చూపి, గడ్డపారను దీసికొని వచ్చి యచ్చట త్రవ్వుమనెను. అట్లు త్రవ్వగా నందులో కొన్ని నిటుకలు, వాని యెగువ వెడల్పు రాయి యొకటి గాన్పించెను. ఆ బండను తొలగించగా క్రిందనొక సందు గాన్పించెను. అచ్చట నాలుగు దీపములు వెలుగుచుండెను. ఆ సొరంగము ద్వారా ముందుకు పోగా నచ్చట నొక భూగృహము కాన్పించెను. అందులో గోముఖ నిర్మాణములు, కఱ్ఱబల్లలు, జపమాలలు గాన్పించెను. ఈ బాలుడచ్చట 12 సంవత్సరములు తపస్సు నభ్యసించెనని ఖండోబా చెప్పెను. పిమ్మట కుఱ్ఱవాని నీ విషయము ప్రశ్నించగా, వారలను మరపించుచు అది తన గురుస్థానమనియు, వారి సమాధి యచ్చట గలదు గావున దానిని కాపాడవలెననియు చెప్పెను. వెంటనే దాని నెప్పటివలె మూసివేసిరి. అశ్వత్థ ఉదుంబర వృక్షములవలె నీ వేపచెట్టును పవిత్రముగా చూచుకొనుచు బాబా ప్రేమించువారు. మహాల్సాపతి తదితర షిరిడీలోని భక్తులు దీనిని బాబాయొక్క గురువుగారి సమాధిస్థానమని భావించి సాష్టాంగ నమస్కారములు చేసెదరు.

మూడు వసతి గృహములు :

వేపచెట్టును, దాని చుట్టునున్న స్థలమును హరి వినాయక సాఠే అనువాడు కొని సాఠేవాడాయను నొక పెద్ద వసతి గృహమును గట్టించెను. అప్పట్లో షిరిడీకి పోయిన భక్తమండలికిది యొక్కటియే నివాసస్థలము. వేపచెట్టు చుట్టు ఎత్తుగా అరుగు కట్టిరి. మెట్లు నిర్మించిరి. మెట్ల దిగువన నొక గూడు వంటిది గలదు. భక్తులు మండపముపై నుత్తరాభిముఖముగా కూర్చొనెదరు. ఎవరిచ్చట గురు, శుక్రవారములు ధూపము వేయుదురో వారు బాబా కృపవల్ల సంతోషముతో నుండెదరు. ఈ వాడా చాలా పురాతనమైనది. కావున మరమ్మత్తునకు సిద్ధముగా నుండెను. తగిన మార్పులు మరమ్మత్తులు సంస్థానము వారు చేసిరి.

కొన్ని సంవత్సరముల పిమ్మట దీక్షిత్ వాడాయను పేర ఇంకొక వసతి గృహము కట్టబడినది. న్యాయవాదియైన కాకాసాహెబు దీక్షిత్ ఇంగ్లండుకు బోయెను. అచ్చట రైలు ప్రమాదమున కాలు కుంటుపడెను. అది యెంత ప్రయత్నించినను బాగు కాలేదు. తన స్నేహితుడగు నానాసాహెబు చాందోర్కరు షిరిడీ సాయిబాబాను దర్శించుమని సలహా యిచ్చెను. 1909వ సంవత్సరమున కాకా షిరిడీకి బోయెను. బాబా దర్శన మాత్రమున అమితానంద భరితుడై షిరిడీలో నివసించుటకు నిశ్చయించుకొనెను. కాలు కుంటితనముకన్న తన మనస్సులోని కుంటితనమును తీసివేయుమని బాబాను ప్రార్థించెను. తన కొరకును, ఇతర భక్తులకును పనికి వచ్చునట్లు ఒక వాడాను నిర్మించెను. 10-12-1910వ తారీఖున ఈ వాడా కట్టుటకు పునాది వేసిరి. ఆనాడే రెండు ముఖ్యమైన సంఘటనలు జరిగెను. (1) దాదా సాహెబు ఖాపర్డేకు తన ఇంటికి బోవుటకు బాబా సమ్మతి దొరికెను. (2) చావడిలో శేజ్ (రాత్రి) హారతి ప్రారంభమయ్యెను. దీక్షిత్‌వాడా పూర్తికాగానే 1911వ సంవత్సరములో శ్రీరామనవమి సమయమందు శాస్త్రోక్తముగా గృహప్రవేశము జరిపిరి.

తరువాత, కోటీశ్వరుడును నాగపూరు నివాసియునగు బూటీ మరియొక పెద్ద రాతిమేడను నిర్మించెను. అతడు చాలా ద్రవ్యము దీనికొరకు వెచ్చించెను. వెచ్చించిన ద్రవ్యమంతయు నిజమునకు సార్ధకమయ్యెను. ఏలయన బాబాగారి భౌతిక శరీర మందులో సమాధి చేయబడినది. దీనినే సమాధి మందిరమందురు. ఈ స్థలములో మొట్టమొదట పూలతోట యుండెను. ఆ తోటలో బాబాయే తోటమాలిగా మొక్కలకు నీళ్ళు పోయుట మొదలగునవి చేసెడివారు.

ఇట్లు మూడు వాడాలు (వసతి గృహములు) కట్టబడెను. అంతకు ముందిచ్చట ఒక్క వసతిగృహము కూడ లేకుండెను. అన్నిటికంటె సాఠేవాడా మొదటి రోజులలో అందరికి చాలా ఉపకరించుచుండెను.

నాలుగవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

అయిదవ అధ్యాయము

పెండ్లి వారితో కలసి బాబా తిరిగి షిరిడీ వచ్చుట; ఫకీరుకు 'సాయి' నామమెట్లు వచ్చెను; ఇతర యోగులతో సహవాసము; బాబా దుస్తులు-వారి నిత్య కృత్యములు; వేపచెట్టు క్రిందనున్న పాదుకల వృత్తాంతము; ఈ కథ యొక్క పూర్తి వివరములు; మొహియొద్దీన్ తంబోలితో కుస్తీ - జీవితములో మార్పు; నీళ్లను నూనెగా మార్చుట; జౌహర్ అలీ యను కపట గురువు

పెండ్లి వారితో కలిసి బాబా తిరిగి షిరిడీకి వచ్చుట :

ఔరంగాబాద్ జిల్లాలో ధూప్ అను గ్రామము కలదు. అచ్చట ధనికుడగు మహమ్మదీయు డొకడుండెను. అతనిపేరు చాంద్‌పాటీలు. ఔరంగాబాదు పోవుచుండగా అతని గుఱ్ఱము తప్పిపోయెను. రెండు మాసములు వెదకినను దాని యంతు దొరకకుండెను. అతడు నిరాశచెంది భుజముపై జీను వేసుకొని ఔరంగాబాదు నుండి ధూప్ గ్రామమునకు పోవుచుండెను. సుమారొక తొమ్మిది మైళ్ళు నడచిన పిమ్మట నొక మామిడిచెట్టు వద్దకు వచ్చెను. దాని నీడలో నొక వింత పురుషుడు కూర్చొనియుండెను. అతడు తలపై టోపి, పొడుగైన చొక్కా ధరించియుండెను. చంకలో సటకా పెట్టుకొని చిలుము త్రాగుటకు ప్రయత్నించుచుండెను. దారివెంట పోవు చాంద్‌పాటీలును జూచి, అతనిని బిలిచి చిలుము త్రాగి కొండ తడవు విశ్రాంతి

గొనుమనెను. జీను గురించి ప్రశ్నించెను. అది తాను పోగొట్టుకొనిన గుఱ్ఱముదని చాంద్‌పాటీలు బదులు చెప్పెను. ఆ దగ్గరలో నున్న కాలువ ప్రక్కన వెదకుమని ఫకీరు చెప్పెను. అతడచటకు పోయి గడ్డి మేయుచున్న గుఱ్ఱమును చూచి మిక్కిలి యాశ్చర్యపడెను. ఈ ఫకీరు సాధారణ మనుజుడు కాడనియు గొప్ప ఔలియా (సిద్ధపురుషుడు) అయి యుండవచ్చు ననియు అనుకొనెను. గుఱ్ఱమును దీసికొని ఫకీరు వద్దకు వచ్చెను. చిలుము తయారుగా నుండెను. కాని చిలుము వెలిగించుటకు నిప్పు, గుడ్డను తడుపుటకు నీరు కావలసి యుండెను. ఫకీరు సటకాను భూమిలోనికి గ్రుచ్చగా నిప్పు వచ్చెను. మరల అక్కడే సటకాతో నేలపై మోదగా నీరు వచ్చెను. ఫకీరు చ్ఛాపీ (గుడ్డ ముక్క) నా నీటితో తడిపి, నిప్పుతో చిలుమును వెలిగించెను. అటుల సిద్ధమైన చిలుమును ఆ ఫకీరు తాను పీల్చి, తరువాత చాంద్‌పాటీలు కందించెను. ఇదంతయు జూచి చాంద్‌పాటీలు ఆశ్చర్య చకితుడయ్యెను. ఫకీరును తన గృహమునకు అతిథిగా రమ్మని చాంద్‌పాటీలు వేడెను. ఆ మరుసటిదినమే ఫకీరు పాటీలు ఇంటికి పోయి యచ్చట కొంతకాలముండెను. ఆ పాటీలు గ్రామమునకు మునసబు. అతని భార్య తమ్ముని కొడుకు పెండ్లి సమీపించెను. పెండ్లి కూతురిది షిరిడీ గ్రామము. అందుచే కావలసిన సన్నాహములన్నియు చేసికొని పాటీలు షిరిడీ ప్రయాణ మయ్యెను. పెండ్లివారితో కలసి ఫకీరు కూడా బయలుదేరెను. ఎట్టి చిక్కులు లేక వివాహము జరిగిపోయెను. పెండ్లివారు ధూప్ గ్రామము తిరిగి వెళ్ళిరి గాని ఫకీరు మాత్రము షిరిడీలో ఆగి, యచ్చటనే స్థిరముగా నిలిచెను.

ఫకీరుకు 'సాయి' నామమెట్లు వచ్చెను ?

పెండ్లివారు షిరిడీ చేరగనే ఖండోబా మందిరమునకు సమీపమున నున్న భక్త మహల్సాపతిగారి పొలములో నున్న మఱ్ఱిచెట్టు క్రింద బసచేసిరి. ఖండోబా మందిరమునకు తగిలియున్న ఖాళీ జాగాలో బండ్లు విడిచిరి. బండ్లలో నున్నవారొకరి తరువాత నొకరు దిగిరి. ఫకీరు కూడా దిగెను. బండి దిగుచున్న యువ ఫకీరును జూచి భక్త మహల్సాపతి

"రండి సాయీ" ! యని స్వాగతిచెను. తక్కినవారు గూడ ఆయనను **'సాయి'** యని పిలువ నారంభించిరి. అది మొదలు వారు **'సాయిబాబా'**గా ప్రఖ్యాతులైరి.

ఇతర యోగులతో సహవాసము :

సాయిబాబా షిరిడీలో నొక మసీదులో నివాస మేర్పరచుకొనిరి. బాబా షిరిడీ రాక పూర్వమే దేవీదాసు అను యోగి షిరిడీలో ఎన్నో సంవత్సరముల నుండి నివసించుచుండెను. బాబా అతనితో సాంగత్యమున కిష్టపడెను. అతనితో కలసి కొంతకాలము మారుతీ మందిరములోను, చావడిలోను నుండెను. కొంతకాల మొంటరిగా నుండెను. అంతలో జానకీదాసు గోసావి అను నింకొక యోగి యచ్చటకు వచ్చెను. బాబా అప్పుడప్పుడు ఈ యోగితో మాట్లాడుచుండెడివారు లేదా, బాబా ఉండుచోటుకు జానకీదాసు పోవుచుండెను. అటులనే, పుణతాంబే నుండి యొక వైశ్య యోగి షిరిడీ వచ్చుచుండెడివాడు. ఆయన గృహస్థుడు; పేరు గంగాగీరు. ఒకనాడు బాబా స్వయముగా కుండలతో నీళ్ళు తెచ్చి పూలచెట్లకు పోయుచుండుట జూచి అతడు షిరిడీ గ్రామస్థులతో నిట్లనెను. **"ఈ మణి యిచ్చటుండుటచే షిరిడీ పుణ్యక్షేత్రమయినది. ఈయనీనాడు కుండలతో నీళ్ళు మోయుచున్నాడు. కాని యితడు సామాన్య మానవుడు కాడు. ఈ నేల నిజముగ పుణ్యము చేసికొనినది కనుకనే సాయిబాబా యను నీ మణిని రాబట్టుకొన గలిగెను"**. ఏవలా గ్రామములో నున్న మఠములో ఆనందనాథుడను యోగిపుంగవు డుండెను. అతడు అక్కల్‌కోటకర్ మహరాజ్ గారి శిష్యుడు. అతడొకనాడు షిరిడీ గ్రామ నివాసులతో బాబాను చూడవచ్చెను. అతడు సాయిబాబాను జూచి యిట్లనెను. **"ఈయన యొక యమూల్యమైన రత్నము. సామాన్య మానవుని వలె గాన్పించునప్పటికిని ఈయన మామూలు రాయివంటి వాడు కాదు. ఈయనొక యమూల్య వజ్రము. ముందు ముందు ఈ సంగతి మీకే తెలియగలదు"**. ఇట్లనుచు ఆనందనాథుడు తిరిగి ఏవలా వెళ్ళెను. ఇది శ్రీ సాయిబాబా యౌవ్వనమున జరిగిన సంగతి.

బాబా దుస్తులు - వారి నిత్యకృత్యములు :

యౌవనమునందు బాబా తమ తల వెంట్రుకలు కత్తిరించుకొనక జుట్టు పెంచుచుండెను. పహిల్వానువలె దుస్తులు వేసుకొనెడివారు. షిరిడీకి మూడుమైళ్ళ దూరములో నున్న రహాతాకు పోయినప్పుడొకసారి బంతి, గన్నేరు, నిత్యమల్లె మొక్కలు తీసికొనివచ్చి, నేలను చదునుచేసి వాటిని నాటి నీళ్ళు పోయుచుండిరి. అనుదినము వామన్‌తాత్యా యను కుమ్మరి బాబాకు కాల్చని రెండు పచ్చి కుండలను ఇచ్చుచుండెడివాడు. బాబా స్వయముగ బావి నుండి నీళ్ళు చేది, ఆ నీటిని ఆ పచ్చి కుండలలో తోడి, భుజముపై మోసుకొని తెచ్చి మొక్కలకు పోసెడివారు. సాయంకాలము ఆ కుండలను వేపచెట్టు మొదట బోర్లించుచుండిరి. కాల్చనివగుటచే అవి వెంటనే విరిగి ముక్కలు ముక్కలగుచుండెడివి. ఇట్లు మూడు సంవత్సరములు గడచెను. సాయిబాబా కృషి వలన అచ్చట నొక పూలతోట లేచెను. ఆ స్థలములోనే యిప్పుడు బాబా సమాధి యున్నది. దానినే సమాధి మందిర మందురు. దానిని దర్శించుట కొరకే యనేకమంది భక్తులు విశేషముగా పోవుచున్నారు.

వేపచెట్టు క్రిందనున్న పాదుకల వృత్తాంతము :

అక్కల్‌కోటకర్ మహరాజ్ గారి భక్తుడు భాయికృష్ణజీ అలీబాగ్‌కర్. ఇతడు అక్కల్‌కోటకర్ మహరాజ్ గారి చిత్ర పటమును పూజించెడివాడు. అతడొకప్పుడు షోలాపూరు జిల్లాలోని అక్కల్‌కోట గ్రామమునకు పోయి, మహరాజ్ గారి పాదుకలు దర్శించి పూజించవలెనని యనుకొనెను. అతడచ్చటికి పోక మునుపే స్వప్నములో ఆ మహరాజ్ దర్శనమిచ్చి యిట్లు చెప్పెను. *"ప్రస్తుతము షిరిడీ నా నివాస స్థలము. అచ్చటికి పోయి నీ పూజ యొనరింపుము !"* అందుచే, అక్కల్‌కోట పోవలెనను తన నిర్ణయమును మార్చుకొని భాయికృష్ణజీ షిరిడీ చేరి, బాబాను పూజించి, అచ్చటనే ఆరు మాసములు ఆనందముతో గడిపెను. దీని జ్ఞాపకార్థము పాదుకలు చేయించి శ్రావణ మాసములో నొక శుభదినమున వేపచెట్టుక్రింద ప్రతిష్ఠ చేయించెను. ఇది శక సం. 1834, శ్రావణ మాసములో (అనగా, క్రీ.శ. 1912లో) జరిగెను.

దాదాకేల్కర్, ఉపాసనీబాబా అనువారు పూజను శాస్త్రోక్తముగా జరిపిరి. దీక్షిత్ యను బ్రాహ్మణుడు పాదుకల నిత్యపూజకు నియమింపబడెను. దీనిని పర్యవేక్షించు బాధ్యత భక్త సగుణమేరు నాయక్‌న కప్పగించబడినది.

ఈ కథ యొక్క పూర్తి వివరములు :

ఠాణే వాస్తవ్యుడైన శ్రీ బి.వి. దేవు బాబాకు గొప్ప భక్తుడు. వీరు మామల్తదారుగా పదవీ విరమణ చేసిరి. వేపచెట్టు క్రింద ప్రతిష్ఠింపబడిన పాదుకలకు సంబంధించిన వివరములన్నియు సగుణ్‌మేరు నాయక్ మరియు గోవింద కమలాకర్ దీక్షిత్‌ల నుండి సేకరించి, పాదుకల పూర్తి వృత్తాంతము, **శ్రీ సాయిలీల** మాసపత్రిక రెండవ సంపుటము, మొదటి సంచిక, 25వ పేజీలో నీరీతిగా ప్రచురించినారు.

1912వ సంవత్సరములో బొంబాయి నుండి డాక్టరు రామారావు కొఠారెయను నతడు షిరిడీ వచ్చెను. వానితో బాటుగ అతని కాంపౌండర్‌ను మరియు అతని మిత్రుడైన భాయికృష్ణజీ అలీబాగ్‌కర్ అనునతడును వెంట వచ్చిరి. షిరిడీలో వారు సగుణ్‌మేరు నాయక్‌కు జి.కె. దీక్షిత్‌కు సన్నిహితులైరి. అనేక విషయములు తమలో తాము చర్చించుకొనునప్పుడు సంభాషణ వశాత్తూ, బాబా ప్రప్రథమమున షిరిడీ ప్రవేశించి వేపచెట్టు క్రింద తపస్సు చేసిన దాని జ్ఞాపకార్థము బాబా పాదుకలను రాతితో చెక్కించుటకు నిర్ణయించిరి. ఈ సంగతి డాక్టరు రామారావు కొఠారేకు దెలిపినచో ఆయన చక్కని పాదుకలు చెక్కించెదరని భాయికృష్ణజీ మిత్రుడైన కాంపౌండర్ సలహానిచ్చెను. అందరును యీ సలహాకు సమ్మతించిరి. అప్పటికి బొంబాయి తిరిగి వెళ్ళిన డాక్టరు గారికి ఈ విషయమును తెలియపరచిరి. వారు వెంటనే మరల షిరిడీ వచ్చి పాదుకల నమూనా వ్రాయించిరి. ఖండోబా మందిరమందున్న ఉపాసినీ మహరాజ్ వద్దకు పోయి తాము వ్రాసిన పాదుకల నమూనాను జూపిరి. శ్రీ ఉపాసనీ దానిలో కొన్ని మార్పులను జేసి, పద్మము, శంఖము, చక్రము మొదలగునవి చేర్చి, బాబా యోగశక్తిని వేపచెట్టు గొప్పతనమును దెలుపు యీ క్రింది శ్లోకమును కూడ చెక్కించమనిరి :

సదా నింబవృక్షస్య మూలాధివాసాత్
సుధా స్రావిణం తిక్తమప్యప్రియం తమ్
తరుం కల్పవృక్షాధికం సాధయంతం
నమామీశ్వరం సద్గురుం సాయినాథమ్

ఉపాసనీ సలహాల నామోదించి పాదుకలు బొంబాయిలో చేయించి కాంపొండరు ద్వారా పంపిరి. శ్రావణ పౌర్ణమి నాడు స్థాపన చేయుమని బాబా యాజ్ఞాపించెను. ఆనాడు 11 గంటలకు జి.కె. దీక్షిత్ తన శిరస్సుపై పాదుకలు పెట్టుకొని ఖండోబా మందిరము నుండి ద్వారకామాయికి ఉత్సవముతో వచ్చిరి. బాబా యా పాదుకలను స్పృశించి, అవి భగవంతుని పాదుకలని నుడివెను. వానిని వేపచెట్టు మూలమున ప్రతిష్ఠింపుడని యాదేశించెను.

ఆ ముందురోజు బొంబాయినుండి పాస్తాసేట్ యను పార్సీ భక్తుడొకడు మనియార్డరు ద్వారా 25 రూపాయలు పంపియుండెను. బాబా యా పైకము పాదుకా ప్రతిష్ఠకగు ఖర్చు నిమిత్తమిచ్చెను. మొత్తము 100 రూపాయలు ఖర్చయినవి. అందులో 75 రూపాయలు చందాల ద్వారా వసూలు చేసిరి. మొదటి 5 సంవత్సరములు జి.కె. దీక్షిత్ ఈ పాదుకలకు పూజ చేసెను. తరువాత లక్ష్మణ్ కచేశ్వర్ జాఖ్డె యను బ్రాహ్మణుడు (నానునామా పూజారి) పూజ చేయుచుండెను. మొదటి 5 సంవత్సరములు నెలకు 2 రూపాయల చొప్పున డాక్టర్ కొఠారె దీపపు ఖర్చు నిమిత్తము పంపుచుండెను. పాదుకల చుట్టు కంచె కూడా పంపెను. ఈ కంచెయు, పై కప్పును కోపర్‌గాం స్టేషన్ నుండి షిరిడీ తెచ్చుటకు 7-8-0 ఖర్చు సగుణ్‌మేరు నాయక్ ఇచ్చెను. (ప్రస్తుతము జాఖ్డె పూజ చేయుచున్నాడు. సగుణుడు నైవేద్యమును దీపమును పెట్టుచున్నాడు).

మొట్టమొదట భాయికృష్ణజీ, అక్కల్‌కోటకర్ మహరాజ్ భక్తుడు. 1912వ సంవత్సరములో వేపచెట్టు క్రింద పాదుకలు స్థాపించునప్పుడు అక్కల్ కోటకు పోవుచు మార్గమధ్యమున షిరిడీ యందు దిగెను. బాబా దర్శనము

చేసిన తరువాత అక్కల్‌కోట గ్రామమునకు పోవలెననుకొని బాబా వద్దకేగి యనుమతి నిమ్మనెను. బాబా యిట్లనెను. ***"అక్కల్‌కోటలో నేమున్నది ? అక్కడేల పోయెదవు ? అక్కడుండే మహరాజ్ ప్రస్తుతమిక్కడనే యున్నారు. వారే నేను".*** ఇది విని భాయికృష్ణజీ అక్కల్‌కోట వెళ్ళుట మానుకొనెను. పాదుకల స్థాపన తరువాత అనేక పర్యాయములు షిరిడీ యాత్ర చేసెను.

హేమాడ్‌పంతునకీ వివరములు తెలిసియుండవు. తెలిసియున్నచో సచ్చరిత్రలో వ్రాయుట మానియుండరు.

మొహియొద్దీన్ తంబోలితో కుస్తీ - జీవితములో మార్పు :

షిరిడీ గ్రామములో కుస్తీలు పట్టుట వాడుక. అచ్చట మొహియుద్దీన్ తాంబోలి యనువాడు తరచుగా కుస్తీలు పట్టుచుండెడివాడు. వానికి, బాబాకు ఒక విషయములో భేదాభిప్రాయము వచ్చి కుస్తీ పట్టిరి. అందులో బాబా యోడిపోయెను. అప్పటి నుండి బాబాకు విరక్తి కలిగి తన దుస్తులను, నివసించు రీతిని మార్చుకొనెను. లంగోటి బిగించుకొని, (ఫకీరులు ధరించు) పొడవాటి చొక్కా (కఫ్నీ)ని తొడిగికొని, నెత్తిపైని గుడ్డ కట్టుకొనేవారు. ఒక గోనె ముక్కపై కూర్చునెడివారు. చింకిగుడ్డలతో సంతుష్టి చెందెడివారు. రాజ్య భోగము కంటె దారిద్ర్యమే మేలని నుడివెడివారు. పేదవారికి భగవంతుడు స్నేహితుడనేవారు. గంగాగీరుకు కూడ కుస్తీలయందు ప్రేమ. ఒకనాడు కుస్తీ పట్టుచుండగా యతనికి వైరాగ్యము కలిగెను. అదే సమయములో **'దేహమును దమించి, దేవుని సహవాసము చేయుమ'**ని యొక యశరీరవాణి యతనికి వినిపించెను. అప్పటినుండి గంగాగీరు సంసారము విడిచెను. ఆత్మసాక్షాత్కారము కొరకు పాటుపడెను. పుణతాంబే దగ్గర నదియొడ్డున ఒక మఠమును స్థాపించి తన శిష్యులతో నివసించుచుండెను.

సాయిబాబా జనులతో కలసి మెలసి తిరిగెడివారు కారు; ఎవ్వరితోను తమంతట తాము మాట్లాడెడివారు కారు. ఎవరైన యేదైన అడిగిన యాయడిగినదానికి మాత్రము జవాబిచ్చువారు. దినములో యెక్కువ భాగము వేపచెట్టు నీడయందు, అప్పుడప్పుడు యూరవతలనున్న కాలువ యొడ్డున

గల తుమ్మచెట్టు నీడన కూర్చొనెడివారు. సాయంకాల మూరకనే కొంతదూరము నడిచెడివారు; ఒక్కొక్కసారి నీమ్‌గాం పోవుచుండెడివారు. నీమ్‌గాంలో బాబాసాహెబ్ త్ర్యంబక్‌జీ డేంగలే యనునతని ఇంటికి తరుచుగా పోవువారు. బాబాసాహెబ్ డేంగలే యందు సాయిబాబాకు మిక్కిలి ప్రేమ. అతని తమ్ముని పేరు నానాసాహెబు. అతడు రెండు వివాహములు చేసికొన్నను సంతానము కలుగలేదు. బాబాసాహెబు డేంగలే తన సోదరుని సాయిబాబా వద్దకు పంపెను. బాబా యనుగ్రహముచే నానాసాహెబుకు పుత్ర సంతానము కలిగెను. అప్పటినుండి బాబాను దర్శించుటకు ప్రజలు తండోప తండములుగా రాసాగిరి. వారి కీర్తి యంతటను వెల్లడి యాయెను. అహమద్‌నగరు వరకు వ్యాపించెను. అక్కడి నుండి నానాసాహెబు చాందోర్కరు, కేశవ్ చిదంబర్ మొదలుగా గల యనేక మంది షిరిడీకి వచ్చుట ప్రారంభించిరి. దినమంతయు బాబాను భక్తులు చుట్టియుండెడివారు. రాత్రులందు బాబా పాడుపడిన పాత మసీదు నందు శయనించుచుండెను. పొగ పీల్చుకొను **'చిలిం'** గొట్టము, కొంత పొగాకు, ఒక రేకు డబ్బా, కఫ్నీ, తలగుడ్డ ఎల్లప్పుడు దగ్గరనుంచుకొను 'సటకా' (చేతికర్ర) మాత్రమే అప్పటిలో ఆయనకున్న సామానులు. తలపై నొక గుడ్డను చుట్టి, దాని అంచులను జడవలె మెలిబెట్టి ముడివేసి, యెడమ చెవిపై నుంచి వెనుకకు వ్రేలాడునట్లు వేసుకొనువారు. తమ దుస్తులను వారముల తరబడి ఉతుకకుండ నుంచువారు. చెప్పులను తొడిగేవారు కారు. దినమంతయు గోనెగుడ్డపైనే కూర్చొనేవారు. (కఫ్నీ క్రింద) లంగోటీ కట్టుకొనెడివారు. చలిని కాచుకొనుటకు ధుని కెదురుగా (మసీదు ఈశాన్య భాగములో గల) కొయ్య చేపట్టుపై తమ యెడమ చేతినానించి, దక్షిణాభిముఖముగా కూర్చునేవారు. ఆ ధునిలో అహంకారమును, కోరికలను, ఆలోచనలను ఆహుతి చేసి **'అల్లాయే యజమాని'** అని పలికేవారు. మసీదులో రెండు గదుల స్థలము మాత్రముండెను. భక్తులందరు అచటనే బాబాను దర్శించుచుండిరి. 1912 తదుపరి మసీదుకు కొన్ని మార్పులు చేయబడినవి. పాత మసీదును

మరామతు చేసి నేలపైన నగిషీరాళ్ళు తాపనచేసిరి. బాబా యీ మసీదుకు రాకపూర్వము 'తకియా' (రచ్చ)లో చాలా కాలము నివసించిరి. బాబా తమ కాళ్ళకు చిన్న గజ్జలు కట్టుకొని సొగసుగా నాట్యము చేసేవారు; భక్తి పూర్వకమయిన పాటలు పాడేవారు.

నీళ్లను నూనెగా మార్చుట :

సాయిబాబాకు దీపములన్న చాలా యిష్టము. ఊరిలో నూనెను విక్రయించు షాహుకార్లను నూనె యడిగి తెచ్చి మసీదునందు రాత్రియంతయు దీపములు వెలిగించుచుండేవారు. కొన్నాళ్ళు ఇట్లు జరిగెను. ఒకనాడు నూనె ఇచ్చు దుకాణాదారులందరు కూడబలుకుకొని బాబాకు నూనె ఇవ్వకూడదని నిశ్చయించుకొనిరి. బాబా వారి దుకాణములకు ఎప్పటివలె పోగా నూనె లేదనిరి. బాబా కలత జెందక వట్టి వత్తులు మాత్రమే ప్రమిదలలో పెట్టి యుంచెను. నూనె వ్యాపారులు ఆసక్తితో నిదంతయు గమనించుచుండిరి. అడుగున రెండు మూడు నూనెచుక్కలు మిగిలియున్న తమ రేకుడబ్బాలో నీటిని పోసి కలియబెట్టి, ఆ నీటిని త్రాగివేసిరి. ఈ విధముగా యా రేకు డబ్బాలోని నూనె అవశేషమును పావనము చేసిన పిమ్మట, మరల డబ్బాతో నీరు తీసికొని, యా నీటిని ప్రమిదలలో నింపెను. దూరముగా నిలిచి పరీక్షించుచున్న దుకాణాదారులు విస్మయమొందునట్లు ప్రమిదలన్నియు తెల్లవారుదాక చక్కగా వెలుగుచుండెను. ఇదంతయు జూచి యా షాహుకార్లు పశ్చాత్తాపపడి, బాబాను మన్నింపుమని కోరిరి. బాబా వారిని క్షమించి, ఇకపైనైననూ సత్యము నంటిపెట్టుకొనుడని హితవు చెప్పి పంపివేసిరి.

జౌహర్ అలీ యను కపటగురువు :

పైన వివరించిన కుస్తీ జరిగిన యయిదేండ్ల తరువాత అహమదునగరు నుండి జౌహర్ అలీ యను ఫకీరొకడు శిష్యులతో రహాతా వచ్చెను. వీరభద్ర మందిరమునకు సమీపములో నున్న స్థలములో దిగెను. ఆ ఫకీరు బాగా చదువుకొన్నవాడు, ఖురానంతయు వల్లించగలడు, మధురభాషణుడు. ఆ యూరిలోని భక్తులు వచ్చి వానిని సన్మానించుచు గౌరవముతో

చూచుచుండెడివారు. వారి సహాయముతో వీరభద్ర మందిరమునకు దగ్గరగా 'ఈద్గా' యను గోడను నిర్మించుటకు పూనుకొనెను. ఈదుల్ ఫితర్ అను పండుగనాడు మహమ్మదీయులు నిలుచుకొని ప్రార్థించు గోడయే 'ఈద్గా'. ఈ విషయములో వివాదము లేచి, అది ఘర్షణలకు దారితీసెను. దానితో జౌహర్ అలీ రహతా విడిచి, షిరిడీ చేరి బాబాతో మసీదునందుండ సాగెను. ప్రజలు వాని తీపిమాటలకు మోసపోయిరి. అతడు బాబాను తన శిష్యుడని చెప్పువాడు. బాబా యందుల కడ్డుచెప్పక శిష్యునివలెనే మసలు కొనెను. తరువాత గురుశిష్యులిద్దరూ రహతాకు పోయి యచ్చట నివసించుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. గురువునకు శిష్యుని శక్తి యేమియు తెలియకుండెను. శిష్యునికి మాత్రము గురువు యొక్క లోపములు బాగా తెలియును. అయినప్పటికి బాబా ఆ కపట గురువునెప్పుడు అగౌరవించక, శిష్య ధర్మమును శ్రద్ధగా నెరవేర్చుచుండెడివారు. అప్పుడప్పుడు వారిరువురు షిరిడీకి వచ్చి పోవుచుండెడివారు కాని అధికముగా రహతాలోనే నివసించేవారు. షిరిడీలోని సాయిభక్తులకు బాబా ఆ విధముగ రహతాలో నుండుట ఎంత మాత్ర మిష్టము లేకుండెను. అందుచే వారందరు కలసి సాయిబాబాను మరల షిరిడీకి పిలుచుకొనివచ్చుటకు రహతా వెళ్ళిరి. వారు రహతాలో ఈద్గా వద్ద బాబాను ఒంటరిగా చూచి, వారిని తిరిగి షిరిడీ తీసికొని పోవుటకై వచ్చినామని చెప్పిరి. జౌహర్ అలీ ముక్కోపి యనీ, ఆయన తనను విడిచిపెట్టడనీ, అందువలన వారు తనయందు ఆశ విడిచి, ఫకీరు అక్కడకు వచ్చులోపల, షిరిడీ మరలివెళ్ళుట మంచిదని బాబా వారికి సలహా ఇచ్చెను. వారిట్లు మాట్లాడుకొనుచుండగా, జౌహర్ అలీ అక్కడకు వచ్చి, బాబాను తీసికొని పోవుటకు ప్రయత్నించుచున్న షిరిడీ ప్రజలపై మండిపడెను. కొంత వాదోపవాదములు జరిగిన పిమ్మట గురుశిష్యులిద్దరూ తిరిగి షిరిడీ పోవుటకు నిర్ణయమైనది.

వారు షిరిడీ చేరి యచ్చటనే నివసించుచుండిరి. కొన్ని దినముల పిమ్మట దేవీదాసు ఆ కపట గురువును పరీక్షించి యతని బండారము

బయటపెట్టెను. చాంద్‌పాటిల్ పెళ్ళి బృందముతో బాబా షిరిడీ వచ్చుటకు 12 సంవత్సరముల ముందే పది పన్నెండేళ్ళ వయసులో దేవీదాసు షిరిడీ చేరెను. వారు మారుతి దేవాలయములో నుండేవారు. దేవీదాసు చక్కని అంగసౌష్ఠవము, తేజోవంతములైన నేత్రములు కలిగి, నిర్వ్యామోహితావ తారము వలె జ్ఞానివలె కనపడుచుండెను. తాత్యాపాటీలు, కాశీనాథ్ షింపీ మొదలుగా గల యనేకమంది దేవీదాసును తమ గురువుగా భావించెడివారు. వారు జౌహర్ అలీని దేవిదాసు వద్దకు తీసికొనివచ్చిరి. వారి మధ్య జరిగిన వాదములో జౌహర్ అలీ చిత్తుగా యోడిపోయి, షిరిడీ నుండి పలాయనము చిత్తగించెను. ఆ తరువాత యతడు వైజాపూరులో నుండి, చాలా యేండ్ల తరువాత షిరిడీ తిరిగి వచ్చి బాబా పాదములపై బడెను. తాను గురువు, సాయిబాబా శిష్యుడను భ్రమ వాని మనస్సునుండి తొలగి, తన ప్రవర్తనకు పశ్చాత్తాపపడెను. సాయిబాబా వానిని యథారీతి గౌరవముగానే చూచెను. ఈవిధముగా శిష్యుడు గురువునెట్లు సేవింపవలెనో, యెట్లు అహంకార మమకారములను విడిచి గురుశుశ్రూష చేసి తుదకు ఆత్మ సాక్షాత్కారమును పొందవలెనో బాబా ఆచరణాత్మకముగ నిరూపించెను. ఈ కథ భక్త మహల్సాపతి చెప్పిన వివరముల యాధారముగ వ్రాయబడినది.

అయిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

ఆరవ అధ్యాయము

సాయిబాబా యొక్క అనుమతి - వాగ్దానము; ఉరుసు ఉత్సవము; చందనోత్సవము; ఉరుసు శ్రీరామ నవమి ఉత్సవముగా మారిన వైనము; మసీదుకు మరమ్మత్తులు

సాయిబాబా యొక్క యనుమతి - వాగ్దానము :

సంసారమను సాగరములో జీవుడనెడి యోడను సద్గురుడే సరంగుయై నడుపునప్పుడు అది సులభముగను, సురక్షితముగను గమ్యమును చేరును. సద్గురువనగానే సాయిబాబా స్ఫురణకు వచ్చుచున్నారు. నాకండ్ల యెదుట సాయిబాబా నిలిచియున్నట్లు, నా నుదుట ఊదీ పెట్టుచున్నట్లు, నా శిరస్సుపై చేయివేసి యాశీర్వదించుచున్నట్లు పొడముచున్నది. నా మనస్సు సంతోషముతో నిండిపోయి, కండ్ల నుండి ప్రేమ పొంగి పొరలుచున్నది. గురుహస్తస్పర్శ మహిమ అద్భుతమైనది. ప్రళయాగ్నిచే కూడ కాలనట్టి వాసనామయమైన సూక్ష్మశరీరము గురు కర స్పర్శ తగులగనే భస్మమై పోవును; అనేక జన్మార్జిత పాప సంచయము పటాపంచలైపోవును. ఆధ్యాత్మిక సంబంధమైన విషయములు వినుటకే విసుగుపడువారి వాక్కు కూడ నెమ్మది పొందును. శ్రీ సాయి సుందర రూపము కాంచుట తోడనే కంఠము ఆనందాతిరేకముతో గద్గదమగును; కన్నుల నుండి ఆనందాశ్రువులు పొంగి

పొరలును; హృదయము భావోద్రేకముతో యుక్కిరి బిక్కిరి యగును. 'నేనే తాన'ను (పరబ్రహ్మ స్వరూపమును) స్ఫురణ మేల్కొని, ఆత్మ సాక్షాత్కారా నందమును కలిగించును. 'నేను నీవు' అను భేదభావమును తొలగించి బ్రహ్మైక్యానుభవమును సిద్ధింపజేయును. నేను వేదపురాణాది సద్గ్రంథములు చదువునప్పుడు నా సద్గురుమూర్తియే యడుగడుగునకు జ్ఞప్తికి వచ్చుచుండును; నా సద్గురువైన శ్రీ సాయిబాబాయే శ్రీరాముడుగా, శ్రీకృష్ణుడుగా నా ముందు నిలిచి, తన లీలలను తామే వినిపింప జేయునట్లు తోచును. నేను భాగవత పారాయణకు పూనుకొనగనే శ్రీ సాయి యాపాద మస్తకము కృష్ణునివలె గాన్పించును. భాగవతమో, ఉద్ధవగీతయో తామే పాడుచున్నట్లుగ అనిపించును. ఎవరితోనైన సంభాషించునప్పుడు సాయిబాబా కథలే ఉదాహరణములుగా నిచ్చుటకు జ్ఞప్తికి వచ్చును. నాకై నేను యేదైన వ్రాయ తలపెట్టినచో, యొక మాటగాని వాక్యము గాని వ్రాయుటకు రాదు. వారి యాశీర్వాదము లభించిన వెంటనే రచనా ధార యంతులేనట్లు సాగును. భక్తునిలో అహంకారము విజృంభించగనే బాబా దానిని యణచి వేయును. తన శక్తితో వాని కోరికలను నెరవేర్చి సంతుష్టిజేసి యాశీర్వదించును. సాయి పాదములకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసి సర్వస్య శరణాగతి చేసినవానికి ధర్మార్థ కామ మోక్షములు కరతలామలకములగును. భగవత్ సాన్నిధ్యమునకు పోవుటకు కర్మ, జ్ఞాన, యోగ, భక్తి మార్గములనెడి నాలుగు త్రోవలు గలవు. అన్నింటిలో భక్తిమార్గము కష్టమైనది. అది ముండ్లు గోతులతో నిండియుండును. సద్గురుని సహాయముతో ముండ్లను గోతులను తప్పించుకొని ముందుకు సాగినచో గమ్యస్థానము అవలీలగా చేరవచ్చును. ఈ సత్యమును దృఢముగా నమ్ముడని శ్రీ సాయిబాబా నొక్కి వక్కాణించెడివారు.

స్వయంసత్తాకమైన బ్రహ్మము, జగత్తును సృష్టించు నా బ్రహ్మము యొక్క శక్తి (మాయ), సృష్టి... యను యీ మూడింటి గూర్చిన తత్త్వ విచారము చేసి, వాస్తవమునకీ మూడును నొకటియేయని సిద్ధాంతీకరించి, బాబా తన

భక్తుల శ్రేయస్సుకై చేసిన అభయ ప్రదాన వాక్యములను రచయిత ఈ క్రింద ఉదహరించుచున్నాడు :

"నా భక్తుని యింటిలో అన్న వస్త్రములకు ఎప్పుడూ లోటుండదు. నాయందే మనస్సు నిలిపి, భక్తిశ్రద్ధలతో మనఃపూర్వకముగా నన్నే యారాధించువారి యోగక్షేమముల నేను జూచెదను. కావున వస్త్రాహారముల కొరకు ప్రయాసపడవద్దు ! నీకేమైన కావలసిన భగవంతుని వేడుకొనుము. ప్రపంచములోని కీర్తి ప్రతిష్ఠలకై ప్రాకులాడుట మాని, దైవము యొక్క దర్బారులో మన్ననలు పొందుటకు, భగవంతుని కరుణాకటాక్షములు సంపాదించుటకు యత్నించుము. ప్రపంచ గౌరవమందుకొను భ్రమను విడువుము. మనస్సు నందు ఇష్టదైవము యొక్క యాకారమును నిలుపుము. సమస్తేంద్రియములను మనస్సును భగవంతుని యారాధనకొరకే నియమింపుము. ఇతరముల వైపు మనస్సు పోనివ్వకుము. ఎల్లప్పుడు నన్నే జ్ఞప్తియందుంచుకొనుము. మనసును ధనసంపార్జనము, దేహపోషణ, గృహ సంరక్షణము మొ.న విషయముల పట్ల సంచరించకుండ గట్టిగా నిలుపుము. అప్పుడది నెమ్మది వహించి, శాంతముగను చింతారహితముగను యుండును. మనస్సు సరియైన సాంగత్యములో నున్నదనుటకు నిదియే గుర్తు. చంచల మనస్సునకు స్వాస్థ్యము చిక్కదు".

బాబా మాటలుదహరించిన పిమ్మట గ్రంథకర్త షిరిడీలో జరుగు శ్రీరామనవమి యుత్సవమును వర్ణించుటకు పూనుకొనెను. షిరిడీలో జరుగు నుత్సవములన్నిటిలో శ్రీరామనవమియే గొప్పది. **సాయిలీల** (1925 - పుట 197) పత్రికలో షిరిడీలో జరుగు శ్రీరామనవమి యుత్సవము గురించి విపులముగ వర్ణింపబడినది. దాని సంగ్రహమిట పేర్కొనబడుచున్నది.

ఉరుసు ఉత్సవము :

కోపర్‌గాంవ్‌లో గోపాల్‌రావు గుండ్ అనునతడు పోలీసు సర్కిలు ఇన్‌స్పెక్టరుగా నుండెను. అతడు బాబాకు గొప్ప భక్తుడు. అతనికి ముగ్గురు భార్యలున్నప్పటికి సంతానము కలుగలేదు. శ్రీసాయి యాశీర్వచనముచే

అతనికొక కొడుకు బుట్టెను. ఆ ఆనంద సమయంలో అతనికి షిరిడీలో 'ఉరుసు'* ఉత్సవము నిర్వహించవలెనను ఆలోచన కలిగినది. తన ఆలోచనను తాత్యాకోతేపాటీలు, దాదాకోతే పాటీలు, మాధవరావు దేశపాండే తదితర తక్కిన సాయిభక్తుల ముందుంచెను. వారంతా దీనిని ఆమోదించిరి. బాబా యాశీర్వాదమును, అనుమతిని పొందిరి. ఇది 1897లో జరిగెను. ఉరుసు ఉత్సవం జరుపుకోవడానికి జిల్లా కలెక్టరు అనుమతికై దరఖాస్తు పెట్టిరి. గ్రామ కులకర్ణి (కరణము) దానిపై నేదో వ్యతిరేకముగా చెప్పినందున అనుమతి రాలేదు. కాని బాబా యాశీర్వదించి యుండుటచే, మరల ప్రయత్నించగా వెంటనే యనుమతి వచ్చెను. బాబా సలహా ననుసరించి ఉరుసు ఉత్సవమును శ్రీరామనవమినాడు చేయుటకు నిశ్చయించిరి. ఈ ఉరుసు ఉత్సవమును శ్రీరామనవమినాడు జరుపుకొనమనుటలో హిందూ-మహమ్మదీయుల సమైక్యతా భావము బాబా ఉద్దేశ్యము కాబోలు. భవిష్యత్సంఘటనలను బట్టి చూడగా బాబా సంకల్పము నెరవేరినట్లు స్పష్టమగును.

ఉత్సవము జరుపుటకు అనుమతయితే వచ్చెనుగాని, యితర అవాంతరములు కొన్ని తలెత్తినవి. చిన్న గ్రామమైన షిరిడీలో నీటి ఎద్దడి అధికముగా నుండెను. గ్రామమంతటికి రెండు నూతులుండెడివి. ఒకటి యెండాకాలములో నెండిపోవుచుండెను. రెండవ దానిలోని నీళ్ళు ఉప్పనివి. ఈ సమస్యను బాబాకు నివేదించగా, బాబా ఆ ఉప్పునీటి బావిలో పువ్వులు వేసెను. ఆశ్చర్యకరముగ ఆ ఉప్పునీరు మంచినీళ్ళుగా మారిపోయినవి. ఆ నీరు కూడా చాలకపోవుటచే తాత్యాపాటీలు దూరము నుండి మోటలద్వారా నీరు తెప్పించెను. తాత్కాలికముగ అంగళ్ళు వెలసినవి. కుస్తీ పోటీల కొరకేర్పాట్లు చేయబడినవి.

గోపాలరావు గుండున కొక మిత్రుడు గలడు. వాని పేరు దాము అణ్ణాకాసార్. అతనిది అహమద్‌నగరు. అతనికిని ఇద్దరు భార్యలున్నప్పటికి

* ఉరుసు = సమాధి చెందిన మహమ్మదీయుల మహాత్ముల దర్గాల (సమాధుల) వద్ద యేటేటా భక్తులు జరుపుకొను ఆరాధనోత్సవము.

సంతానము లేకుండెను. అతనికి కూడ బాబా యాశీర్వాదముచే పుత్ర సంతానము గలిగెను. ఉత్సవము కొరకు ఒక జండా తయారు చేయించ వలెనని గోపాలరావు అతనికి పురమాయిచెను. అటులనే నానాసాహెబు నిమోన్‌కరును ఒక నగిషీ జండా తెమ్మని కోరెను. ఈ రెండు జండాలను ఉత్సవముతో తీసికొనిపోయి మసీదు రెండు మూలలందు నిలబెట్టిరి. ఈ పద్ధతి నిప్పటికిని అవలంబించుచున్నారు. బాబా తాము నివసించిన యా మసీదును **'ద్వారకామాయి'** యని పిలిచెడివారు.

చందనోత్సవము :

సుమారు అయిదేళ్ళ తరువాత ఈ యుత్సవముతో బాటు నింకొక ఉత్సవము కూడ ప్రారంభమయ్యెను. కొరాలా గ్రామమునకు చెందిన అమీరు శక్కర్ దలాల్ అను మహమ్మదీయ భక్తుడు చందన ఉత్సవమును ప్రారంభించెను. ఈ ఉత్సవము గొప్ప మహమ్మదీయ ఫకీరుల గౌరవార్థము చేయుదురు. వెడల్పు పళ్ళెరములో చందనపు ముద్ద నుంచి తలపై పెట్టుకొని సాంబ్రాణి ధూపములతో భాజా భజంత్రీలతో ఉత్సవము సాగించెదరు. ఉత్సవ మూరేగిన పిమ్మట మసీదునకు వచ్చి మసీదు గూటి (నింబారు) లోను, గోడలపైనను ఆ చందనమును చేతితో నందరును తట్టెదరు. మొదటి మూడు సంవత్సరములు ఈ యుత్సవమును అమీరుశక్కరు నిర్వహించెను. పిమ్మట అతని భార్య ఆ సేవను కొనసాగించెను. ఒకే దినమందు పగలు హిందులచే జండాయుత్సవము, రాత్రులందు మహమ్మదీయులచే చందనోత్సవము యే అఱమరికలు లేక జరుగుచున్నవి.

ఏర్పాట్లు :

షిరిడీలో జరుగు శ్రీరామనవమి ఉత్సవము బాబా భక్తులకు ముఖ్యమైనది, పవిత్రమైనది. భక్తులందరు వచ్చి ఈ యుత్సవములో పాల్గొనుచుండిరి. బయటి ఏర్పాట్లన్నియు తాత్యాకోతే పాటీలు చూచుకొనెడివాడు. ఇంటిలోపల చేయవలసినవన్నియు రాధాకృష్ణమాయి యను

భక్తురాలు చూచుచుండెను. ఉత్సవ దినములలో ఆమె నివాసము భక్తులతో నిండిపోయెడిది. ఆమె వారికి కావలసిన యేర్పాట్లు చూచుకొనుటయే గాక, ఉత్సవమునకు కావలసిన సరంజామానంతయు సిద్ధపరచుచుండెను. అంతేకాదు. స్వయముగా ఆమె మసీదును శుభ్రపరచి గోడలకు సున్నము వేయుచుండెను. మసీదు గోడలు బాబా వెలిగించు ధుని మూలముగా మసిపట్టి యుండెడివి. మండుచున్న ధునితో సహా, మసీదులోని వస్తువులనన్నింటినీ తీసి బయటపెట్టి, మసీదు గోడలను చక్కగా కడిగి వెల్లవేయించుచుండెను. ఆమె ఇదంతయు బాబా (దినము మార్చి దినము) చావడిలో పరుండునప్పుడు చేసెడిది. ఈ పనిని శ్రీరామనవమికి ఒకరోజు ముందే పూర్తిచేయుచుండెను. పేదలకు అన్నదానమనిన బాబాకు చాలా ప్రీతి. అందుచే ఈ యుత్సవ సమయమందు అన్నదానము విరివిగా చేయుచుండిరి. భోజన పదార్థములు, మిఠాయిలు రాధాకృష్ణమాయి ఇంటిలో విస్తారముగ వండబడెడివి. అనేకమంది సంపన్నులైన సాయిభక్తులు స్వచ్ఛందముగ పూనుకొని యా సేవలో పాల్గొనుచుండెడివారు.

ఉరుసు శ్రీరామనవమి ఉత్సవముగా మారిన వైనము :

ఈ ప్రకారముగా **1897** నుండి **1911** వరకు ఉరుసు ఉత్సవము శ్రీరామనవమి నాడు వైభవముగా జరుగుచుండెను. రానురాను అది వృద్ధియగుచు ప్రాముఖ్యము సంతరించుకొనెను. **1912**లో యీ ఉత్సవమునకు సంబంధించినొక మార్పు జరిగెను. **శ్రీ సాయినాథ సగుణోపాసన** గ్రంథకర్తయైన కృష్ణారావు జాగేశ్వర భీష్మ యనువాడు దాదాసాహెబు ఖాపర్డే (అమరావతి)తో కలిసి నుత్సవమునకు వచ్చెను. వారు దీక్షిత్‌వాడాలో బసచేసిరి. ఉత్సవము ముందురోజు కృష్ణారావు దీక్షిత్‌వాడా వసారాలో పండుకొనియుండెను. ఆ సమయములో లక్ష్మణరావు ఉరఫ్ కాకామహాజని పూజా పరికరముల పళ్ళెముతో మసీదునకు పోవుచుండెను. అతనిని చూడగనే భీష్మకు యొక క్రొత్త యాలోచన తట్టెను. వెంటనే కాకా మహాజనిని దగ్గరకు పిలిచి అతనితో, **"ఉరుసు యుత్సవమును** శ్రీరామనవమి

*నాడు చేయుమనుటలో భగవదుద్దేశమేదియో యుండవచ్చును. శ్రీరామనవమి హిందువులకు చాలా ముఖ్యమైన పర్వదినము కనుక యీ దినమందు రామ జన్మోత్సవము యేల జరుపకూడ"*దని యడిగెను. కాకా మహాజనికి ఆ యాలోచన బాగా నచ్చినది. తమ సంకల్పమునకు బాబా యనుమతి సంపాదించుటకు ఆయత్తమయ్యిరి. కానీ, భగవస్సంకీర్తన చేయుటకు, అంత తక్కువ వ్యవధిలో హరిదాసును సంపాదించుట కష్టము. ఈ సమస్యను కూడా తుదకు భీష్మయే పరిష్కరించెను. ఎట్లన, అతని వద్ద రామాఖ్యానమను శ్రీరాముని చరిత్ర సిద్ధముగా నుండుటచే, అతడే దానిని సంకీర్తన చేయుటకు, కాకా మహాజని హార్మోనియం వాయించుటకు తీర్మానించిరి. చక్కెరతో కలిపిన శొంఠి గుండ ప్రసాదము రాధాకృష్ణమాయి చేయుట కేర్పాటయ్యెను. బాబా యనుమతి బొందుటకై వారు మసీదుకు పోయిరి. సర్వజ్ఞుడైన బాబా, *"వాడలో నేమి జరుగుచున్నద"*ని మహాజనిని ప్రశ్నించెను. బాబా యడిగిన ప్రశ్నలోని అంతరార్ధమును మహాజని గ్రహించలేక, యేమీ జవాబివ్వక మౌనముగ నుండెను. బాబా యదే ప్రశ్న భీష్మ నడిగెను. అతడు శ్రీరామనవమి యుత్సవము చేయవలయునను తమ యాలోచనను బాబాకు వివరించి, అందులకు బాబా యనుమతి నివ్వవలెనని కోరెను. బాబా వెంటనే యాశీర్వదించెను. అందరు సంతసించి రామజయంతి ఉత్సవమునకు సంసిద్ధులైరి. ఆ మరుసటి దినము మసీదు నలంకరించిరి. రాధాకృష్ణమాయి యొక ఊయలనిచ్చెను. దానిని బాబా ఆసనము ముందు వ్రేలాడగట్టిరి. శ్రీరామజన్మోత్సవ వేడుక ప్రారంభమయ్యెను. భీష్ముడు కీర్తన చెప్పుటకు లేచెను. మహాజని హార్మోనియం ముందు కూర్చొనెను. అప్పుడే లెండీ నుండి మసీదుకు వచ్చిన బాబా అదంతయు చూచి మహాజనిని పిలిపించెను. రామజన్మోత్సవము జరుపుటకు బాబా యొప్పుకొనునో లేదో, యేమగునో యని జంకుతూ అతడు బాబా వద్దకు వెళ్ళెను. అదియంతయు యేమని, అక్కడ ఊయల యెందుకు కట్టిరని బాబా యతనిని యడిగెను. శ్రీరామనవమి మహోత్సవము ప్రారంభమైనదనియు అందులకై ఊయల

కట్టిరనియు అతడు చెప్పెను. బాబా మసీదులో నుండు భగవంతుని నిర్గుణ స్వరూపమును సూచించు 'నింబారు' (గూడు) నుండి రెండు పూలమాలలు తీసి, యొకటి మహాజని మెడలో వేసి, యింకొకటి భీష్మకు పంపెను. హరికథ ప్రారంభమయ్యెను. రామకథాసంకీర్తనము ముగియగానే, బాజా భజంత్రీ ధ్వనుల మధ్య **'శ్రీరామచంద్రమూర్తికీ జై'** యను జయ జయ ధ్వానములు చేయుచూ, పరమోత్సాహముతో అందరూ యొకరిపై నొకరు 'గులాల్' (ఎఱ్ఱ రంగుపొడి) జల్లుకొనిరి. అంతలో నొక గర్జన వినబడెను. భక్తులు చల్లుకొనుచుండిన గులాల్ ఎటులనో పోయి బాబా కంటిలో పడెను. బాబా కోపముతో బిగ్గరగా తిట్టుట ప్రారంభించెను. ఇది చూచి చాలమంది భయముతో పారిపోయిరి. కాని బాబా యొక్క సన్నిహితభక్తులు మాత్రము అవన్నియు తిట్ల రూపముగా బాబా తమకిచ్చిన యాశీర్వాదములని గ్రహించి కదలక నక్కడనే యుండిరి. శ్రీరామజయంతినాడు రావణుడనే యహంకారాది అరిషడ్వర్గములను సంహరించుటకు శ్రీసాయి రూపములో నున్న శ్రీరాముడు ఆగ్రహించుట సహజమే కదా యని భావించిరి. షిరిడీలో ఏదైన క్రొత్తది ప్రారంభించునపుడెల్ల బాబా కోపించుట యొక రివాజు. దీనిని తెలిసినవారు గమ్మున నూరకిండిరి. తన ఊయలను బాబా విరుచునను భయముతో రాధాకృష్ణమాయి మహాజనిని బిలిచి ఊయలను దీసికొని రమ్మనెను. మహాజని పోయి దానిని విప్పుచుండగా బాబా అతని వద్దకు పోయి ఊయలను తీయవలదని చెప్పెను. కొంతసేపటికి బాబా శాంతించెను. ఆనాటి మహాపూజ హారతి మొదలగునవి ముగిసెను. సాయంత్రము మహాజని పోయి ఊయలను విప్పుచుండగా నింకనూ దాని యవసరమున్నదనీ, కనుక దానిని విప్పవద్దనీ బాబా యతనిని వారించెను. రామనవమి మరుసటి దినమున జరుపు గోపాలకాలోత్సవముతో గాని యుత్సవము పూర్తికాదను విషయము అప్పుడు భక్తులకు స్ఫురించెను. మరునాడు శ్రీకృష్ణ జననము నాడు పాటించు **'కాలాహండి'** యను ఉత్సవము జరిపిరి. కాలాహండి యనగా నల్లని కుండలో అటుకులు, పెరుగు, ఉప్పుకారము కలిపి వ్రేలాడగట్టెదరు.

హరికథ సమాప్తమైన పిమ్మట దీనిని కట్టెతో పగుల గొట్టెదరు. రాలిపడిన యటుకులను భక్తులకు ప్రసాదముగ పంచి పెట్టెదరు. శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడు ఈ మాదిరిగనే గన స్నేహితులగు గొల్ల పిల్లవాండ్రకు పంచి పెట్టుచుండెను. ఆ మరుసటి దినము ఇవన్నియు పూర్తియైన పిమ్మట ఊయలలను విప్పుటకు బాబా సమ్మతించెను. శ్రీరామనవమి వేడుకలీ విధముగ జరిగిపోవుచుండగా, పగటివేళ పతాకోత్సవము, రాత్రియందు చందనోత్సవము కూడా యథావిధిగ జరిగినవి. ఈవిధముగ ఆనాటి నుండి ఉరుసు ఉత్సవము శ్రీరామనవమి ఉత్సవముగ మారెను.

1913 నుండి శ్రీరామనవమి యుత్సవములోని యంశములు క్రమముగ హెచ్చినవి. చైత్ర పాడ్యమి నుంచి రాధాకృష్ణమాయి 'నామసప్తాహము' ప్రారంభించు చుండెను. భక్తులందరు వంతుల వారీగా అందు పాల్గొనుచుండిరి. ఒక్కొక్కప్పుడు రాధాకృష్ణమాయి కూడ వేకువఝాముననే భజనలో చేరుచుండెను. శ్రీరామనవమి ఉత్సవములు దేశమంతట జరుగుటచే హరికథా కాలక్షేపము చేయు హరిదాసులు దొరుకుట దుర్లభముగా నుండెను. శ్రీరామనవమికి 5, 6 రోజులు ముందు 'ఆధునిక తుకారామ్' యని పిలువబడు బాలాబువ మాలీయను సంకీర్తనకారుని కాకామహాజని యాధృచ్ఛికముగ కలియుట తటస్థించినది. శ్రీరామనవమినాడు సంకీర్తన చేయుటకు మహాజని అతనిని షిరిడీ తోడ్కొని వచ్చెను. ఆ మరుసటి సంవత్సరము కూడా, అనగా 1914లో తన స్వగ్రామమైన సతారా జిల్లా బృహద్ సిద్ధకవటె గ్రామములో ప్లేగు వ్యాపించి యుండుటచేత బాలబువ సతార్కర్ సంకీర్తన కార్యక్రమములు లేక ఖాళీగా నుండెను. కాకాసాహెబ్ దీక్షిత్ ద్వారా బాబా యనుమతి పొంది అతడు షిరిడీ వచ్చి, హరికథా సంకీర్తనము చేసెను. బాబా అతనిని తగినట్లు సత్కరించెను. 1914 సం.లో ప్రతి సంవత్సరము శ్రీరామనవమి నాడు షిరిడీలో సంకీర్తన చేయు బాధ్యతను శ్రీ దాసగణు మహారాజునకు బాబా అప్పగించుట ద్వారా యేటేటా ఒక్కొక్క క్రొత్త హరిదాసును పిలుచు సమస్య శాశ్వతముగ పరిష్కరింపబడెను.

1912 నుండి ఈ యుత్సవము రాను రాను వృద్ధి పొందుచుండెను. చైత్ర శుద్ధ అష్టమి మొదలు ద్వాదశి వరకు షిరిడీ తేనెత్రుట్టెయవలె ప్రజలతో కిటకిటలాడుచుండెను. అంగళ్ళ సంఖ్య పెరిగిపోయెను. కుస్తీపోటీలలో ననేకమంది ప్రముఖ మల్లులు పాల్గొనుచుండిరి. పేదలకు అన్న సంతర్పణ విరివిగ జరుగుచుండెను. రాధాకృష్ణమాయి కృషిచే షిరిడీ యొక సంస్థానముగ రూపొందెను. వివిధములైన హంగులు, అలంకారములు పెరిగినవి. అలంకరింపబడిన గుఱ్ఱము, పల్లకి, రథము, పాత్రలు, వెండి సామానులు, బాల్టీలు, వంటపాత్రలు, పటములు, నిలువుటద్దములు మొ.నవి బహూకరింపబడెను. ఉత్సవమునకు ఏనుగులు కూడ వచ్చెను. ఇవన్నియు యెంత హెచ్చినప్పటికి సాయిబాబా వీనినేమాత్రము లక్ష్యపెట్టక యథాపూర్వము నిరాడంబరులై యుండెడివారు. ఈ యుత్సవములో గమనింపవలసిన ముఖ్య విషయమేమన హిందువులు, మహమ్మదీయులు యెట్టి అరమరికలు లేక కలిసి మెలసి ఉత్సవములలో పాలుబంచుకొనెడివారు. ఈనాటి వరకు యెటువంటి మత కలహములు షిరిడీలో తలెత్తలేదు. మొదట 5000 నుండి 7000 వరకు యాత్రికులు వచ్చేవారు. క్రమముగ యా సంఖ్య 75,000కు పెరిగినది. అంత పెద్ద సంఖ్యలో జనులు గుమిగూడినప్పటికి ఎన్నడూ అంటువ్యాధులు కాని, అల్లరులు గాని సంభవించలేదు !

మసీదుకు మరమ్మతులు :

గోపాలరావు గుండునకు ఇంకొక మంచి యాలోచన తట్టెను. ఉరుసు ఉత్సవమును ప్రారంభించిన విధముగనే, మసీదును తగినట్లుగా తీర్చి దిద్దవలెనని నిశ్చయించుకొనెను. మసీదు మరమ్మతు చేయు నిమిత్తమై రాళ్ళను తెప్పించి చెక్కించెను. కాని ఈ పని బాబా అతనికి నియమించలేదు. నానాసాహెబు చాందోర్కరుకు ఆ సేవ లభించినది. రాళ్ళ తాపన కార్యము కాకాసాహెబు దీక్షిత్‌కు నియోగింపబడెను. మసీదుకు మరమ్మతులు చేయుట మొదట బాబా కిష్టము లేకుండెను. కాని భక్తుడగు మహల్సాపతి కల్పించుకొని, యెటులనో బాబా యనుమతిని సాధించెను. బాబా చావడిలో

పండుకొన్న ఒక్క రాత్రిలో మసీదు నేలను చక్కని రాళ్ళతో తాపన చేయుట ముగించిరి. అప్పటినుండి బాబా గోనెగుడ్డపై కూర్చుండుట మాని చిన్న పరుపుమీద కూర్చుండువారు. గొప్ప వ్యయ ప్రయాసలతో 1911వ సంవత్సరములో సభామండపము పూర్తిచేసిరి. మసీదుకు ముందున్న జాగా చాలా చిన్నది. సౌకర్యముగా లేకుండెను. కాకాసాహెబు దీక్షిత్ దానిని విశాలపరచి పై కప్పు వేయదలచెను. ఎంతో డబ్బు పెట్టి ఇనుప స్తంభములు మొదలగునవి తెప్పించి పని ప్రారంభించెను. రాత్రియంతయు శ్రమపడి స్తంభములు నాటెడివారు. మరుసటి దినము ప్రాతఃకాలముననే బాబా చావడి నుండి వచ్చి యదియంతయు జూచి కోపముతో వానిని పీకి పారవైచెడివారు.

ఒకసారి బాబా మిక్కిలి కోపోద్దీపితుడై, నాటిన ఇనుప స్తంభమును ఒక చేతితో బెకలించుచు, రెండవ చేతితో తాత్యాపాటీలు పీకను బట్టుకొనెను. తాత్యా తలపాగాను బలవంతముగా దీసి, యగ్గిపుల్లతో నిప్పంటించి, యొక గోతిలో పారవైచెను. బాబా నేత్రములు నిప్పుకణములవలె వెలుగుచుండెను. ఎవరికిని బాబావైపు చూచుటకు కూడా ధైర్యము చాలకుండెను. అందరు భయకంపితులైరి. బాబా తన జేబులో నుంచి ఒక రూపాయి తీసి యటువైపు విసరెను. అది శుభసమయమందు చేయు యాహుతివలె కనబడెను. తాత్యా కూడా చాలా భయపడెను. తాత్యాకేమి జరుగనున్నదో ఎవరికీ ఏమియు తెలియకుండెను. కల్పించుకొని బాబా పట్టునుండి తాత్యాను విడిపించుట కెవ్వరికిని ధైర్యము చాలలేదు. ఇంతలో కుష్ఠిరోగియు బాబా భక్తుడు నగు భాగోజి శిందే కొంచెము ధైర్యము కూడగట్టుకొని ముందుకు పోగా బాబా వానిని ఒక ప్రక్కకు త్రోసివేసెను. మాధవరావు సమీపించబోగా బాబా అతనిపై ఇటుకరాయి రువ్వెను. ఎంతమంది ఆ జోలికి పోదలచిరో అందరికి యొకే గతి పట్టెను. కాని కొంతసేపటికి బాబా శాంతించెను. ఒక దుకాణదారుని పిలిపించి, వాని వద్దనుంచి యొక నగిషీ జరీపాగాను కొని, తాత్యాను ప్రత్యేకముగా సత్కరించుటకాయన్నట్లు, దానిని స్వయముగా తాత్యా తలకు చుట్టెను. బాబా యొక్క యీ వింతచర్యను జూచిన వారెల్లరు

నాశ్చర్యమగ్నులైరి. అంత త్వరలో బాబా కెట్లు కోపము వచ్చెను ? ఎందుచేత నీ విధముగ తాత్యాను శిక్షించెను ? వారి కోపము తక్షణమే ఎట్లు చల్లబడెను? అని యందరు ఆలోచించుచుండిరి. బాబా ఒక్కొక్కప్పుడు శాంతమూర్తివలె గూర్చుండి యత్యంత ప్రేమానురాగముతో మాట్లాడుచుండువారు. అంతలో నకారణముగా కోపించెడివారు. అటువంటి సంఘటనలు అనేకములు గలవు. కాని యేది చెప్పవలెనను విషయము తేల్చుకొనలేకున్నాను. అందుచే నాకు జ్ఞాపకము వచ్చినప్పుడెల్ల ఒక్కొక్కటి చెప్పెదను.

ఆరవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

ఏడవ అధ్యాయము

అద్భుతావతారము; సాయిబాబా వైఖరి; బాబా యోగాభ్యాసములు - ధౌతి, ఖండయోగము; బాబా సర్వాంతర్యామిత్వము, కారుణ్యము; కుష్ఠురోగ భక్తుని సేవ; ఖాపర్డే కుమారుని ప్లేగు వ్యాధి; బాబా పండరి ప్రయాణము

అద్భుతావతారము :

సాయిబాబా హిందువన్నచో వారు మహమ్మదీయుని వలె కనిపించెడివారు. మహమ్మదీయుడనుకొన్నచో హిందూమతాచార సంపన్నుడుగ గాన్పించుచుండెను. ఆయన హిందువా లేక మహమ్మదీయుడా యన్న విషయము ఇదమిద్ధముగ యెవ్వరికీ తెలియదు. బాబా శాస్త్రోక్తముగా హిందువుల శ్రీరామనవమి యుత్సవము జరుపుచుండెను. అదేకాలమందు మహమ్మదీయుల చందనోత్సవము జరుపుటకు అనుమతించెను. ఈ యుత్సవ సమయమందు కుస్తీ పోటీలను ప్రోత్సహించు చుండువారు. గెలిచిన వారికి మంచి బహుమతులిచ్చెడివారు. గోకులాష్టమినాడు గోపాల్‌కాలోత్సవము జరిపించుచుండిరి. ఈదుల్ ఫితర్ పండుగనాడు మహమ్మదీయులచే మసీదులో నమాజు చేయించెడివారు. మొహర్రం పండుగకు కొంతమంది మహమ్మదీయులు మసీదులో తాజియా లేదా తాబూతు నిల్పి, కొన్ని దినములు దాని నచ్చట నుంచి పిమ్మట గ్రామములో నూరేగించెదమనిరి. నాలుగు దినముల వరకు మసీదులో తాబూతు నుంచుటకు బాబా సమ్మతించి

యయిదవనాడు నిస్సంకోచముగ దానిని తామే తీసివేసిరి. వారు మహమ్మదీయులన్నచో హిందువులకువలె వారి చెవులు కుట్టబడియుండెను. వారు హిందువులన్నచో, సున్‌తీని ప్రోత్సహించెడివారు. బాబా హిందువైనచో మసీదునందేల యుండును ? మహమ్మదీయుడైనచో ధునియను అగ్నిహోత్రమునేల వెలిగించి యుండువారు ? అదియేగాక, తిరుగలితో విసరుట, శంఖమూదుట, గంట వాయించుట, హోమము చేయుట, భజన, అన్న సంతర్పణ, అర్ఘ్యపాద్యాదులతో పూజలు మొదలగు మహమ్మదీయ మతమునకు అంగీకారము కాని విషయములు మసీదులో జరుగుచుండెను. వారు మహమ్మదీయులైనచో కర్మిష్ఠులగు సనాతనాచార పరాయణులైన బ్రాహ్మణులు వారి పాదములపై సాష్టాంగ నమస్కారము లెట్లు చేయు చుండెడివారు ? వారే తెగవారని యడుగబోయిన వారెల్లరు వారిని సందర్శించిన వెంటనే మూగలగుచు పరవశించుచుండిరి. అందుచే సాయిబాబా హిందువో మహమ్మదీయుడో ఎవరును సరిగా నిర్ణయించ లేకుండిరి. ఇదియొక వింతకాదు. ఎవరయితే సర్వమును త్యజించి భగవంతుని సర్వస్య శరణాగతి యొనరించెదరో వారు దేవునితో నైక్యమై పోయెదరు. వారికి దేనితో సంబంధముగాని, భేదభావముగాని యుండదు. వారికి జాతి మతములతో నెట్టి సంబంధము లేదు. సాయిబాబా అట్టివారు. వారికి జాతులందు వ్యక్తులందు భేదము గాన్పించకుండెను. ఫకీరులతో కలిసి బాబా మత్స్య మాంసములు భుజించుచుండెను. వారి భోజన పళ్ళెములో కుక్కలు మూతి పెట్టినను సణుగువారు కారు.

శ్రీసాయి యవతారము విశిష్టమైనది; యద్భుతమైనది. నా పూర్వ సుకృతముచే వారి పాదముల చెంత కూర్చొను భాగ్యము లభించినది. వారి సాంగత్యము లభించుట నా యదృష్టము. వారి సన్నిధిలో నాకు కలిగిన యానందోల్లాసములు చెప్పనలవి కానివి. సాయిబాబా నిజముగా శుద్ధానంద చైతన్యమూర్తులు. నేను వారి గొప్పతనమును, విశిష్టతను పూర్తిగా వర్ణించలేను. ఎవరు వారి పాదములను నమ్మెదరో వారికి ఆత్మానుసంధానము కలుగును.

సన్యాసులు, సాధకులు, ముముక్షువులు తదితరులనేకమంది సాయిబాబా వద్దకు వచ్చెడివారు. బాబా వారితో కలసి నవ్వుచూ, సంభాషించుచూ సంచరించుచున్నప్పటికీ, వారి నాలుకపై 'అల్లామాలిక్' యను మాట యెప్పుడూ నాట్యమాడుచుండెడిది. వారికి వాద వివాదములు గాని, చర్చలు గాని యిష్టము లేదు. అప్పుడప్పుడు కోపము వహించినప్పటికీ, వారెల్లప్పుడు శాంతముగాను, సంయమముతోను యుండెడివారు. ఎల్లప్పుడు పరిపూర్ణ వేదాంత తత్త్వమును బోధించుచుండువారు. ఆఖరు వరకు బాబా యెవరో ఎవరికి తెలియనేలేదు. వారు ప్రభువులను భిక్షుకులను నొకే రీతిగా ఆదరించిరి. అందరి యంత రంగములందు గల రహస్యములన్ని బాబా యెరింగెడివారు. బాబా ఆ రహస్యములను వెలిబుచ్చగనే యందరు ఆశ్చర్యమగ్నులగుచుండిరి. వారు సర్వజ్ఞులయినప్పటికి ఏమియు తెలియనివానివలె నటించుచుండిరి. సన్మానములన్నచో వారికేమాత్రము ఇష్టము లేదు. సాయిబాబా నైజమట్టిది. మానవ దేహముతో సంచరించుచున్నప్పటికీ, వారి చర్యలను బట్టి జూడ వారు సాక్షాత్తు భగవంతుడనియే చెప్పవలెను. వారిని జూచిన వారందరు వారు షిరిడీలో వెలసిన భగవంతుడనియే యనుకొనుచుండిరి. వట్టి మూర్ఖుడనైన నేను బాబా మహిమల నెట్లు వర్ణించగలను ?

సాయిబాబా వైఖరి :

షిరిడీ గ్రామములో నున్న శని, గణపతి, పార్వతీ-శంకర, గ్రామదేవత, మారుతీ మొదలగు దేవాలయములన్నిటిని తాత్యాపాటీలు ద్వారా బాబా మరమ్మతు చేయించెను. వారి దానగుణము ఎన్నదగినది. దక్షిణ రూపముగా వసూలయిన పైకమునంతయు నొక్కొక్కరికి రోజుకొక్కంటికి రూ. 50/-, 20/-, 15/-ల చొప్పున ఇచ్చువచ్చినట్లు పంచిపెట్టెడివారు.

బాబాను దర్శించిన మాత్రమున ప్రజలు శుభములు పొందేవారు. రోగులు ఆరోగ్యవంతులగుచుండిరి. దుర్మార్గులు సన్మార్గులుగా మారుచుండిరి. కుష్ఠువారు కూడ రోగవిముక్తులగుచుండిరి. అనేకులకు కోరికలు నెరవేరుచుండెను. ఎటువంటి మందులు పసరులతో పనిలేకుండగనే

గ్రుడ్డివారికి దృష్టి వచ్చుచుండెను. కుంటివారికి కాళ్ళు వచ్చుచుండెను. అంతులేని బాబా గొప్పతనమును సారమును ఎవ్వరును కనుగొనకుండిరి. వారి కీర్తి నలుమూలల వ్యాపించెను. అన్ని దేశముల నుండి భక్తులు షిరిడీకి తండోపతండములుగ రాసాగిరి. బాబా ఎల్లప్పుడు ధునికెదురుగా ధ్యాన మగ్నులయి కూర్చొనెడివారు. ఒక్కొక్కప్పుడు మలమూత్ర విసర్జన కూడా అక్కడే చేసేవారు. ఒక్కొక్కప్పుడు స్నానము చేసేవారు; మరొక్కప్పుడు స్నానము లేకుండానే యుండేవారు.

తొలి దినములలో బాబా తెల్లటి తలపాగా, శుభ్రమైన ధోవతి, చొక్కా ధరించేవారు. మొదటి రోజులలో వారు వైద్యం చేసేవారు. గ్రామములో రోగులను పరీక్షించి ఔషధము లిచ్చెడివారు. వారి చేతితో నిచ్చిన మందులు అద్భుతముగ పని చేయుచుండెడివి. వారికి గొప్ప 'హకీం' (వైద్యుడు) యని పేరు వచ్చెను. ఈ సందర్భమున నొక ఆసక్తికరమైన సంఘటనను చెప్పవలెను. ఒక భక్తునికి కండ్లు వాచి మిక్కిలి యెఱ్ఱబడెను. షిరిడీలో వైద్యుడు దొరకలేదు. ఇతర భక్తులాతనిని బాబా వద్దకు గొనిపోయిరి. సామాన్యముగ అట్టి రోగులకు అంజనములు, ఆవుపాలు, కర్పూరముతో చేసిన యౌషధములు వైద్యులుపయోగించెదరు. కాని బాబా చేసిన చికిత్స విలక్షణమైనది. నల్ల జీడిగింజలను నూరి రెండు మాత్రలుగ జేసి, యొక్కొక్క కంటిలో నొక్కొక్క దానిని పెట్టి గుడ్డతో కట్టుకట్టిరి. మరుసటి దినము ఆ కట్లను విప్పి నీళ్ళను ధారగా పోసిరి. కండ్లలోని పుసి తగ్గి కంటిపాపలు తెల్లబడి శుభ్రమయ్యెను. నల్లజీడి పిక్కలను నూరి కండ్లలో పెట్టినను సున్నితమైన కండ్లు మండనేలేదు. అటువంటి చిత్రములనేకములు గలవు కాని, యందు యిదొకటి మాత్రమే చెప్పబడినది.

బాబా యోగాభ్యాసములు :

సాయిబాబాకు సకల యోగ ప్రక్రియలు తెలిసియుండెను. ధౌతి, ఖండయోగము, సమాధి మున్నగు షడ్విధయోగ ప్రక్రియలందు బాబా ఆరితేరినవారు. అందులో రెండు మాత్రమే యిక్కడ వర్ణింపబడినవి.

ధౌతి :

మసీదుకు చాలా దూరమున ఒక మఱ్ఱిచెట్టు కలదు. అక్కడొక బావి కలదు. ప్రతి మూడురోజుల కొకసారి బాబా యచ్చటకు పోయి ముఖ ప్రక్షాళనము, స్నానము చేయుచుండెను. ఆ సమయములో బాబా తన ప్రేవులను బయటికి వెడలగ్రక్కి, వాటిని నీటితో శుభ్రపరచి, ప్రక్కనున్న నేరేడు చెట్టుపై ఆరవేయుట షిరిడీలోని కొందరు కండ్లార చూచి చెప్పిరి. మామూలుగా ధౌతియనగా 3 అంగుళముల వెడల్పు 22 1/2 అడుగుల పొడవుగల గుడ్డను మ్రింగి కడుపులో అరగంట వరకు నుండనిచ్చి పిమ్మట తీసెదరు, కాని బాబా చేసిన ధౌతి చాలా విశిష్టము, అసాధారణమునైనది.

ఖండయోగము :

బాబా తన శరీరావయవములన్నియు వేరుచేసి మసీదు నందు వేర్వేరు స్థలములలో విడిచి పెట్టువారు. ఒకనాడొక పెద్దమనిషి మసీదుకు పోయి బాబా యవయవములు వేర్వేరు స్థలములందు పడియుండుట జూచి భయకంపితుడై బాబాను ఎవరో ఖూని చేసిరనుకొని గ్రామ మునసబు వద్దకు పోయి ఫిర్యాదు చేయ నిశ్చయించుకొనెను. కాని మొట్టమొదట ఫిర్యాదు చేసినవానికి ఆ విషయము గూర్చి కొంచెమైన తెలిసి యుండునని తననే అనుమానించెదరని భయపడి యూరకొనెను. మరుసటి దినమతడు మసీదుకు పోగా, బాబా యెప్పటివలె హాయిగా కూర్చొనియుండుట జూచి యాశ్చర్యపడెను. ముందుదినము తాను చూచిన దంతయు భ్రాంతి యనుకొనెను.

చిరుప్రాయము నుండి బాబా వివిధ యోగ ప్రక్రియలు చేయుచుండెను. వారి యోగస్థితి యెవ్వరికిని అంతుబట్టనిది. రోగులవద్ద నుంచి డబ్బు పుచ్చుకొనక యుచితముగా చికిత్స చేయుచుండిరి. ఎందరో పేదలు వ్యథార్థులు వారి యనుగ్రహము వల్ల స్వస్థత పొందిరి. నిస్వార్థముగ వారు చేయు సత్కార్యముల వల్లనే వారికి గొప్ప కీర్తి వచ్చెను. బాబా తన

సొంతము కొరకు ఏమియు చేయక, యితరుల మేలుకొరకే యెల్లప్పుడు పాటుపడేవారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఇతరుల వ్యాధిని తమపై వేసికొని ఆ బాధను తామనుభవించేవారు. అటువంటి సంఘటన నొకదానిని యీ దిగువ పేర్కొందును. దీనిని బట్టి బాబా యొక్క సర్వజ్ఞత, దయార్ద్ర హృదయము విదితమగును.

బాబా సర్వాంతర్యామిత్వము - కారుణ్యము :

1910వ సంవత్సరము (ధన త్రయోదశినాడు, యనగా) దీపావళి పండుగ ముందు రోజున బాబా ధుని వద్ద కూర్చుండి చలి కాచుకొనుచు, ధునిలో కట్టెలు వేయుచుండెను. ధుని బాగుగా మండుచుండెను. కొంత సేపయిన తరువాత హఠాత్తుగ కట్టెలకు మారు తన చేతిని ధునిలో పెట్టి నిశ్చలముగ యుండిపోయిరి. మంటలకు చేయి కాలిపోయెను. మాధవుడనే నౌకరును, మాధవరావు దేశపాండేయు దీనిని జూచి, వెంటనే బాబా వైపుకు పరుగిడిరి. మాధవరావు దేశపాండే బాబా నడుమును పట్టుకొని బలముగ వెనుకకు లాగెను. "దేవా ! ఇట్లేల చేసితిర"ని బాబా నడిగిరి. (మరేదో లోకములో యుండినట్లుండిన) బాబా బాహ్యస్మృతి తెచ్చుకొని, *"ఇక్కడకు చాలా దూరములో ఒక కమ్మరి స్త్రీ తన బిడ్డను యొడిలో నుంచుకొని, కొలిమి నూదుచుండెను. అంతలో నామె భర్త పిలిచెను. తన యొడిలో బిడ్డయున్న సంగతి మరచి ఆమె తొందరగా లేచెను. బిడ్డ మండుచున్న కొలిమిలో బడెను. వెంటనే నా చేతిని కొలిమిలోనికి దూర్చి ఆ బిడ్డను రక్షించితిని. నా చేయి కాలితే కాలినది. అది నా కంత బాధాకరము కాదు. కాని బిడ్డ రక్షింపబడెనను విషయము నా కానందము గలుగచేయుచున్న"*దని జవాబిచ్చెను.

కుష్ఠురోగభక్తుని సేవ :

బాబా చెయ్యి కాలెనను సంగతి మాధవరావు దేశపాండే ద్వారా తెలిసికొనిన నానా సాహెబు చాందోర్కరు వెంటనే బొంబాయి నుండి డాక్టరు పరమానంద్ యను ప్రఖ్యాత వైద్యుని వెంటబెట్టుకొని వైద్య సామగ్రితో సహా

హుటాహుటిన షిరిడీ చేరెను. చికిత్స చేయుటకై డాక్టరుకు కాలిన తమ చేయి చూపమని బాబాను నానా కోరెను. బాబా యందుల కొప్పుకొనలేదు. చేయి కాలిన లగాయతు భాగోజీశిందే యను కుష్ఠురోగి యేదో ఆకువేసి కట్టు కట్టెడివాడు. నానా యెంత వేడినను బాబా డాక్టరు గారిచే చికిత్స పొందుటకు సమ్మతింపలేదు. డాక్టరుగారు కూడ అనేకసారులు వేడుకొనిరి. **'అల్లాయే తన వైద్యుడనీ', 'తమకే మాత్రము బాధలేదనీ'** చెప్పుచూ, యెటులో డాక్టరుచే చికిత్స చేయించుకొనుటను దాటవేయుచుండెను. అందుచే డాక్టరు మందుల పెట్టె మూతయైన తెరువకుండగనే బొంబాయి తిరిగి వెళ్ళిపోయెను. కాని అతనికి యీ మిషతో బాబా దర్శన భాగ్యము లభించెను. ప్రతిరోజు భాగోజీ వచ్చి బాబా చేతికి కట్టు కట్టుచుండెను. కొన్ని దినముల తరువాత గాయము మానిపోయెను. అందరు సంతోషించిరి. అప్పటికిని యింకా ఏమైన నొప్పి మిగిలియుండినదాయను సంగతి యెవరికి తెలియదు. కాని, ప్రతిరోజు ఉదయము భాగోజీ పట్టీలను విప్పి, బాబా చేతిని నేతితో తోమి, తిరిగి కట్లను కట్టుచుండెడివాడు. బాబా మహాసమాధి వరకు ఇది జరుగుచునే యుండెను. మహాసిద్ధపురుషుడయిన బాబాకిదంతయు నిజానికి అవసరము లేనప్పటికీ, తన భక్తుడైన భాగోజీ యందుగల ప్రేమచే అతడొనర్చు ఉపాసనను గైకొనెను. బాబా లెండీకి పోవునప్పుడు భాగోజీ బాబా తలపై గొడుగు పట్టుకొని వెంట నడిచెడివాడు. ప్రతిరోజు ఉదయము బాబా ధుని యొద్ద కూర్చొనగనే, భాగోజీ తన సేవాకార్యము మొదలిడువాడు. భాగోజీ గత జన్మయందు చేసిన పాప ఫలితముగ యీ జన్మమున కుష్ఠురోగముచే బాధపడుచుండెను. వాని వ్రేళ్ళు ఊడ్చుకొని పోయియుండెను. వాని శరీరమంతయు చీము కారుచు, దుర్వాసన కొట్టుచుండెను. బాహ్యమునకు అతడెంత దురదృష్టవంతునివలె గాన్పించునప్పటికి, అతడు మిక్కిలి అదృష్టశాలి, సంతోషి. ఎందుకనగా అతడు బాబా సేవకులందరిలో మొదటివాడు; బాబా సహవాసము పూర్తిగా ననుభవించినవాడు.

ఖాపర్డే కుమారుని ప్లేగు వ్యాధి :

బాబా విచిత్ర లీలలలో నింకొక దానిని వర్ణించెదను. అమరావతి నివాసి యగు దాదాసాహెబు ఖాపర్డే భార్య తన చిన్న కొడుకుతో కలిసి షిరిడీలో కొన్ని దినములుండెను. ఒకనాడు ఖాపర్డే కుమారునికి తీవ్ర జ్వరము వచ్చెను. అది ప్లేగు జ్వరము క్రింద మారెను. తల్లి మిక్కిలి భయపడెను. షిరిడీ విడచి అమరావతి పోవలెననుకొని సాయంకాలము బాబా బూటీవాడా వద్దకు వచ్చుచున్నప్పుడు వారిని సెలవు నడుగబోయెను. గద్గద కంఠముతో తన చిన్నకొడుకు ప్లేగుతో పడియున్నాడని బాబాకు చెప్పెను. బాబా యామెతో దయతో మృదువుగ నిట్లనెను : **"ప్రస్తుతము ఆకాశము మబ్బు పట్టి యున్నది. కొద్ది సేపటిలో మబ్బులన్నియు చెదరిపోయి, ఆకాశము నిర్మలమగును".** అట్లనుచు బాబా కఫ్నీని పైకెత్తి, చంకలో కోడిగ్రుడ్డంత పరిమాణము గల నాలుగు ప్లేగు పొక్కులను చూపుచూ, ***"నా భక్తుల కొరకు నేనెట్లు బాధపడెదనో చూడుము ! వారి కష్టములన్నియు నావే !"*** ఈ మహాద్భుత లీలను జూచిన జనులకు, మహాత్ములు తమ భక్తుల బాధలు తామెట్లు స్వీకరింతురో యను విషయము స్పష్టమయ్యెను. మహాత్ముల మనస్సు మైనము కన్న మెత్తనిది, వెన్నవలె మృదువైనది. వారు భక్తులను ప్రత్యుపకారమేమియు ఆశించక ప్రేమించెదరు. భక్తులనే తమ స్వజనులుగ భావించెదరు.

బాబా పండరి ప్రయాణము !

సాయిబాబా తన భక్తులనెట్లు ప్రేమించుచుండెనో వారి కోరికలను అవసరముల నెట్లు గ్రహించుచుండెనో యను కథను చెప్పి ఈ అధ్యాయమును ముగించెదను. నానాసాహెబు చాందోర్కరు బాబాకు గొప్ప భక్తుడు. అతడు ఖాందేషులోని నందూరుబారులో మామల్తదారుగా నుండెను. అతనికి పండరీ పురమునకు బదిలీ అయ్యెను. సాయిబాబా యందు అతనికి గల భక్తి యను ఫలమానాటికి పండెను. పండరీ పురమును భూలోక వైకుంఠమనెదరు. అట్టి స్థలమునకు బదిలీ యగుటచే నాతడు గొప్ప ధన్యుడు. నానాసాహెబు వెంటనే పండరి పోయి ఉద్యోగములో ప్రవేశించవలసి యుండెను. షిరిడీలో యెవ్వరికీ ఉత్తరము వ్రాయక, హుటాహుటిన పండరికి

ప్రయాణమయ్యెను. ముందుగా షిరిడీకి పోయి తన విఠోబాయగు బాబాను దర్శించి, ఆ తరువాత పండరికి పోవలెననుకొనెను. నానాసాహెబు షిరిడీకి వచ్చు సంగతి యెవరికి తెలియదు. కాని బాబా సర్వజ్ఞుడగుటచే గ్రహించెను. నానాసాహెబు నీమ్‌గాం చేరుసరికి షిరిడీ మసీదులో కలకలము రేగెను. బాబా మసీదులో కూర్చుండి మహల్సాపతి, అప్పాశిందే, కాశీరాములతో మాట్లాడు చుండెను. హఠాత్తుగా బాబా వారితో నిట్లనియెను : ***"మన నలుగురము కలిసి భజన చేసెదము. పండరీ ద్వారములు తెరచినారు. కనుక ఆనందముగా పాడెదము లెండు !"*** అందరు కలిసి పాడదొడంగిరి. ఆ పాట యొక్క భావమేమన, ***"నేను పండరీ పోవలెను. నేనక్కడనే నివసించవలెను. ఎందుకనగా, అదియే నా ప్రభువు యొక్క ధామము".***

అట్లు బాబా పాడుచుండెను. భక్తులందరు బాబాను అనుకరించిరి. కొద్దిసేపటికి నానాసాహెబ్ కుటుంబ సమేతముగ వచ్చి బాబా పాదములకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసి, తనకు పండరీపురము బదిలీయైనదనీ, బాబా కూడా వారితో పండరీపురము వచ్చి యక్కడుండవలసినదనీ వేడుకొనెను. అటుల బ్రతిమాలుట కవసరము లేకుండెను. ఏలన బాబా యప్పటికే పండరి పోవలెను, అచ్చట నుండవలెనను భావమును వెలిబుచ్చుచుండెనని తక్కిన భక్తులు చెప్పిరి. ఇది విని నానా మనస్సు కరిగి బాబా పాదములపై బడెను. బాబా యొక్క ఊదీ ప్రసాదమును ఆశీర్వాదమును అనుజ్ఞను పొంది, నానా సాహెబు పండరికి పోయెను. ఇట్టి బాబా లీలల కంతులేదు !

ఏడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

మొదటిరోజు పారాయణము సమాప్తము

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

రెండవ రోజు పారాయణము

శుక్రవారము

ఎనిమిదవ అధ్యాయము

మానవజన్మ యొక్క ప్రాముఖ్యము; బాబా యొక్క భిక్షాటనము; బాయిజాబాయి యొక్క ఎనలేని సేవ; ముగ్గురి పడక స్థలము; రహతా నివాసి కుశాల్‌చంద్

మానవ జన్మ యొక్క ప్రాముఖ్యము :

ఈ యద్భుత విశ్వమందు భగవంతుడు కోటానుకోట్ల జీవులను సృష్టించి యున్నాడు. దేవ యక్ష గంధర్వాదులు, జంతు కీటకాదులు, మనుష్యులు మొదలగు వానిని సృష్టించెను. స్వర్గము, నరకము, భూమి, మహా సముద్రము, ఆకాశమునందు నివసించు జీవకోటి యంతయు సృష్టించెను. వీరిలో నెవరి పుణ్యమెక్కువగునో వారు స్వర్గమునకు పోయి వారి పుణ్యఫలము ననుభవించిన పిమ్మట త్రోసివేయబడుదురు. ఎవరి పాపమెక్కువగునో వారు నరకమునకు పోదురు. అచ్చట వారు పాపములకు తగినట్లు బాధలను పొందెదరు. పాప పుణ్యములు సమానమగునప్పుడు భూమిపై మానవులుగా జన్మించి మోక్ష సాధనమునకై యవకాశము గాంచెదరు. వారి పాప పుణ్యములు నిష్క్రమించునప్పుడు వారికి మోక్షము

కలుగును. వేయేల మోక్షముగాని, పుట్టుక గాని వారు వారు చేసికొనిన కర్మపై ఆధారపడి యుండును.

మానవ శరీరము యొక్క ప్రత్యేక విలువ :

జీవకోటి యంతటికి ఆహారము, నిద్ర, భయము, సంభోగము సామాన్యము. మానవునికివిగాక మరొక్క ప్రజ్ఞ గలదు. అదియే జ్ఞానము. దీని సహాయముననే మానవుడు భగవత్ సాక్షాత్కారమును పొందగలడు. ఇంకే జన్మయందును దీని కవకాశము లేదు. ఈ కారణము చేతనే దేవతలు సైతము మానవజన్మను ఈర్ష్యతో చూచెదరు. వారు కూడ భూమిపై మానవ జన్మమెత్తి మోక్షమును సాధించవలెనని కోరెదరు.

కొంతమంది మానవ జన్మము చాలా నీచమైనదనియు; చీము, రక్తము, మలములతో నిండియుండుననియు, తుదకు శిథిలమై రోగమునకు, మరణమునకు కారణమగుననియునందురు. కొంతవరకది కూడ నిజమే. ఇన్ని లోపములున్నప్పటికి మానవునకు జ్ఞానమును సంపాదించు శక్తి కలదు. శరీరముండుట చేతనే మానవుడు తన దేహము యొక్క, జగత్తు యొక్క అనిత్యత్వమును గ్రహించి, ఇంద్రియ సుఖముల పట్ల విరక్తి పొంది, నిత్యానిత్య వివేకముతో కడకు భగవత్సాక్షాత్కారమును బొందుచున్నాడు. శరీరము మలభూయిష్టమైనదని నిరాకరించినచో మోక్షమును సంపాదించు అవకాశమును పోగొట్టుకొనెదము. దేహమును ముద్దుగా పెంచి విషయ సుఖములకు మరగినచో నరకమున బడెదము. ఉచిత మార్గమేమన, దేహము నశ్రద్ధ చేయకూడదు; దానిని లోలత్వముతో పోషింపనూ గూడదు. తగు జాగ్రత్త మాత్రమే తీసికొనవలెను. గుఱ్ఱపు రౌతు తన గమ్యస్థానము చేరువరకు గుఱ్ఱమును ఎంత జాగ్రత్తతో చూచుకొనునో యంత జాగ్రత్త మాత్రమే తీసికొనవలెను. ఈ శరీరమును మోక్షసాధన, లేక యాత్మ సాక్షాత్కారము కొరకు వినియోగించవలెను. ఇదియే జీవుని పరమావధియై యుండవలెను.

భగవంతుడనేక జీవులను సృష్టించినప్పటికి అతనికి సంతుష్టి కలుగలేదట. ఎందుకనగా భగవంతుని శక్తిని అవేవియు గ్రహించలేక పోయినవి. అందుచేత భగవంతుడు ప్రత్యేకముగా మానవుని సృష్టించెను. వానికి జ్ఞానమనే ప్రత్యేక శక్తి నిచ్చెను. మానవుడు భగవంతుని లీలలను, అద్భుత కార్యములను, శేముషీ విజ్ఞానములను జూచి పరవశమొందినప్పుడు భగవంతుడు మిక్కిలి సంతుష్టి జెంది యానందించును. అందుచే మానవజన్మ పొందుట లభించుట గొప్ప యదృష్టము. బ్రాహ్మణ జన్మ పొందుట అందులోనూ శ్రేష్టము. అన్నిటికంటె గొప్పది సాయిబాబా చరణార విందములపై సర్వస్య శరణాగతి చేయునవకాశము కలుగుట.

మానవుని విద్యుక్త ధర్మము :

మానవజన్మ విలువైనదనియు, దానికెప్పటికైననూ మరణము అనివార్యమనియు గ్రహించి మానవుడెల్లప్పుడు జాగరూకుడై యుండి జీవిత పరమావధిని సాధించుటకై యత్నించవలయును. ఏ మాత్రమును అశ్రద్ధ గాని ఆలస్యముగాని చేయరాదు. త్వరలో దానిని సంపాదించుటకు యత్నించవలెను. భార్య చనిపోయిన వాడు రెండవ భార్య కొఱకెంత ఆతురపడునో, తప్పిపోయిన యువరాజుకై చక్రవర్తి యెంతగా వెదక యత్నించునో యటులనే, విసుగు విరామము లేక రాత్రింబవళ్ళు కృషి చేసి యాత్మ సాక్షాత్కారమును సంపాదించవలెను. బద్ధకమును, అలసతను, కునుకుపాట్లను దూరమొనర్చి అహోరాత్రములు ఆత్మయందే ధ్యానము నిలుపవలెను. ఈ మాత్రము చేయలేనిచో మనము పశుప్రాయుల మగుదుము.

తక్షణ కర్తవ్యము :

మన ధ్యేయము సత్వరము ఫలించు మార్గమేదన, వెంటనే భగవత్సాక్షాత్కారము పొందిన సద్గురువు వద్దకేగుట. ఆధ్యాత్మికోపన్యాసము లెన్ని వినినప్పటికి పొందనట్టిదియు, ఆధ్యాత్మిక గ్రంథములెన్ని చదివినను

తెలియనట్టిదియునగు ఆత్మ సాక్షాత్కారము సద్గురువుల సాంగత్యముచే సులభముగా పొందవచ్చును. నక్షత్రములన్నియు కలిసి యివ్వలేని వెలుతురును సూర్యుడెట్లు ఇవ్వగలుగుచున్నాడో యట్లనే ఆధ్యాత్మికోప న్యాసములు, గ్రంథములు ఇవ్వలేని జ్ఞానమును సద్గురువు విప్పి చెప్పగలడు. వారి చర్యలు, సామాన్య సంభాషణలే మనకు మౌన ప్రబోధములు. శాంతి, క్షమ, వైరాగ్యము, దానము, ధర్మము, మనోదేహములను స్వాధీన మందుంచు కొనుట, అహంకారము లేకుండుట మొదలగు శుభలక్షణములను వారి ఆచరణలో చూచి, భక్తులు నేర్చుకొందురు. వారి పావన చరితములు భక్తుల మనములకు ప్రబోధము కలుగజేసి వారిని పారమార్థికముగా ఉద్ధరించును. సాయిబాబా యట్టి మహాపురుషుడు; సద్గురువు.

బాబా సామాన్య ఫకీరువలె సంచరించుచున్నప్పటికి వారెప్పుడును ఆత్మానుసంధానము నందే నిమగ్నులగుచుండిరి. దైవభక్తి గల పవిత్ర హృదయులు వారికి సదా ప్రీతిపాత్రులు. వారు సుఖములకు ఉప్పొంగువారు కారు, కష్టముల వలన క్రుంగిపోవువారు కారు. రాజైననూ, నిరుపేదైననూ వారికి సమానమే. తమ దృష్టి మాత్రమున ముష్టివానిని చక్రవర్తిని చేయగల శక్తి యున్నప్పటికి బాబా ఇంటింటికి తిరిగి భిక్ష నెత్తెడివారు ! వారి భిక్ష యెట్టిదో చూతము.

బాబా యొక్క భిక్షాటనము :

షిరిడీ జనులు పుణ్యాత్ములు. ఎందుకనగా, వారి యిండ్ల యెదుటనే గదా బాబా భిక్షుకుని వలె నిలచి, **"అమ్మా ! రొట్టెముక్క పెట్టు"** డనుచు, దానిని అందుకొనుటకు చేయి చాచెడివారు ! చేత ఒక రేకు డబ్బా పట్టుకొని, భుజానికి ఒక గుడ్డజోలె తగిలించుకొని భిక్షాటనకు పోయెడివారు. బాబా కొన్ని యిండ్లకు మాత్రమే భిక్షకు పోయెడివారు. పులుసు, మజ్జిగ వంటి ద్రవ పదార్థములు, కూరలు మొదలగునవి రేకు డబ్బాలో పోసికొనెడివారు. అన్నము, రొట్టెలు మొదలగునవి జోలెలో వేయించుకొనెడివారు. బాబాకు

రుచి యనునది లేదు. వారు జిహ్వను స్వాధీనమందుంచుకొనిరి. కాన అన్ని పదార్థములను రేకుడబ్బాలోను, జోలెలోను వేసికొనెడివారు. అన్ని పదార్థములను ఒకేసారి కలిపివేసి భుజించి సంతుష్టి చెందేవారు. పదార్థముల రుచిని పాటించేవారు కాదు. వారి నాలుకకు రుచి యనునది లేనట్లే కాన్పించు చుండెను. బాబా భిక్షకు యొక పద్ధతి, కాలనియమము లేకుండెను. ఒక్కొక్క దినము కొన్ని యిండ్ల వద్ద మాత్రమే భిక్ష చేసెడివారు. ఒక్కొక్కసారి 12 సార్లు కూడా భిక్షకు వెళ్ళెడివారు. భిక్షలో దొరికిన పదార్థముల నన్నింటిని ఒక మట్టి పాత్రలో వేసేవారు. దానిని కుక్కలు, పిల్లులు, కాకులు విచ్చలవిడిగా తినుచుండెడివి. వాటిని తరిమేవారు కారు. మసీదు తుడిచి శుభ్రము చేయు స్త్రీ 10-12 రొట్టెముక్కలను నిరాటంకముగా తీసికొనుచుండెడిది. కుక్కలను, పిల్లులను గూడ కలలో సైతము అడ్డు పెట్టనివారు, ఆకలితో నున్న పేదల ఆహారమునకు అడ్డుచెప్పుదురా ? **"ఫకీరు పదవియే నిజమైన మహారాజ పదవియనీ, అదియే శాశ్వతమనీ, మామూలు సిరిసంపదలు క్షణ భంగురాలనీ"**, బాబా యనుచుండెడివారు. ఆ పావన చరితుని జీవితము వంటి జీవితమే గదా మిగుల ధన్యమైనది !

మొదట షిరిడీ ప్రజలు బాబానొక పిచ్చి ఫకీరని భావించి, అటులనే పిలిచెడివారు. భోజనోపాధికై రొట్టెముక్కలకై గ్రామములో భిక్షనెత్తి పొట్టపోసికొనెడు పేద ఫకీరన్న ఎవరికి గౌరవమేమియుండును ? కానీ, యీ ఫకీరు పరమ విశాలహృదయుడు, ఉదారుడు, ధనాపేక్ష లేశ మాత్రము లేని నిరాసక్తుడు. బాహ్యదృష్టికి వారు చంచలునిగను, స్థిరత్వము లేనివారుగను గాన్పించినను, లోన వారు స్థిరచిత్తులు. వారి చర్యలు అంతుబట్టనివి. ఆ కుగ్రామములో కూడ బాబాను ఒక గొప్ప మహాత్మునిగ గుర్తించి, సేవించిన ధన్యజీవులు కొద్దిమంది గలరు. అట్టివారిలో నొకరి వృత్తాంతమిక్కడ చెప్పబోవుచున్నాను.

బాయిజాబాయి యొక్క ఎనలేని సేవ :

తాత్యాకోతే పాటీలు తల్లి పేరు బాయిజాబాయి. ఆమె ప్రతిరోజు మధ్యాహ్నము తలపై ఒక గంపలో రొట్టె కూర పెట్టుకొని, సమీపముననున్న చిట్టడివిలో ముండ్ల పొదలు లెక్కచేయక క్రోసుల కొద్దీ దూరము నడచి, ఆత్మధ్యానములో నిశ్చలముగ యెక్కడో కూర్చునియున్న బాబాను వెదకి పట్టుకొని, భోజనము పెట్టుచుండెను. బాబాకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసి, వారి యెదుట విస్తరొకటి వేసి తాను తెచ్చిన రొట్టె కూర మొదలగు భోజన పదార్థములను వడ్డించి, కొసరి కొసరి వాటిని బాబాచే తినిపించు చుండెను. ఆమె భక్తి విశ్వాసములు అద్భుతమైనవి. ఎనలేని ఆమె సేవను బాబా చివరి వరకు మరువలేదు. ఆమె సేవకు తగినట్లు ఆమె పుత్రుడగు తాత్యాపాటీలును యెంతో ఆదరించి ఉద్ధరించెను. ఆ తల్లి కొడుకులకు బాబా సాక్షాత్ భగవంతుడనే విశ్వాసముండెను. కొన్ని సంవత్సరముల తదుపరి బాబా యడవులకు బోవుట మాని మసీదులోనే కూర్చుండి భోజనము చేయసాగిరి. అప్పటినుంచి పొలములో తిరిగి బాబాను వెతకి పట్టుకొను శ్రమ బాయిజాబాయికి తప్పినది.

ముగ్గురి పడక స్థలము :

ఎవరి హృదయమందు సదా వాసుదేవుడు వసించుచుండునో అట్టి మహాత్ములు ధన్యులు; అట్టి మహాత్ముల సాంగత్యము లభించిన భక్తులు గొప్ప యదృష్టవంతులు. తాత్యాకోతే పాటీలు, మహల్సాపతి ఇద్దరు అట్టి అదృష్టశాలురు. బాబా వారిరువురిని సమానముగా ప్రేమించెడివారు. బాబా వారిరువురితో కలసి, మసీదులో తమ తలలను తూర్పు, పడమర, ఉత్తరముల వైపు చేసి, మధ్యలో ఒకరి కాళ్ళు ఒకరికి తగులునట్లు పండుకొనెడివారు. ప్రక్కలు పరచుకొని, వానిపై చతికిలపడి సగము రేయి వరకు ఏవేవో సంగతులు ముచ్చడించుకొనెడివారు. అందులో నెవరికైన నిద్ర వచ్చుచున్నటుల గాన్పించిన తక్కినవారు వారిని మేల్కొలుపు చుండిరి.

తాత్యా పండుకొని గుఱ్ఱుపెట్టినచో బాబా వానిని యటు నిటు ఊపి, వాని శిరస్సును గట్టిగా నొక్కుచుండెను. బాబా ఒక్కొక్కసారి మహల్సాపతిని అక్కున జేర్చుకొని, అతని కాళ్ళు నొక్కి వీపు తోమెడివారు. ఈ విధముగా 14 సంవత్సరములు తాత్యా తన తల్లిదండ్రులను విడచి బాబాపై ప్రేమచే మసీదులోనే పండుకొనెను. అవి మరపురాని మధుర దినములు. బాబా ప్రేమానురాగములు కొలువరానివి; వారి అనుగ్రహము ఇంతయని చెప్పుటకు అలవికానిది. తండ్రి మరణించిన పిమ్మట తాత్యా గృహబాధ్యతను స్వీకరించి ఇంటిలోనే నిద్రించుటకు ప్రారంభించెను.

రహతా నివాసి కుశాల్‌చంద్ :

షిరిడీలో (తాత్యా తండ్రిగారైన) గణపతిరావుకోతే పాటీలును బాబా ఎంత ప్రేమాభిమానములతో జూచెడివారో, అంతటి ప్రేమాదరములతోనే రహతా నివాసియగు చంద్రభాను శేట్ మార్వాడీని జూచుచుండిరి. ఆ శేట్ మరణించిన పిమ్మట అతని యన్న కొడుకగు కుశాల్‌చందును గూడ మిక్కిలి ప్రేమతో జూచుచు అహర్నిశలు వాని యోగక్షేమ మరయుచుండిరి. ఒక్కొక్కప్పుడు టాంగాలోను, మరొకప్పుడెద్దుల బండి మీదను బాబా తన సన్నిహిత భక్తులతో కలసి రహతా పోవువారు. రహతా ప్రజలు బాజా భజంత్రీలతో యెదురేగి, బాబాను గ్రామ సరిహద్దు ద్వారము వద్ద దర్శించి, సాష్టాంగ నమస్కారములు చేసెడివారు. తరువాత మహా వైభవముగ బాబాను గ్రామములోనికి సాదరముగ తీసుకొని వెళ్ళెడివారు. కుశాల్‌చందు బాబాను తన యింటికి తీసికొనిపోయి తగిన యాసనము నందు కూర్చుండజేసి భోజనము పెట్టెడివాడు. ఇరువురు కొంతసేపు ప్రేమోల్లాసములతో ముచ్చడించుకొనెడివారు. తదుపరి బాబా వారిని ఆశీర్వదించి షిరిడీ చేరుచుండెడివారు.

షిరిడీ గ్రామమునకు సమాన దూరములో ఒకవైపు (దక్షిణమున) రహతా, మరోవైపు (ఉత్తర దిశయందు) నీమ్‌గాం ఉన్నవి. ఈ రెండు గ్రామములు దాటి బాబా యెన్నడు ఎచ్చటికి పోయి యుండలేదు. వారెన్నడూ

రైలుబండిలో ప్రయాణము చేసి యెరుగరు; రైలుబండిని కనీసము చూచి కూడా యుండలేదు. కానీ, సర్వజ్ఞుడైన బాబాకు బండ్ల రాకపోకలు ఖచ్చితముగ తెలియుచుండెడివి. బాబా వద్ద సెలవు పుచ్చుకొని వారి యాజ్ఞానుసారము ప్రయాణము చేయువారలకేకష్టములుండెడివి కావు. బాబా యాదేశమునకు వ్యతిరేకముగ పోవు వారనేక కష్టముల పాలగుచుండిరి. అటువంటి కొన్ని సంఘటనలను, మరికొన్ని ఇతర విషయములను రాబోవు యధ్యాయములో చెప్పెదను.

ఎనిమిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

తొమ్మిదవ అధ్యాయము

షిరిడీ యాత్ర యొక్క లక్షణములు; తాత్యాకోతే పాటిల్;

ఐరోపా దేశస్తుని ఉదంతము; భిక్ష యొక్క యావశ్యకత;

భక్తుల యనుభవములు - తర్ఖడ్ కుటుంబము; ఆత్మారాముని భార్య;

బాబాకు సంతుష్టిగా భోజము పెట్టుట యెట్లు?; నీతి

షిరిడీ యాత్ర యొక్క లక్షణములు :

షిరిడీ సందర్శనములోని యొక ప్రత్యేక విశేషమేమన, బాబా యనుమతి లేనిదే యెవరును షిరిడీ విడువ లేకుండిరి. బాబా యనుమతి లేక యెవ్వరైనను షిరిడీ విడచి వెళ్ళినచో, వారు ఊహించని కష్టములు కొని తెచ్చుకున్నవారగుచుండిరి. బాబా యెవరినైన బయలుదేరుడని సెలవిచ్చిన తరువాత, ఇక షిరిడీలో నుండరాదు. సెలవు తీసుకొనుటకు బాబా వద్దకు భక్తులు పోయినప్పుడు బాబా వారికి స్పష్టముగనో లేక సూచన ప్రాయముగనో కొన్ని సలహాల నిచ్చుచుండెడివారు. బాబా ఆదేశానుసారము నడచి తీరవలెను. వ్యతిరేకముగా పోయినచో ప్రమాదములేవో తప్పక వచ్చుచుండెడివి. ఈ దిగువ అట్టి యుదాహరణములు కొన్ని ఇచ్చుచున్నాను.

తాత్యాకోతే పాటిల్ :

తాత్యాకోతే పాటిల్ ఒకనాడు టాంగాలో కోపర్‌గాంవ్‌లో జరుగు సంతకు బయలుదేరెను. హడావుడిగా మసీదుకు వచ్చి, బాబాకు నమస్కరించి కోపర్‌గాంవ్ సంతకు పోవుచుంటినని చెప్పెను. బాబా అతనితో, ***"తొందర పడవద్దు ! కొంచెమాగుము. సంత సంగతి యటుండనివ్వు ! ఊరు విడిచి అసలు బయటకెక్కడికిని పోవలదు"*** అని అనెను. సంతకు వెళ్ళవలెననెడి తాత్యా యాతురతను జూచి, కనీసము శ్యామా (మాధవరావు దేశపాండే) నయిన వెంట దీసికొని పొమ్మని బాబా చెప్పెను. బాబా మాటలను లెక్కచేయక తాత్యా హుటాహుటిన టాంగానెక్కి కోపర్‌గాంవ్ బయలుదేరెను. టాంగాకు కట్టిన రెండు గుఱ్ఱములలో నొకటి మూడువందల రూపాయలు ఖరీదు పెట్టి క్రొత్తగా కొన్నది. మిక్కిలి చురుకైనది. షిరిడీ వదలి సావుల్ విహిర్ దాటిన వెంటనే అది మిక్కిలి వడిగా పరుగెత్తసాగెను. కొంతదూరము పోయిన పిమ్మట కాలు మడతబడి యది కూలబడెను. తాత్యాకు పెద్ద దెబ్బలేమీ తగులలేదు గానీ, తల్లివలె ప్రేమతో బాబా చెప్పిన సలహా జ్ఞప్తికి వచ్చెను. మరొకప్పుడు గూడా, ఇటులనే బాబా యాజ్ఞను వ్యతిరేకించి కోల్హారు గ్రామమునకు ప్రయాణమై, దారిలో టాంగా ప్రమాదమునకు గురయ్యెను.

ఐరోపా దేశస్తుని ఉదంతము :

బొంబాయి నుండి ఐరోపా దేశస్తుడొకడు యేదో ఉద్దేశముతో బాబా దర్శనార్థము షిరిడీ వచ్చెను. తనతో నానాసాహెబు చాందోర్కరు వద్ద నుంచి తనను గూర్చిన యొక పరిచయ పత్రమును కూడా తెచ్చెను. అతని కొరకు ఒక ప్రత్యేక గుడారము వేసి, అందులో సౌకర్యముగ బస యేర్పాటు చేసిరి. బాబా ముందు మోకరిల్లి, వారి చేతిని ముద్దిడవలెనను కోరికతో అతడు మూడుసారులు మసీదులో ప్రవేశింప యత్నించెను. కాని బాబా అతనిని మసీదులో ప్రవేశించుటకు నిషేధించెను. క్రిందుగా మసీదు ముందు గల బహిరంగావరణములో కూర్చుండియే తమను దర్శించుకొనవచ్చుననిరి. అతడు తనకు జరిగిన మరియాదకు అసంతుష్టిపడి వెంటనే షిరిడీ విడువ

వలెనని నిశ్చయించుకొనెను. బాబా సెలవు పొందుటకు వచ్చెను. తొందర పడక మరుసటి దినము పొమ్మని బాబా చెప్పెను. తక్కినవారు కూడ బాబా ఆదేశమును పాటించమని సలహా ఇచ్చిరి. ఆ సలహాలను ఖాతరు చేయక అతడు టాంగానెక్కి షిరిడీ నుండి బయలుదేరెను. మొదట గుఱ్ఱములు బాగుగనే పరుగెత్తినవి. సావుల్‌విహిర్ దాటిన కొద్దిసేపటిలో యొక సైకిలు అతని టాంగా కెదురు వచ్చెను. దానిని జూచి గుఱ్ఱములు బెదరినవి. టాంగా తలక్రిందులయ్యెను. ఆ పెద్దమనిషి క్రిందబడి, రోడ్డుపై కొంత దూరము ఈడ్వబడెను. ఫలితముగా గాయములను బాగు చేసికొనుటకై కోపర్‌గాంవ్‌లో ఆసుపత్రి పాలయ్యెను. ఇటువంటి అనేక సంఘటనల మూలమున బాబా యాజ్ఞను ధిక్కరించువారు ప్రమాదముల పాలగుదురనియు, బాబా యాజ్ఞానుసారము పోవువారు సురక్షితముగా నుందురనియు జనులు గ్రహించిరి.

భిక్ష యొక్క యావశ్యకత :

బాబాయే భగవంతుడయినచో వారు భిక్షాటనముచే జీవితమంతయు గడుపనేల ? యను సందియము చాలామందికి కలుగవచ్చును. దీనికి (1) భిక్షాటనము చేసి జీవించు హక్కు ఎవరికి కలదు ? (2) పంచసూనములు, వానిని పోగొట్టుకొను మార్గమేది ? యను రెండు ప్రశ్నలకు వచ్చు సమాధానముతో సమాధానపడును.

సంతానము, ధనము, కీర్తి సంపాదించుట యందాపేక్ష వదలుకొని సన్యసించువారు భిక్షాటనముచే జీవించవచ్చునని మన శాస్త్రములు ఘోషించు చున్నవి. వారు ఇంటివద్ద వంట ప్రయత్నములు చేసికొని తినలేరు. వారికి భోజనము పెట్టు బాధ్యత గృహస్థులపై గలదు. సాయిబాబా గృహస్థుడు కారు; వానప్రస్థుడు కూడ కారు; వారస్ఖలిత బ్రహ్మచారులు. బాల్యము నుంచి బ్రహ్మచర్యమునే అవలంబించుచుండిరి. ఈ సకల జగత్తంతయు వారి గృహమే. ఈ జగత్తునకు వారు కారణభూతులు. వారిపై జగత్తు ఆధారపడి యున్నది. వారు పరబ్రహ్మ స్వరూపులు. కాబట్టి వారికి భిక్షాటన చేయు హక్కు సంపూర్ణముగా కలదు.

పంచసూనములు, వానిని తప్పించుకొను మార్గమును ఆలోచింతము. భోజన పదార్థములు తయారుచేయుటకు గృహస్థులు అయిదు పనులు తప్పక చేయవలెను. అవి యేవన : 1) దంచుట లేక రుబ్బుట, 2) విసరుట, 3) పాత్రలు తోముట, 4) ఇల్లు ఊడ్చుట, తుడుచుట, 5) పొయ్యి యంటించుట. ఈ అయిదు పనులు చేయునప్పుడనేక క్రిమి కీటకాదులు మరణించుట తప్పదు. గృహస్థులు ఈ పాపము ననుభవించవలెను. ఈ పాప పరిహారమునకు మన శాస్త్రములు ఆరు మార్గములు ప్రబోధించు చున్నవి. 1) బ్రహ్మయజ్ఞము, 2) వేదాధ్యయనము, 3) పితృయజ్ఞము, 4) దేవయజ్ఞము, 5) భూతయజ్ఞము, 6) అతిథి యజ్ఞము. శాస్త్రములు విధించిన ఈ యజ్ఞములు నిర్వర్తించినచో గృహస్థుల మనస్సులు పాపరహితములగును. మోక్షసాధనమునకు ఆత్మ సాక్షాత్కారమునకు యివి తోడ్పడును. బాబా యింటింటికి వెళ్ళి భిక్ష యడుగుటలో, ఆ గృహస్థులకు వారు చేయవలసిన కర్మను బాబా జ్ఞప్తికి దెచ్చినట్లయినది. తమ ఇంటి గుమ్మము వద్దనే యింత గొప్ప ప్రబోధమును పొందిన షిరిడీ ప్రజలెంతటి ధన్యులు !

భక్తుల యనుభవములు :

శ్రీకృష్ణుడు భగవద్గీత (9 అ. 26 శ్లో.) యందు *"శ్రద్ధాభక్తులతో ఎవ్వరేని పత్రము గాని పుష్పముగాని ఫలము గాని లేదా నీరు గాని యర్పించినచో దానిని నేను గ్రహించెదను"* అని నుడివెను. సాయిబాబాకు సంబంధించి యింకా సంతోషదాయకమగు విషయమేమన, తమ భక్తుడేదైన తమకు సమర్పించవలెననుకొని, యే కారణము చేతైనను ఆ సంగతి మరచినచో, అట్టివానికి బాబా ఆ విషయము జ్ఞాపకము చేసి, ఆ నివేదనను గ్రహించి యాశీర్వదించువారు. అట్టి యుదాహరణలు కొన్ని యీ క్రింద చెప్పబోవుచున్నాను.

తర్ఖడ్ కుటుంబము :

రామచంద్ర ఆత్మారామ్ ఉరఫ్ బాబాసాహెబు తర్ఖడ్ యొకానొకప్పుడు ప్రార్థన సమాజస్థుడైనను, తరువాత బాబాకు ప్రియభక్తుడైనాడు. వాని భార్యాపుత్రులు కూడ బాబాను మిగుల ప్రేమించుచుండిరి. ఒకసారి తల్లీ కొడుకులు షిరిడీకి పోయి యచ్చట వేసవి సెలవులు గడుపవలెనని నిర్ణయించిరి. షిరిడీ పోవుట సంతోషదాయకమైనను, కొడుకు మాత్రము దానికి మనఃస్ఫూర్తిగ ఇష్టపడలేదు. కారణమేమన తన తండ్రి ప్రార్థన సమాజమునకు చెందినవాడగుటచే ఇంటివద్ద బాబా యొక్క పూజ సరిగా చేయకపోవచ్చునని సంశయించెను. కాని, బాబాపూజను తాను నియమానుసారము సక్రమముగా చేసెదనని తండ్రి వాగ్దానము చేయుటచే బయలుదేరెను. శుక్రవారము రాత్రి తల్లి కొడుకు బయలుదేరి షిరిడీకి వచ్చిరి.

ఆ మరుసటి దినము శనివారమునాడు తండ్రియగు తర్ఖడ్ పెందలకడనే నిద్రలేచి, స్నానముచేసి, పూజను ప్రారంభించుటకు ముందుగా బాబా పటమునకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసి, యేదో లాంఛనము వలె కాక, తన కుమారుడు చేయునట్లు పూజను శ్రద్ధగా తనచే చేయింప వలసినదని ప్రార్థించెను. ఆనాటి పూజను సమాప్తి చేసి నైవేద్యముగ కలకండను అర్పించెను. భోజన సమయమందు దానిని పంచిపెట్టెను.

ఆనాటి సాయంత్రము, ఆ మరుసటి దినము, అనగా ఆదివారమునాడు, పూజ యంతయు సవ్యముగా జరిగెను. సోమవారము కూడ చక్కగా గడిచెను. ఆత్మారాముడు ఎప్పుడిట్లు పూజ చేసి యుండలేదు. పూజయంతయు కొడుకునకు వాగ్దానము చేసినట్లు సరిగా జరుగుచున్నందుకు సంతసించెను. మంగళవారము నాడు పూజనెప్పటివలె సలిపి కచేరికి పోయెను. మధ్యాహ్నమింటికి వచ్చి భోజనమునకు కూర్చున్నప్పుడు అక్కడ ప్రసాదము లేకుండుట గమనించెను. నౌఖరును అడుగగా ఆనాడు నైవేద్యమిచ్చుట మరచుటచే ప్రసాదము లేదని బదులు చెప్పెను. ఈ సంగతి వినగనే భోజనమునకు కూర్చున్న ఆత్మారామ్ వెంటనే లేచి, బాబా పటమునకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసి, బాబాను క్షమాపణ కోరెను. బాబా తనకు ఆ

విషయమును జ్ఞప్తికి తేనందుకు నిందించెను. ఈ సంగతులన్నిటిని షిరిడీలో నున్న తన కొడుకునకు వ్రాసి, బాబాను క్షమాపణ వేడుకొనెను. ఇది బాంద్రాలో మంగళవారము మధ్యాహ్నము సుమారు 12 గంటలకు జరిగెను.

అదే సమయమందు షిరిడీలో మధ్యాహ్న హారతి ప్రారంభించుటకు ముందు, ఆత్మారాముని భార్యతో బాబా యిట్లనెను : ***"తల్లీ ! ఏమయిన తినవలెనను ఉద్దేశముతో బాంద్రాలో మీ యింటికి పోయినాను. తలుపు తాళము వేసియుండెను. ఎలాగుననో లోపల ప్రవేశించితిని. కాని అక్కడ తినుటకేమి లేకపోవుటచే తిరిగి వచ్చితిని"*** అనెను.

బాబా మాటలు ఆమెకేమియు బోధపడలేదు. కాని ప్రక్కనేయున్న కుమారుడు మాత్రము ఇంటివద్ద పూజలో నేమియో లోటుపాటులు జరిగినవని గ్రహించి, యింటికి పోవుటకు సెలవు నిమ్మని బాబాను వేడెను. అందులకు బాబా పూజను అక్కడనే చేయుమనీ, యింటికి పోనవసరము లేదని చెప్పెను. వెంటనే కొడుకు షిరిడీలో జరిగిన విషయమంతయు వివరముగ తండ్రికి ఉత్తరము వ్రాసి, బాబా పూజను అశ్రద్ధ చేయవద్దని వేడుకొనెను. ఈ రెండు ఉత్తరములు ఒకటికొకటి మార్గమధ్యమున తటస్థపడి తమ తమ గమ్య స్థానములకు చేరెను. ఇది ఆశ్చర్యకరము కదా !

ఆత్మారాముని భార్య :

ఇక ఆత్మారాముని భార్య విషయము. ఒకసారి ఆమె మూడు పదార్థములను బాబాకు నైవేద్యము పెట్టుటకు సంకల్పించుకొనెను. అవి : 1) వంకాయ పెరుగుపచ్చడి, 2) వంకాయ వేపుడు కూర, 3) పేడా. బాబా వీనినెట్లు గ్రహించెనో చూచెదము.

బాంద్రా నివాసియగు రఘువీర భాస్కర పురందరే బాబాకు మిక్కిలి భక్తుడు. అతడు ఒకనాడు భార్యతో షిరిడీ బయలుదేరుచుండెను. ఆత్మారాముని భార్య పెద్ద వంకాయలు రెండింటిని మిగుల ప్రేమతో తెచ్చి పురందరుని భార్య చేతికిచ్చి యొక వంకాయతో పెరుగు పచ్చడిని రెండవదానితో వేపుడును చేసి బాబాకు వడ్డించుమని వేడెను. షిరిడీ చేరిన

వెంటనే పురందరుని భార్య వంకాయ పెరుగుపచ్చడి మాత్రము చేసి బాబా భోజనమునకు కూర్చున్నప్పుడు తీసుకొని వెళ్ళెను. బాబాకా పచ్చడి చాలా రుచిగా నుండెను. కాన దాని నందరకు పంచి పెట్టెను. వెంటనే, తనకు వంకాయ వేపుడు కూడ అప్పుడే కావలెనని బాబా అడిగెను. ఈ సంగతి భక్తులు రాధాకృష్ణమాయికి తెలియపరచిరి. అది వంకాయల కాలము కాదు గనుక యామె కేమియు తోచకుండెను. వంకాయలు ఎట్లు సంపాదించుట యనునది ఆమెకు సమస్య యాయెను. వంకాయపచ్చడి తెచ్చినదెవరని కనుగొనగా పురందరుని భార్యయని తెలియుటచే వంకాయ వేపుడు గూడ ఆమెయే చేసి పెట్టవలెనని ఆమెకు కబురంపిరి. అప్పుడందరికి వంకాయ వేపుడును బాబా యెందులకు కోరిరో తెలిసినది. బాబా సర్వజ్ఞతకు యందరాశ్చర్యపడిరి.

1915 డిసెంబరులో గోవింద బలరాం మాన్‌కర్ యనువాడు షిరిడీకి పోయి తన తండ్రికి ఉత్తర క్రియలు చేయవలెననుకొనెను. ప్రయాణమునకు పూర్వము ఆత్మారాముని వద్దకు వచ్చెను. ఆత్మారాం భార్య బాబా కొరకేమైన పంపవలెననుకొని ఇల్లంతయు వెదకెను. కాని యొక్క పేడా తప్ప యేమియు గాన్పించలేదు. ఆ పేడా కూడా యప్పటికే బాబాకు నైవేద్యముగ సమర్పింపబడి యుండెను. తండ్రి మరణించుటచే గోవిందుడు విచారగ్రస్తుడై యుండెను. కాని బాబా యందున్న భక్తి ప్రేమలచే ఆమె యా పేడాను అతని ద్వారా పంపెను. బాబా దానిని పుచ్చుకొని తినునని నమ్మియుండెను. గోవిందుడు షిరిడీ చేరెను; బాబాను దర్శించెను. కానీ, పేడా తీసికొని వెళ్ళుట మరచెను. బాబా అప్పటికి ఊరకుండెను. సాయంత్రము బాబా దర్శనమునకై వెళ్ళినప్పుడు కూడ అతడు పేడా తీసికొనిపోవుట మరచెను. అప్పుడు బాబా యోపిక పట్టక తనకొరకేమి తెచ్చినావని యడిగెను. ఏమియు తీసికొని రాలేదని గోవిందుడు జవాబిచ్చెను. వెంటనే బాబా, ***"నీవు యింటివద్ద బయలు దేరునప్పుడు ఆత్మారాముని భార్య నా కొరకు నీ చేతికి మిఠాయి ఇవ్వలేదా"?*** యని యడిగెను. కుఱ్ఱవాడదియంతయు జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని సిగ్గుపడెను.

బాబాను క్షమాపణ కోరెను. బసకు పరుగెత్తి పేడాను దెచ్చి బాబా చేతికిచ్చెను. చేతిలో పడిన వెంటనే బాబా దానిని గుటుక్కున మ్రింగెను. ఇవ్విధముగా ఆత్మారాముని భార్య యొక్క భక్తిని బాబా ప్రీతిపూర్వకముగ స్వీకరించెను. **"నా భక్తులు నన్నెట్లు భావింతురో, నేను వారి నావిధముగనే అనుగ్రహింతును"** అను గీతావాక్యము (4-11) నిరూపించెను.

బాబాకు సంతుష్టిగా భోజనము పెట్టుట యెట్లు ?

ఒకప్పుడు ఆత్మారామ్ తర్ఖడ్ భార్య షిరిడీలో నొక ఇంటియందు దిగెను. మధ్యాహ్న భోజనము తయారయ్యెను. అందరికి వడ్డించిరి. ఆకలితో నున్న కుక్క యొకటి వచ్చి మొఱుగుట ప్రారంభించెను. వెంటనే తర్ఖడ్ భార్య లేచి యొక రొట్టెముక్కను విసరెను. ఆ కుక్క ఎంతో మక్కువగా ఆ రొట్టెముక్కను తినెను. ఆనాడు సాయంకాలము ఆమె మసీదునకు పోగా బాబా ఆమెతో నిట్లనెను, *"తల్లీ ! నాకు కడుపునిండ గొంతువరకు భోజనము పెట్టినావు. నా జీవశక్తులు సంతుష్టి చెందినవి. ఎల్లప్పుడు ఇట్లనే చేయుము. ఇది నీకు సద్గతి కలుగజేయును. ఈ మసీదులో గూర్చుండి నేనెన్నడసత్య మాడను. నాయందిట్లే దయ యుంచుము. మొదట యాకలితో నున్న జీవికి భోజనము పెట్టిన పిమ్మట నీవు భుజింపుము. దీనిని జాగ్రత్తగా జ్ఞప్తియందుంచుకొనుము"*. ఇదంతయు ఆమెకేమియు బోధపడలేదు. కావున ఆమె యిట్లు జవాబిచ్చెను. **"బాబా ! నేను నీకెట్లు భోజనము పెట్టగలను? నా భోజనము కొరకే ఇతరులపై ఆధారపడి యున్నాను. నేను వారికి డబ్బిచ్చి భోజనము చేయుచున్నాను"**. అందులకు బాబా యిట్లు జవాబిచ్చెను. *"నీవు ప్రేమపూర్వకముగ పెట్టిన యా రొట్టెముక్కను తిని యిప్పటికి త్రేనుపులు తీయుచున్నాను. నీ భోజనమునకు ముందు యే కుక్కను నీవు జూచి రొట్టె పెట్టితివో అదియు నేను ఒక్కటియే. అట్లనే, పిల్లులు, పందులు, ఈగలు, ఆవులు మొదలుగా గలవన్నియు నా యంశములే. నేనే వాని యాకారములో తిరుగుచున్నాను. ఎవరయితే సకల జీవకోటిలో నన్ను జూడగలుగుదురో వారే నా ప్రియభక్తులు. కావున నేను వేరు తక్కిన జీవరాశి యంతయు వేరు యను ద్వంద్వభావమును భేదమును*

విడిచి నన్ను సేవింపుము". ఈ యమృత తుల్యమగు మాటలు యామె హృదయము నెంతయో కదలించినవి. ఆమె నేత్రములు అశ్రువులతో నిండెను. గొంతు గద్గదమయ్యెను. ఆమె యానందమునకు అంతు లేకుండెను.

నీతి :

'జీవులన్నిటి యందు భగవంతుని దర్శింపుము' అనునది యీ యధ్యాయములో నేర్చుకొనవలసిన నీతి. ఉపనిషత్తులు, భగవద్గీత, భాగవతము మొదలగునవి యన్నియు భగవంతుని ప్రతి జీవియందు చూడుమని ప్రబోధించుచున్నవి. ఈ యధ్యాయము చివర చెప్పిన యుదాహరణము వలనను, ఇతర అనేక భక్తుల అనుభవముల వలనను, సాయిబాబా ఉపనిషత్తులలోని ప్రబోధములను, తమ ఆచరణ రూపమున చూపి, యనుభవ పూర్వకముగా నిర్ధారణ చేసియున్నారని స్పష్టమగును. ఉపనిషదాది గ్రంథములలో ప్రతిపాదింపబడిన తత్త్వమును అనుభవ పూర్వకముగ ప్రబోధించిన సమర్ధ సద్గురుడే శ్రీ సాయిబాబా.

తొమ్మిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు

శ్రీ సాయినాథాయ నమః

శ్రీ సాయి సచ్చరిత్రము

పదవ అధ్యాయము

సాయిబాబా జీవిత విధానము; బాబా వారి శయన లీల; బ్రహ్మము యొక్క సగుణావతారము; షిరిడీలో బాబా నివాసము - వారి జన్మ తేది; బాబా లక్ష్యము- వారి బోధలు; సాయిబాబా సద్గురువు; బాబా వారి యణకువ; నానావళి; మహాత్ముల కథా శ్రవణము - వారి సాంగత్యమే అతి సులభమార్గము

సాయిబాబా జీవిత విధానము :

ఎల్లప్పుడు శ్రీ సాయిబాబాను భక్తి ప్రేమలతో జ్ఞప్తియందు యుంచుకొనుము. ఏలన బాబా ఎల్లప్పుడు తమ ఆత్మ స్వరూపమునందే లీనమై, సర్వులకు హితము చేయుటయందు నిమగ్నమై యుండువారు; వారి స్మరణయే జీవన్మరణరూపమైన సంసారమనెడు చిక్కుముడిని విప్పు తరుణోపాయము. ఇది అన్నింటికంటే అత్యంత శ్రేష్టము సులభతరముయైన సాధనము. దీనిలో వ్యయ ప్రయాసలు లేవు. కొద్ది శ్రమతో గొప్ప ఫలితమును పొందవచ్చును. అందువలన ఇక ఆలస్యము చేయుక, మన దేహేంద్రియములలో పటుత్వమున్నంత వరకు ప్రతి నిమిషమును ఈ సాధనమును అనుష్ఠించుటకు వెచ్చించవలెను. ఇతర దేవతలంతా ఉత్త భ్రమ. గురువొకడే దేవుడు. సద్గురువు చరణములను నమ్మి కొల్చినచో వారు మన యదృష్టమును బాగుచేయగలరు. వారిని శ్రద్ధగా సేవించినచో సంసార బంధముల నుండి తప్పించుకొనగలము. న్యాయమీమాంసాది

షడ్దర్శనములను చదువ పనిలేదు. మన జీవితమనే ఓడకు సద్గురుని సరంగుగా జేసికొన్నచో, కష్టములు చింతలతో కూడిన సంసారమనే సాగరమును మనము సులభముగా దాటగలము. సముద్రములు, నదులు దాటునప్పుడు మనము ఓడ నడిపేవానియందు నమ్మకముంచినట్లు, సంసారమనే సాగరమును దాటుటకు సద్గురువనే సరంగుపై పూర్తి నమ్మకముంచవలెను. భక్తుల యొక్క యంతరంగమున గల భక్తి ప్రేమలను బట్టి, సద్గురువు వారికి జ్ఞానమును శాశ్వతానందమును ప్రసాదించును.

గత అధ్యాయములో బాబా యొక్క భిక్షాటనమును కొందరు భక్తుల యనుభవములు మొదలగునవి చెప్పితిమి. ఈ అధ్యాయములో బాబా యెక్కడ నివసించెను ? ఏలాగున జీవించెను ? ఎట్లు శయనించెడివారు ? భక్తులకు ఎట్లు బోధించుచుండెను ? మొదలగునవి చెప్పుదుము.

బాబావారి శయనలీల :

మొట్టమొదట బాబా యెచ్చట పండుకొనుచుండెనో, ఎట్లు పండుకొను చుండెనో చూచెదము. ఒకసారి నానాసాహెబు డేంగలే, సుమారు నాలుగు మూరల పొడవు, ఒక జానెడు వెడల్పు గల యొక కఱ్ఱ బల్లను బాబా పడకకని తెచ్చెను. ఆ బల్లను నేలపై వేసుకొని పండుకొనుటకు మారుగా, బాబా దానిని మసీదు యొక్క దూలములకు ఊయలవలె వ్రేలాడునట్లు చినిగిన పాతగుడ్డ పీలికలతో గట్టి, దానిపై పండుకొన మొదలిడెను. గుడ్డ పీలికలు పలుచనివి, యే మాత్రము బలమైనవి కావు. అవి ఆ కొయ్యబల్ల యొక్క బరువును మోయుటయే గగనము. ఇంక బాబా యొక్క బరువును కూడ కలిపి అవియెట్లు భరించుచుండె ననునది యాశ్చర్య వినోదములకు హేతువయ్యెను. ఆ పాతగుడ్డ పీలికలు యంత బరువును మోయగలుగుట నిజముగ బాబా లీలయే. బాబా ఈ బల్ల యొక్క నాలుగు మూలలయందు నాలుగు దీపపు ప్రమిదలుంచి రాత్రి యంతయు దీపములు వెలిగించుచుండిరి. ఇదియేమి చిత్రము ! బల్లపై ఆజానుబాహువగు బాబా పండుకొనుటకే స్థలము చాలనప్పుడు దీపములు పెట్టుటకు జాగా యెక్కడిది ? బాబా బల్లపైన

పండుకొనిన యా దృశ్యమును దేవతలు సహితము చూచి తీరవలసినదే ! ఆ బల్లపైకి బాబా యెట్లు ఎక్కుచుండెను ? ఎట్లు దిగుచుండెను ? అనునవి యందరకు యాశ్చర్యము కలిగించుచుండెను. అనేకమంది ఉత్సుకతతో బాబా బల్లపైకి యెక్కుట, దిగుట గమనించుటకై కనిపెట్టుకొని ఉండెడివారు. కాని బాబా యెవరికి ఆ వైనము అంతు తెలియనివ్వలేదు. ఆ వింత చూచుటకు జనులు గుంపులు గుంపులుగ గుమిగూడుచుండుటచే బాబా విసుగుచెంది నొకనాడు యా బల్లను విరచి పారవైచిరి. అష్టసిద్ధులు బాబా యధీనములు. బాబా వాని నపేక్షించలేదు, వానికొరకు నే అభ్యాసములు చేయలేదు. వారు పరిపూర్ణులు గనుక సహజముగనే అవి వారికి సిద్ధించెను.

బ్రహ్మము యొక్క సగుణావతారము :

సాయిబాబా మూడున్నర మూరల మానవ దేహముతో గాన్పించినను వారు సర్వహృదయాంతరస్థులు. అంతరంగమున వారు పరమ నిరీహులు నిస్పృహులైనప్పటికి, బాహ్యమునకు లోకహితము కోరువానిగ గనిపించువారు. అంతరంగమున వారు మమకార రహితులైనప్పటికీ, బాహ్య దృష్టికి మాత్రము తమ భక్తుల యోగక్షేమముల కొరకు ఎంతయో తాపత్రయ పడుతున్న వారి వలే కనిపించెడివారు. వారి అంతరంగము శాంతికి ఉనికి పట్టయినను, బయటకు చంచల మనస్కుని వలె గనిపించుచుండెను. లోపల పరబ్రహ్మ స్థితి యందున్నప్పటికిని, బయటకు దయ్యమువలె నటించుచుండెడివారు. లోపల యద్వైతియైనను బయటకు ప్రపంచమునందు తగుల్కొనిన వానివలె గాన్పించుచుండెను. ఒక్కొక్కప్పుడందరిని ప్రేమతో చూచెడివారు. ఇంకొకప్పుడు వారిపై రాళ్ళు విసరుచుండిరి. ఒక్కొక్కప్పుడు వారిని తిట్టుచుండిరి. ఇంకొకప్పుడు వారిని ప్రేమతో అక్కున జేర్చుకుని, ఎంతో నెమ్మదితోను, శాంతముతోను, ఓరిమితోను, సంయమముతోను వ్యవహరించెడివారు.

బాబా ఎల్లప్పుడు ఆత్మానుసంధానమందే మునిగియుండెడివారు; భక్తులపై కారుణ్యమును జూపుచుండెడివారు. వారెల్లప్పుడు నొకే

యాసనమందు స్థిరముగ నుండెడివారు. వారెక్కడకు ప్రయాణములు చేసెడివారు కారు. చిన్న చేతికఱ్ఱ (సటకా) యే వారు సదా ధరించెడి దండము; చింతా రహితులై యెప్పుడు శాంతముగా నుండేవారు. సిరిసంపదలను గాని, కీర్తి ప్రతిష్టలను గానీ లక్ష్యపెట్టక, భిక్షాటనముచే నిరాడంబరులై జీవించెడివారు. అట్టి పావన జీవనులు వారు. ఎల్లప్పుడు బాబా **'అల్లామాలిక్'** (భగవంతుడే యజమాని) అని యనెడివారు. భక్తులయందు అవిచ్ఛిన్నమైన పరిపూర్ణ ప్రేమానురాగాలను కలిగి యుండెడివారు. ఆత్మ జ్ఞానమునకు ఆయన గని, దివ్యానందమునకు వారు ఉనికిపట్టు. సాయిబాబా యొక్క దివ్య స్వరూపము అట్టిది. ఆద్యంతములు లేనట్టిది, అక్షయమైనట్టిది, భేదరహితమైనట్టిది, విశ్వమంతయు నావరించినట్టిది యైన ఆ పరబ్రహ్మ తత్త్వమే సాయిబాబాగా యవతరించినది. ఎంతో పుణ్యము చేసుకొన్న అదృష్టవంతులు మాత్రమే యా నిధిని పొందగలిగిరి. గ్రహించగలుగుచుండిరి. సాయిబాబా యొక్క నిజతత్త్వమును గ్రహించలేక, వారినొక సామాన్యమానవునిగా నెంచినవారు నిజముగ దురదృష్టవంతులు.

షిరిడీలో బాబా నివాసము - వారి జన్మతేది :

బాబా యొక్క తల్లిదండ్రుల గురించి గాని, వారి సరియైన జన్మ తేదీగాని యెవరికిని తెలియదు. వారు షిరిడీలో వుండిన కాలాన్ని బట్టి దానిని సుమారుగా నిశ్చయింపవచ్చును. బాబా 16 యేండ్ల ప్రాయమున షిరిడీ వచ్చి మూడు సంవత్సరములు అచట నుండిరి. హఠాత్తుగా అచట నుండి అదృశ్యులై, కొంతకాలము పిమ్మట నైజాము రాజ్యములోని ఔరంగాబాదుకు సమీపమున గనిపించిరి. 20 సంవత్సరముల ప్రాయమున చాంద్‌పాటీలు పెండ్లిగుంపుతో షిరిడీ చేరిరి. అప్పటినుండి 60 సంవత్సరములు షిరిడీ వదలక యచ్చటనే యుండి, 1918వ సంవత్సరములో మహాసమాధి చెందిరి. దీనినిబట్టి బాబా సుమారు 1838వ సంవత్సర ప్రాంతములందు జన్మించియుందురని భావింపవచ్చును.

బాబా లక్ష్యము - వారి బోధలు :

17వ శతాబ్దములో రామదాసను యోగిపుంగవుడు (1608 - 81) వర్ధిల్లెను. గోబ్రాహ్మణులను మహమ్మదీయుల నుండి రక్షించు లక్ష్యమును వారు చక్కగా నిర్వర్తించిరి. వారు గతించిన 200 ఏండ్ల పిమ్మట హిందువులకు మహమ్మదీయులకు తిరిగి వైరము ప్రబలెను. వారి మధ్య సమైక్య భావమును నెలకొల్పుటకే సాయిబాబా అవతరించెను. ఎల్లప్పుడు వారు చెప్పెడి హితవు *"హిందువుల దైవమగు శ్రీరాముడును, మహమ్మదీయుల దైవమగు రహీమును ఒక్కరే. వారిరువురి మధ్య యేమీ భేదము లేదు. అట్లయినప్పుడు వారి భక్తులు వారిలో వారు కలహమాడుట యెందులకు ? ఓ అజ్ఞానులారా ! చేతులు చేతులు కలిపి రెండు జాతులును కలిసి మెలిసి యుండుడు. బుద్ధితో ప్రవర్తింపుడు. జాతీయ ఐకమత్యమును సమకూర్చుడు. వివాదము వల్లగాని, ఘర్షణ వల్లగాని ప్రయోజనము లేదు. అందుచే వివాదము విడువుడు. ఇతరులతో పోటీపడకుడు. మీ యొక్క వృద్ధిని మేలును చూచుకొనుడు. భగవంతుడు మిమ్ము రక్షించును. యోగము, త్యాగము, తపస్సు, జ్ఞానము, మోక్షమునకు మార్గములు. వీనిలో నేదైన అవలంబించి మోక్షమును సంపాదించనిచో మీ జీవితము వ్యర్థము. ఎవరైన మీకు కీడు చేసినచో, ప్రత్యపకారము చేయకుడు. ఇతరుల కొరకు మీరేమైన చేయగలిగినచో నెల్లప్పుడు మేలు మాత్రమే చేయుడు".* సంగ్రహముగా ఇదియే బాబా యొక్క ప్రబోధము. ఇది ఇహపరసాధనము.

సాయిబాబా సద్గురువు :

గురువులమని చెప్పుకొని తిరుగువారు అనేకులు గలరు. వారు ఇంటింటికి తిరుగుచు వీణ, చిరతలు చేతబట్టుకొని ఆధ్యాత్మికాడంబరము చాటెదరు. శిష్యుల చెవులలో మంత్రముల నూది వారి నుండి ధనము లాగెదరు. పవిత్ర మార్గమును మతమును బోధించెదమని చెప్పెదరు. కాని మత మనగానేమో వారికే తెలియదు. స్వయముగా వారపవిత్రులు.

సాయిబాబా తన గొప్పతన మెన్నడును ప్రదర్శించవలె ననుకొనలేదు. వారికి దేహాభిమానము ఏ మాత్రము లేకుండెను. కాని భక్తుల యందు మిక్కిలి ప్రేమ మాత్రము ఉండెడిది. నియతగురువులని అనియత గురువులని గురువులు రెండు విధములు. నియత గురువులనగా నియమింప బడినవారు. అనియత గురువులనగా సమయానుకూలముగా వచ్చి యేదైన సలహానిచ్చి మన యంతరంగమునన్నున్న సుగుణమును వృద్ధిచేసి మోక్షమార్గము త్రొక్కునట్లు చేయువారు. నియత గురువుల సహవాసము **'నీవు నేన'**ను ద్వంద్వ భావనను పోగొట్టి, అంతరంగమును యోగమున ప్రతిష్ఠించి **"తత్వమసి"** యగునట్లు చేయును. సర్వవిధముల ప్రపంచ జ్ఞానమును బోధించు గురువులనేకులు గలరు. కాని మనల నెవరయితే సహజస్థితి యందు నిలుచునట్లు చేసి మనలను ప్రపంచపుటునికికి అతీతముగా తీసికొని పోయెదరో వారే సద్గురువులు. సాయిబాబా యట్టి సద్గురువు. వారి మహిమ వర్ణనాతీతము. ఎవరైనా వారిని దర్శించినచో, బాబా వారి యొక్క భూత, భవిష్యద్వర్తమానములన్నిటిని చెప్పువారు. ప్రతి జీవియందు బాబా దైవత్వమును జూచేవారు. స్నేహితులు, విరోధులు వారికి సమానులే. నిరభిమానము సమత్వము వారిలో మూర్తీభవించినవి. వారు దుర్మార్గుల యవసరముల గూడ దీర్చెడివారు. కలిమి లేములు వారికి సమానము. మానవ దేహముతో సంచరించినప్పటికి, వారికి గృహదేహాదులయందు యభిమానము లేకుండెను. శరీరధారులవలె గనిపించినను వారు నిజమునకు నిశ్శరీరులు, జీవన్ముక్తులు.

బాబాను భగవానుని వలె పూజించిన షిరిడీ ప్రజలు పుణ్యాత్ములు. ఏది తినుచున్నను, త్రాగుచున్నను, తమ దొడ్లలోనో, పొలములలోనో పనిచేసి కొనుచున్నను, వారెల్లప్పుడు సాయిని జ్ఞప్తి యందుంచుకొని సాయి మహిమను కీర్తించుచుండేవారు. సాయి తప్ప యింకొక దైవమును వారెరిగి యుండలేదు. షిరిడీ స్త్రీల ప్రేమను భక్తిని దాని మాధుర్యమును వర్ణించుటకు మాటలు చాలవు. వారు పామరులయినప్పటికి, వారికున్న స్వల్ప భాషా జ్ఞానముతోనే

ప్రేమతో బాబాపై పాటలను కూర్చుకొని పాడుకొనుచుండిరి. వారికి అక్షర జ్ఞానము శూన్యమయినప్పటికి వారి పాటలలో నిజమైన కవిత్వము గానవచ్చును. యదార్థమైన కవిత్వము పాండిత్యమువల్ల రాదు. అది యసలైన ప్రేమవలన వెలువడును. కవిత్వము స్వచ్ఛమైన ప్రేమభావము నుండి వెలువడును. అటువంటి సిసలైన కవిత్వాన్ని విబుధులైన శ్రోతలు ఆస్వాదించగలరు. ఈ పల్లె పదాలనన్నియు సేకరింపదగినవి. సాయి అనుగ్రహముంటే, ఏ భక్తుడయిన వీనిని శ్రీ సాయిలీల పత్రికలోనో లేదా పుస్తక రూపముననో ప్రకటించిన యెంతయో బాగుండును.

బాబావారి యణకువ :

భగవంతునికి ఆరు లక్షణములు గలవు. (1) కీర్తి, (2) ధనము, (3) అభిమానము లేకుండుట, (4) జ్ఞానము, (5) మహిమ, (6) ఔదార్యము. ఈ గుణములన్నియు బాబాలో నుండెను. భక్తుల కొరకు మానవ రూపమున అవతరించిన భగవతత్త్వమే సాయిబాబా. వారి కరుణ, అనుగ్రహము అద్భుతములు. వారే కరుణతో భక్తులను తమ వద్దకు చేర్చుకొనకుండిన, వారి మహాత్మ్యమును తెలుసుకొనగల శక్తి యెవరికి గలదు ? భక్తుల కొరకు బాబానోట వెలువడిన పలుకులు పలుకుటకు సరస్వతీ దేవి కూడా వెరగు చెందును. ఒక యుదాహరణ. బాబా మిక్కిలి యణకువతో నిట్లనెడివారు : *"బానిసలకు బానిసనగు నేను మీకు ఋణగ్రస్థుడను. మీ దర్శనముచే నేను తృప్తుడనైతిని. మీ పాదములు దర్శించుట నా భాగ్యము. మీ యశుద్ధములో నేనొక పురుగును. అట్లగుట వలన నేను ధన్యుడను".* ఏమి వారి యణకువ! బాబా యొక్క యీ వాక్యములను ప్రచురించుట ద్వారా బాబాను కించపరిచితినని ఎవరైన యనినచో, యీ నా అపరాధమునకు బాబాను క్షమాపణ కోరెదను; తత్పాపపరిహారార్థమై బాబా నామజపము చేసెదను.

బాహ్యదృష్టికి బాబా ఇంద్రియ విషయముల ననుభవించువానివలె కన్పట్టినను, ఇంద్రియానుభూతులతో వారికేమాత్ర మభిరుచి యుండెడిది కాదు. అసలు ఇంద్రియానుభవముల స్పృహయే వారికి లేకుండెను. వారు

భుజించునప్పటికి దేనియందు వారికి రుచి యుండెడిది కాదు. వారు ప్రపంచమును చూచుచున్నట్లు గాన్పించినను వారికి దానియందేమాత్రము ఆసక్తి లేకుండెను. కామమన్నచో వారు హనుమంతునివలె యస్ఖలిత బ్రహ్మచారులు. వారికి దేనియందు మమకారము లేకుండెను. వారు శుద్ధ చైతన్య స్వరూపులు; కోరికలు, కోపము మొదలగు భావవికారములు శాంతించి, స్వాస్థ్యము చెందెడి విశ్రాంతి ధామము. వేయేల వారు విరాగులు, ముక్తులు, పరిపూర్ణులు. దీనిని వివరించుట కొక యుదాహరణము.

నానావళి :

షిరిడీలో విచిత్ర పురుషుడొకడుండెను. అతని పేరు నానావళి. అతడు బాబా విషయములను, పనులను చక్కపెట్టుచుండువాడు. ఒకనాడతడు బాబా వద్దకు పోయి, బాబాను వారి గద్దె (ఆసనము) నుండి లేవవలసినదనీ, దానిపై తాను కూర్చుండవలెనని తనకు బుద్ధి పుట్టినదనీ అనెను. వెంటనే బాబా లేచి గద్దెను ఖాళీ చేసెను. నానావళి దానిపై కొంతసేపు కూర్చుండి లేచి, బాబాను తిరిగి కూర్చొనుమనెను. బాబా తన గద్దెపై కూర్చొనెను. నానావళి బాబా పాదములకు సాష్టాంగ నమస్కారము చేసి వెళ్ళిపోయెను. తన గద్దె మీద నుండి దిగిపొమ్మనినను, దానిపై నింకొకరు కూర్చొనినను, బాబా యెట్టి యసంతుష్టివెలిబుచ్చలేదు. బాబాను నానావళి యెంతగా ప్రేమించువాడనిన, అతడు బాబా మహాసమాధి చెందిన పదమూడవనాడు దేహత్యాగము చేసెను.

మహాత్ముల కథా శ్రవణము - వారి సాంగత్యమే అతిసులభ మార్గము:

సాయిబాబా సామాన్య మానవుని వలె నటించినప్పటికి, వారి చర్యలను బట్టి వారు యసాధారణ బుద్ధి కుశలతలు కలవారని తెలియవచ్చును. వారు చేయునదంతయు తమ భక్తుల మేలుకొరకే. వారు ఆసనములు గాని, యోగాభ్యాసములు గాని, మంత్రోపదేశములు గాని తమ భక్తులకు ఉపదేశించలేదు. తెలివితేటలను ప్రక్కకు బెట్టి **'సాయి సాయి'** యను నామమును మాత్రము జ్ఞప్తియందుంచుకొనుమనిరి. అట్లు చేసినచో వారు సర్వ బంధనముల నుండి విముక్తులై, స్వాతంత్ర్యము పొందెదరని చెప్పిరి.

పంచాగ్నుల నడుమ కూర్చొనుట, యాగములు చేయుట, మంత్ర జపము చేయుట, అష్టాంగ యోగములు మొదలగునవి బ్రాహ్మణులకే వీలుపడును. తక్కిన వర్ణముల వారికి అవి ఉపయుక్తములుకావు. ఆలోచించుటే మనస్సు యొక్క పని. అది యాలోచించకుండ యొక్క నిముషమైన నుండలేదు. దానికేదైన ఇంద్రియ విషయము జ్ఞప్తికి దెచ్చినచో, దానినే చింతించుచుండును. గురువును జ్ఞప్తికి దెచ్చినచో గురువునే చింతించుచుండును. మీరు సాయిబాబా యొక్క గొప్పతనమును వైభవమును శ్రద్ధగా వింటిరి. ఇదియే వారిని జ్ఞప్తి యందుంచుకొనుటకు సహజమైన మార్గము. ఇదియే వారి పూజయు కీర్తనయు.

మహాత్ముల కథలను వినుట పైన చెప్పిన ఇతర సాధనములవలె కష్టమైనది కాదు. ఇది మిక్కిలి సులభ సాధ్యమైనది. వారి కథలు సంసారము నందు గల భయములన్నిటిని పారద్రోలి పారమార్థిక మార్గమునకు దీసికొని పోవును. కావున మహాత్ముల చరిత్రలను శ్రవణము చేయుడు; వానినే మననము చేయుడు; వానిలోని సారాంశమును జీర్ణించుకొనుడు. ఇంత మాత్రము చేసినచో బ్రాహ్మణులే గాక స్త్రీ శూద్రాది అన్ని వర్ణములవారు కూడ పవిత్రులగుదురు. ప్రాపంచిక బాధ్యతలందు తగుల్కొనియున్నను మీ మనస్సును సాయిబాబా కర్పింపుడు, వారి కథలు వినుడు. వారు తప్పక మనలను అనుగ్రహించగలరు. ఇది మిక్కిలి సులభోపాయము. అయినచో మరి దీని నెందుకు అందరు అవలంబించకున్నారు ? అని యడుగవచ్చు. కారణమేమన; భగవంతుని కృపాకటాక్షము లేని యెడల మహాత్ముల చరిత్రలను వినుటకు కూడా మనస్సు అంగీకరించదు. భగవంతుని చేతనే సర్వము నిరాటంకము, సుగమము యగును. మహాత్ముల కథలు వినుట యనగా వారి సాంగత్యము చేయుటే. మహాత్ముల సాంగత్యముచే కలుగు ప్రాముఖ్యము చాలా గొప్పది. అది మన యహంకారమును, దేహాభిమానమును నశింపజేయును; చావు పుట్టుకలనే బంధములను కూడ నశింపజేయును; హృదయ గ్రంథులను తెగగొట్టును. తుదకు శుద్ధ చైతన్యరూపుడగు

భగవంతుని సాన్నిధ్యమునకు తీసుకొనిపోవును. విషయ వ్యామోహముల యందు మనకు గల యభిమానమును తగ్గించి ప్రాపంచిక కష్ట సుఖము లందు విరక్తి కలుగజేసి పారమార్థిక మార్గమున నడుపును. మీకు భగవన్నామ స్మరణము పూజ భక్తి వంటి యితర సాధనము లేవియు లేకపోయినను, కేవలము హృదయపూర్వకముగ మహాత్ముల నాశ్రయించినచో చాలును, వారు మనలను భవసాగరము నుండి తరింపజేయుదురు. మహాత్ములు అందుకొరకే నవతరించెదరు. ప్రపంచ పాపముల తొలగజేయునట్టి గంగా, గోదావరీ, కృష్ణా, కావేరీ మున్నగు పవిత్ర నదులు కూడ మహాత్ములు వచ్చి తమ నీటిలో స్నానము చేసి తమను పావనము చేయవలెనని వాంఛించు చుండును. మహాత్ముల మహిమ అట్టిది. మన పూర్వజన్మ సుకృతముచే మనకు సాయిబాబా పాదముల నాశ్రయించు భాగ్యము కలిగినది.

మసీదుగోడ కానుకొని ఊదీ మహా ప్రసాదమును తన భక్తుల యోగ క్షేమములకై పంచిపెట్టు సుందర స్వరూపుడును, ఈ ప్రపంచము యొక్క అభావమును చింతించువాడును, సదా పూర్ణానందములో మునిగి యుండువాడునగు సాయి పాదములకు సాష్టాంగ నమస్కారములు చేయుచూ ఈ అధ్యాయమును ముగించెదము.

పదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

సద్గురు శ్రీ సాయినాథార్పణమస్తు

శుభం భవతు